

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler İçin **GENÇLİK HAKLARI TEMELLİ KENT YÖNETİŞİMİ REHBERİ**

Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler İçin Gençlik Hakları Temelli Kent Yönetişimi Rehberi

YAZARLAR:

Başak Zeynep Tüzün
Dr. Nazlı Kazanoğlu
Musa Akgül

YAYINA HAZIRLAYAN:

Gökhan Fidan

YAYINLAYANLAR:

ChangeLab_Impact for Sustainability & Gençlik Servisleri Merkezi

Bu rehberin hazırlanması sürecindeki değerli katkılarından dolayı Danışma Kurulu üyelerine en içten teşekkürlerimizi sunarız.

Danışma Kurulu: Bahar Bayhan – Mekanda Adalet, Berkay Aydın – Nilüfer Belediyesi Kent Konseyi, Cengiz Kayhan – STDV, Erdal Bayraktar – İstanbul Nişantaşı Üniversitesi/ Gaye Tuğrulöz – Sosyal İklim Derneği, Melis Türker – Avrupa Konseyi Mustafa Kaygısız – GoFor, Onur Atay – UrbanCoop, Dr. Zeynep Tuğçe Çiftçibaşı Güç – Antalya Büyükşehir Belediyesi

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	8
ÖN SÖZ	9
REHBERİN AMACI	11
REHBERİN YARARLANICILARI	11
BÖLÜM 1: GENÇLİK HAKLARI TEMELLİ KENT YÖNETİŞİMİ	12
1.1 Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler ve Gençler	13
1.2 Gençlik Hakları Temelli Yönetişim: Kavramlar ve İlkeler	14
1.2.1 Gençlik Hakları ve Hak Temelli Yaklaşım	14
1.2.2 İyi Yönetişim	15
1.2.3 Kapsayıcılık	18
1.2.4 Katılımcılık	19
1.2.5 Sürdürülebilirlik	21
BÖLÜM 2: KAPSAYICI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLER İÇİN GENÇLİK HAKLARI TEMELLİ YÖNETİŞİM: MODELİ	22
2.1 Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler ve Gençler	23
2.2 Anlamli Katılımın Düzeyleri	24
2.2.1 Gençlerin Anlamli Katılımı: Katılım Düzeyleri	24
2.3. Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler ve Karar Alma Süreçleri için Yöntem Önerileri	26
2.4 Gençlik Katılımı Alanında Türkiye’den ve Dünya’dan İlham Veren Uygulamalar	34
2.4.1 Türkiye’den Örnekler	34
2.4.2 Dünya’dan Örnekler	48
2.5 Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler için Gençlik Hakları Temelli Yönetişim Çerçevesi	62

BÖLÜM 3: KAPSAYICI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLER İÇİN GENÇLİK HAKLARI TEMELLİ KENT YÖNETİŞİMİ YEREL EYLEM PLANI OLUŞTURMA YÖNERGESİ	66
Adım 1: Gençlerin Hak Temelli Katılımını Destekleyen Yönetişim Mekanizmasının Tasarımı	67
Adım 2: Mevcut Yönetişim Yapıları ve Süreçlerinin Analizi	71
I. Yönetişim Yapılarının Haritalanması	72
II. Kentte Gençlerin Hakları ile İlgili Çalışma Yürüten Paydaşların Haritalandırılması	75
III. Politika Süreçleri ve Katılım Analizi	77
IV. Bilgilendirme ve İletişim Araçlarının Değerlendirilmesi	79
V. Gençlerin Yerel Yönetişim Süreçlerine Katılım Analizi	81
VI. Öz Değerlendirme Tablosunun Doldurulması	83
VII. Gelişim Alanlarının Belirlenmesi ve Mevcut Durum Raporunun Oluşturulması	85
VIII. Gençlerin Yerel Yönetişim Süreçlerine Katılımına Dair Mevcut Durum Raporu Oluşturulması	86
Adım 3: Kapasite geliştirme	86
Adım 4: Yerel Eylem Planı Oluşturulması	88
Adım 5: İzleme, Değerlendirme	93
Adım 6: Sürdürülebilirlik ve Yaygınlaştırma	96
EKLER	97

KISALTMALAR

Kısaltma	Açılımı
AB	Avrupa Birliği
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
BM	Birleşmiş Milletler
ÇHS	Çocuk Hakları Sözleşmesi
GLA	Greater London Authority (Londra Büyükşehir Yönetimi)
GoFor	Gençlik Örgütleri Forumu
İBB	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
KYK	Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü
LYBA	Lüleburgaz Bisiklet Akademisi
Md.	Müdürlüğü
NEET	Not in Education, Employment or Training (Eğitimde, istihdamda veya mesleki eğitimde yer almayan)
OECD	Organisation for Economic Co-Operation and Development (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü)
Örn.	Örneğin
SKA	Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları
SMART	Specific Measurable Achievable Relevant Timely (Belirli, Ölçülebilir, Ulaşılabilir, Gerçekçi, Zamana Bağlı)
STK	Sivil Toplum Kuruluşu

Kısaltma	Açılımı
TBB	Türkiye Belediyeler Birliği
UMKE	Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi
UNDP	United Nations Development Programme (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı)
UNICEF	United Nations Children's Fund (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu)
vb.	ve benzeri
WHO	World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)
YEP	Yerel Eylem Planı

eşitsizliklerin ve farklı ihtiyaçların bir arada bulunduğu dinamik yapılardır. Bu yapının adil ve etkin biçimde yönetilebilmesi; karar alma ve uygulama süreçlerinden etkilenen kesimlerin bilgi, deneyim ve perspektiflerinin sistematik biçimde sürece dahil edilmesini gerektirir. Gençler bu bağlamda hizmetlerin yararlanıcıları olmalarının ötesinde; kent yaşamını deneyimleyen, politika ve uygulamalara katkı sağlayabilecek ve geleceği şekillendirecek kuşaklar olarak yerel yönetişimin hak sahibi paydaşlarıdır. Gençlerin politika döngüsünün tüm aşamalarına – gündem belirleme, karar alma, planlama ve bütçeleme, uygulama ile izleme–değerlendirme süreçlerine – anlamlı biçimde katılımı; yerel demokrasinin niteliğini güçlendirirken geliştirilen politika ve hizmetlerin daha adil, kapsayıcı ve sürdürülebilir olmasına katkı sağlar.

Türkiye’de genç nüfusun demografik ağırlığı ve gençlerin eğitim, istihdam, iklim krizi, barınma ve dijitalleşme gibi alanlarda karşılaştıkları yapısal sorunlar dikkate alındığında; gençlerin yerel düzeyde sınırlı söz ve etki sahibi olmaları yalnızca bir temsil eksikliği değil, aynı zamanda yönetim yapılarının kapsayıcılığını ve etkinliğini sınırlayan yapısal bir sorundur. Mevcut uygulamalar incelendiğinde, birçok belediyede gençlerin katılımının bilgilendirme ya da tek seferlik danışma süreçleriyle sınırlı kaldığı; karar alma, planlama ve hizmet sunumu mekanizmalarında gençlerin düzenli ve etkili biçimde yer almasını sağlayan kurumsal yapıların yeterince gelişmediği görülmektedir. Bu durum, kapsayıcı ve sürdürülebilir kent hedeflerine ulaşma sürecinde gençlerin bilgi birikimi, deneyimi, yenilikçi perspektifi ve politika geliştirme kapasitesinin karar ve uygulama süreçlerine yeterince yansımamasına yol açmaktadır.

Bu rehber, gençlerin yerel yönetim süreçlerine anlamlı katılımını güçlendirmeye katkı sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Literatür ve belge incelemesine dayalı masa başı araştırması ile başlatılan çalışma; kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler ile gençlik katılımı alanında çalışan sivil toplum örgütleri, yerel yönetim ve akademi temsilcilerinin katkılarıyla yürütülen Danışma Kurulu toplantıları, Haklar Ağı ile düzenlenen çalıştayın çıktıları ve pilot belediyeler olan Mezitli ve Seferihisar Belediyelerinde yürütülen çalışmalar doğrultusunda geliştirilmiştir. Bu çok paydaşlı süreç, önerilen yaklaşımın yerel

ÖNSÖZ

Kapsayıcı ve sürdürülebilir kent; kalkınma süreçlerinin çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarını birlikte ele alan; farklılıkların ayrımcılığa yol açmadığı; herkesin kent yaşamına eşit, adil ve güvenli biçimde katılabildiği bir ortak yaşam anlayışını ifade eder. Bu yaklaşım, bugünün ihtiyaçları karşılanırken gelecek kuşakların haklarının ve gezegenin sınırlılıklarının gözetilmesini esas alır. Kentlerin kapsayıcı ve sürdürülebilir olması; politika belgelerinin ötesinde, karar alma süreçlerinin nasıl tasarlandığı, kimlerin sürece dahil edildiği ve yönetim yapılarının ne ölçüde kapsayıcı olduğu ile doğrudan ilişkilidir. Yerel yönetimler; politika geliştirme, hizmet sunum ve kaynak tahsisi süreçlerinde kentte yaşayanların yaşam kalitesini doğrudan etkileyen kararlar almaktadır. Ancak kentler, çok katmanlı sorunların, kesişen

bağlama uyarlanabilir, uygulanabilir ve farklı ölçeklerde hayata geçirilebilir bir yapıda kurgulanmasına zemin hazırlamıştır.

Rehber, kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler için gençlik hakları temelli bir kent yönetişimi çerçevesi ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım, belediyelerin yönetim kapasitesini üç temel süreç üzerinden ele almaktadır: kurumsal işleyiş, karar alma süreçleri, hizmet sunumu ve kaynak tahsisi. Bu üç süreç; iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde sistematik biçimde değerlendirilmekte ve geliştirilmektedir. Şeffaflık; temsiliyet ve katılım; adillik ve kapsayıcılık; hesap verebilirlik; sorumluluk ve duyarlılık; etkililik ve verimlilik ilkeleri, gençlerin yerel yönetim süreçlerinde hak sahibi paydaşlar olarak konumlandırılmasının normatif temelini oluşturmaktadır.

Rehber, gençlerin katılımını bilgilendirme, danışma, dahil etme, işbirliği ve güçlendirme düzeyleri üzerinden ele almakta; katılımı kurumsal yönetişimin sürdürülebilir bir bileşeni haline getirmeyi hedeflemektedir. Böylece gençlerin gündem belirleme, karar alma, planlama ve bütçeleme, uygulama ile izleme-değerlendirme süreçlerine sistematik biçimde dahil edilmesi; kapsayıcı ve sürdürülebilir kent hedefinin güçlenmesine doğrudan katkı sunmaktadır.

Rehber ayrıca, kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla ilişkili öncelikli politika alanlarında gençlerle birlikte yönetim yapı ve süreçlerinin geliştirilmesini öngörmektedir. Hedefler, faaliyetler ve göstergeler; iyi yönetim ilkeleri gözetilerek tanımlanmakta ve birbirleriyle ilişkilendirilmektedir.

Bu doğrultuda rehber, belediyelerin kurumsal sahiplenme temelinde çok paydaşlı bir yönetim mekanizması oluşturmasını; mevcut durum analizi ve öz değerlendirmeye dayalı olarak "Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler için Gençlik Hakları Temelli Yönetişim Yerel Eylem Planı" geliştirmesini önermektedir. Bu eylem planının izleme ve değerlendirme mekanizmalarıyla birlikte uygulanması, göstergeler aracılığıyla düzenli olarak gözden geçirilmesi ve kamuya açık biçimde raporlanması öngörülmektedir. Böylece gençlerin anlamlı katılımının süreklilik kazanan, izlenebilir ve hesap verebilir bir yönetim pratiğine dönüşmesi desteklenmektedir.

Kapsayıcı ve sürdürülebilir kent vizyonu; gençlerin kararlara etki edebilen, politika ve uygulama süreçlerinde etkin paydaş olarak yer aldığı ve uygulamaları izleyebildiği bir yönetim anlayışıyla somutlaşabilir. Bu rehber, yerel düzeyde gençlik hakları temelli yönetişimin kurumsallaşmasına katkı sunmayı ve Türkiye'nin farklı kentlerinde uygulanabilecek bütüncül bir yaklaşım ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Başak Tüzün Gördük

ChangeLab_Impact for Sustainability
Kurucu Direktör

REHBERİN AMACI

Kentler; çevresel krizler, artan sosyal eşitsizlikler, ekonomik kırılganlıklar ve demokratik temsil sorunları karşısında daha kapsayıcı ve sürdürülebilir yönetim anlayışlarına ihtiyaç duymaktadır. Bu süreçte gençler yalnızca politika ve hizmetlerin hedef grubu olmanın ötesinde, hak sahibi bireyler ve karar süreçlerine katkı sunabilecek paydaşlardır.

AMAÇ

Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler için belediyelerin **gençlerin hak temelli ve anlamlı katılımını kurumsal düzeyde güçlendirmelerine rehberlik etmektir.**

YAKLAŞIM

Rehber, kapsayıcı ve sürdürülebilir kent yaklaşımını çevresel, sosyal ve ekonomik boyutları birlikte ele alan bütüncül bir çerçevede değerlendirmekte; gençlerin bu boyutlarla ilişkili **gündem belirleme, karar alma, planlama ve bütçeleme, hizmet sunumu ile kaynak tahsisi, izleme ve değerlendirme süreçlerine** etkin katılımını merkeze almaktadır.

Rehber, gençlerin kentle ilgili yönetim süreçlerine bilgilendirme, danışma, dahil etme, işbirliği ve güçlendirme düzeylerinde anlamlı biçimde katılımını desteklemeyi hedeflemektedir. Bu katılımın tek seferlik uygulamalarla sınırlı kalmaması; kurumsal işleyişin sürdürülebilir bir bileşeni haline gelmesi esastır.

REHBER NE SUNAR?

- Gençlik hakları temelli kent yönetişimi yaklaşımını açıklar,
- Belediyelerin kurumsal işleyiş, karar alma süreçleri ile hizmet sunumu ve kaynak tahsisi alanlarında gençlerin anlamlı katılımını sistematik ve sürdürülebilir biçimde kurumsallaştırmalarını destekler,
- Belediyelerin yönetim kapasitelerini analiz etmelerini,

planlama yapmalarını ve ilerlemeyi izlemelerini destekleyen; öz değerlendirme ve gösterge setine dayalı yerel eylem planı oluşturma yönergesi ile uygulanabilir araçlar sunar.

Rehber; belediyelerin çok paydaşlı bir yönetim mekanizması ile mevcut durumlarını analiz etmelerini, öz değerlendirme yapmalarını ve bu doğrultuda yerel eylem planları hazırlamalarını önermektedir. Bu planların izleme ve değerlendirme mekanizmalarıyla birlikte uygulanması ve ilerlemenin kamuoyuyla düzenli olarak paylaşılması esastır. Bu yaklaşımın benimsenmesiyle belediyelerde gençlerin anlamlı katılımının kurumsallaşması ve yönetim süreçlerinde hesap verebilirliğin güçlenmesi hedeflenmektedir.

REHBERİ KİMLER KULLANABİLİR?

- **Belediyeler (Büyükşehir / il / ilçe):** Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlere ilişkin karar alma süreçlerinde gençlerin anlamlı katılımını kurumsallaştırmak; mevcut durumu değerlendirmek, yerel eylem planı hazırlamak; uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerini yürütmek amacıyla rehberde sunulan çerçeve ve araçlardan yararlanabilecek kurumlardır.
- **Gençlik, sürdürülebilir kalkınma ve kent politikaları alanında çalışan sivil toplum örgütleri:** Hak temelli katılım mekanizmalarının güçlendirilmesi, uygulamaların izlenmesi ve kanıta dayalı savunuculuk çalışmalarının yürütülmesi için rehberde yer alan yöntem ve araçlardan yararlanabilirler.
- **Kent Konseyleri ve Gençlik Meclisleri:** Yerel düzeyde genç temsiliyetinin ve anlamlı katılım süreçlerinin güçlendirilmesi amacıyla rehberi uygulama ve izleme aracı olarak kullanabilirler.

1. BÖLÜM

GENÇLİK HAKLARI TEMELLİ KENT YÖNETİŞİMİ

GENÇLİK HAKLARI TEMELLİ KENT YÖNETİŞİMİ

1.1 Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler ve Gençler

Küresel ölçekte hızlanan kentleşme, mekansal değişimlerle birlikte sosyal ilişkileri, ekonomik yapıları ve doğal çevreyi köklü biçimde etkilemektedir. Bu nedenle **kapsayıcı ve sürdürülebilir kent yaklaşımı**; kalkınmanın **çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarını birlikte ele alan bütüncül bir** çerçeve olarak öne çıkmaktadır.

Çevresel boyut; iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum politikalarını, doğal kaynakların korunmasını, afet risklerinin azaltılmasını ve sağlıklı bir yaşam çevresinin güvence altına alınmasını kapsar.

Sosyal boyut; eşitsizliklerin azaltılması, temel hizmetlere adil erişim, barınma ve ulaşım hakkı, kültürel mirasın korunması ve farklı toplumsal grupların karar süreçlerine katılımını içerir.

Ekonomik boyut yerel kalkınmanın dayanıklı, kapsayıcı ve uzun vadeli bir perspektifle ele alınmasını; istihdam, üretim ve girişimcilik süreçlerinin sosyal adalet ve çevresel sürdürülebilirlik ilkeleriyle uyumlu yürütülmesini gerektirir.

Kentlerin sürdürülebilirliği, bu üç boyutun **yerel yönetim süreçlerinde birlikte gözetilmesine** bağlıdır. İklim krizi, çevresel tahribat, ekonomik kırılganlıklar ve derinleşen sosyal eşitsizlikler kentlerde yaşayanların yaşam kalitesini ve geleceğe dair olanaklarını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle planlama ve yönetim süreçlerinde **çevresel koruma, sosyal adalet ve ekonomik dayanıklılığı birlikte ele alan politikalar** geliştirilmelidir.

Bu yaklaşım, **yönetişim süreçlerinin adil, katılımcı ve çok paydaşlı biçimde tasarlanmasını** gerektirir. Kararların nasıl alındığı, kimlerin sürece dahil edildiği ve sorumluluğun nasıl paylaşıldığı sürdürülebilirlik açısından belirleyicidir. **Kent yönetişimi**; sivil toplumun, akademinin, özel sektörün ve kentte yaşayanların farklı düzeylerde katkı sunduğu ortak bir yönetim anlayışını ifade eder ve özellikle karar alma süreçlerine erişimi sınırlı kalmış toplumsal grupların temsil ve etki imkanlarını güçlendirmeyi amaçlar.

Bu bağlamda **gençler, yerel yönetişimin önemli paydaşlarından biridir**. Nüfusun önemli bir bölümünü oluşturmalarına rağmen gençler çoğu zaman karar alma mekanizmalarında sınırlı düzeyde temsil edilmektedir. Oysa gençler; kent yaşamına dair deneyimleri, değişen ihtiyaçlara hızlı uyum sağlama kapasiteleri ve özellikle dijitalleşme, iklim krizi, barınma ve istihdam gibi alanlardaki farkındalıkları ile yerel politikaların daha kapsayıcı ve geleceğe dönük tasarlanmasına katkı sunabilecek önemli bir potansiyele sahiptir.

Gençlerin yerel yönetim süreçlerine katılımı, yalnızca demokratik temsil açısından değil, aynı zamanda politika ve hizmetlerin niteliği açısından da kritik bir rol oynamaktadır. Gençlerin **gündem belirleme, planlama, karar alma, bütçeleme, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerine** düzenli ve kurumsal mekanizmalar aracılığıyla dahil edilmesi; geliştirilen politikaların daha adil, kapsayıcı ve sürdürülebilir olmasına katkı sağlar. Bu katılımın tek seferlik ya da sembolik uygulamalarla sınırlı kalmaması; gençlerin söz ve etki sahibi olabildiği, geri bildirim mekanizmalarına erişebildiği ve uygulamaları izleyebildiği yapılarla desteklenmesi gerekmektedir.

Gençlerin katılımı aynı zamanda temsiliyet ve kapsayıcılık açısından da önemlidir. Kırsalda yaşayan, engeli olan, eğitim ve istihdam dışında kalan, Roman, göçmen ya da mülteci gençler gibi farklı grupların

deneyimlerinin ve ihtiyaçlarının karar süreçlerine yansıtılması; daha adil ve kapsayıcı politikaların geliştirilmesini mümkün kılar. Bu nedenle **gençlerin katılımını destekleyen mekanizmaların, farklı sosyal ve ekonomik arka planlardan gelen gençlerin erişimine açık ve kapsayıcı biçimde tasarlanması** gerekmektedir.

Bu çerçevede kapsayıcı ve sürdürülebilir kent anlayışı; çevresel, sosyal ve ekonomik hedeflerin **şeffaf, hesap verebilir, adil, katılımcı ve kapsayıcı yönetim süreçleri içinde, gençlerin anlamlı katılımıyla birlikte tasarlanmasını, uygulanmasını ve izlenmesini gerektirir.**

Bu yaklaşımın yerel düzeyde politika döngüsüne entegre edilebilmesi için; gençlik haklarının kapsamının, hak temelli yaklaşımın yönetim süreçlerine nasıl yansıdığı ve iyi yönetim ilkelerinin karar alma mekanizmalarındaki rolünün açık biçimde ortaya konması gerekmektedir.

Bu nedenle aşağıda, gençlik hakları temelli yönetişimin kavramsal dayanakları ve temel ilkeleri ele alınmaktadır.

1.2 Gençlik Hakları Temelli Yönetişim: Kavramlar ve İlkeler

Gençlik hakları temelli yönetişim; gençleri yerel politika döngüsünün tüm aşamalarında, yani gündem belirleme, politika geliştirme, karar alma, planlama ve bütçeleme, uygulama ile izleme-değerlendirme süreçlerinde, yalnızca hizmetlerden yararlanan bir toplumsal grup olarak değil, **hak sahibi ve eşit paydaşlar** olarak konumlandırılan bir yerel yönetişim yaklaşımıdır.

Bu yaklaşım, gençlerin yönetim süreçlerine katılımını **dönemsel ya da sembolik uygulamalarla sınırlamaz;** politika döngüsünün her aşamasına **kurumsal, düzenli ve izlenebilir mekanizmalar** aracılığıyla dahil edilmesini esas alır. Gençlerin sunduğu görüş ve önerilerin karar ve uygulamalara nasıl yansıdığı açık biçimde paylaşılması ve geri bildirim mekanizmalarıyla desteklenmesi bu yaklaşımın temel unsurlarıdır.

1.2.1 Gençlik Hakları ve Hak Temelli Yaklaşım

Gençlik hakları, gençlerin temel hak ve özgürlüklerden tam ve eşit biçimde yararlanmasını ifade eder; gençleri hizmetlerin edilgen “yararlanıcıları” olarak sınırlamayıp **hak sahibi ve kararların eşit ortağı** olarak konumlandırır.

Hukuki Dayanak ve Standartlar

Gençlerin haklarını ve yerel yönetişime katılımını destekleyen başlıca uluslararası belgeler şunlardır:

- **BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS):** Çocukların kendilerini etkileyen tüm konularda görüşlerini serbestçe ifade etme ve bu görüşlerin yaş ve olgunluk düzeylerine uygun biçimde dikkate alınması hakkını güvence altına alır (Madde 12). Bu hak, özellikle idari ve adli süreçler başta olmak üzere çocukları etkileyen karar alma süreçlerinde geçerlidir.
- **Avrupa Konseyi:**
- **Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımı için Revize Avrupa Şartı (2003):** Gençlerin yerel düzeyde kurumsallaşmış katılım mekanizmalarıyla karar süreçlerine dahil edilmesine yönelik kapsamlı bir rehberdir.
- **Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararı (2016):** Üye devletlere, gençlerin haklara erişimini kolaylaştıran politika ve mevzuat geliştirme çağrısı yapar.
- **OECD:**
- **Gençlik, Güven ve Kuşaklararası Adalet için Yönetişim (2020):** 42 ülkenin deneyimlerinden hareketle gençlik politikaları ve kuşaklar arası adalet için yönetim önerileri sunar.
- **OECD Gençlik Tavsiyesi (2022) ve Gençlik Politika Aracı (2024):** Etkili gençlik politikaları için pratik ilkeler, uygulama adımları ve iyi örnekler paylaşır.

Hak Temelli Yaklaşım

toplumsal eşitlik ve adaletin sağlanması için güçlü bir politika çerçevesi sunar. Bireylerin sahip olduğu temel hakları merkeze alır ve kamu kurumlarını bu **haklara saygı gösterme, koruma ve yerine getirme sorumluluğuyla** yükümlü kılar. Gençler yalnızca hizmetlerden yararlanan kişiler değil; **haklarını talep edebilen ve karar süreçlerine katılma hakkına sahip** paydaşlardır.

Hak temelli yaklaşımın temel ilkeleri şunlardır:

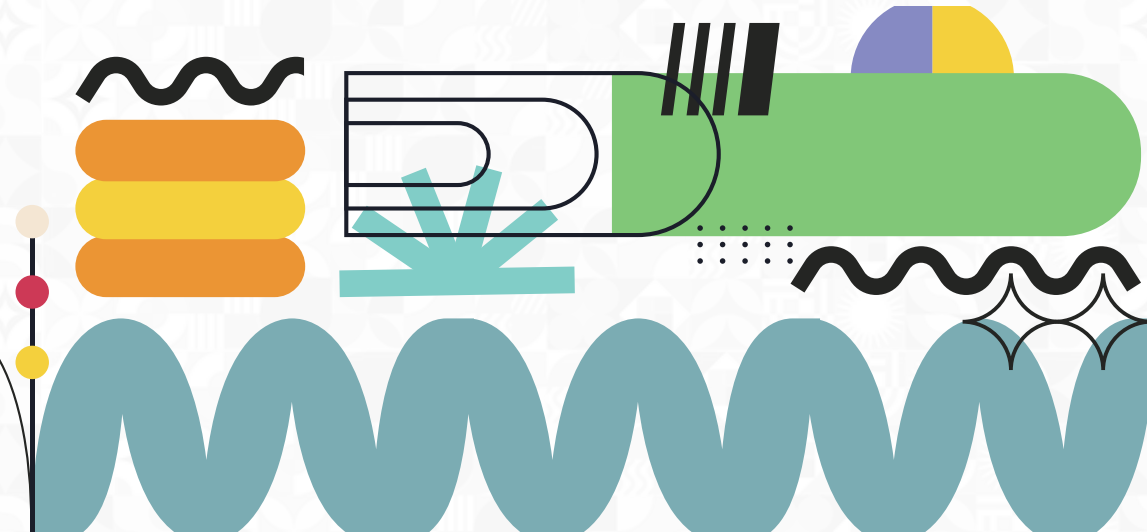
- **Evrensellik ve Bölünmezlik:** İnsan hakları evrensel, devredilemez ve bölünmezdir; hiçbir genç haklarından vazgeçmeye zorlanamaz, bu haklar geri alınamaz.
- **Bütünsellik:** Toplumsal, siyasal ve hukuki çerçeve ile kurumlar arası ilişkiler; bunların doğurduğu talepler, yükümlülükler ve sorumluluklarla birlikte bütüncül biçimde ele alınır.
- **Eşitlik ve Ayrımcılık Yapmama:** Irk, cinsiyet, yaş, engeli bulunma, etnik köken, göçmenlik durumu veya sosyo-ekonomik konum gözetilmeksizin eşit haklar güvence altına alınır ve ayrımcılık önlenir.
- **Katılım:** Hak sahipleri, kendilerini etkileyen tüm karar alma, planlama, uygulama ve izleme süreçlerine anlamlı olarak dahil edilir. Bu ilke uygulanırken katılımın önündeki engeller tespit edilip önlemler alınır.
- **Güçlendirme:** Hak sahiplerinin haklarını talep edebilecek bilgi, beceri ve kapasiteye sahip olmaları sağlanır; kamu kurumlarının ve karar alıcıların bu talepleri karşılayabilecek kurumsal kapasitesi geliştirilir.

- **Hesap Verebilirlik ve Hukukun Üstünlüğü:** Çalışmalar, hakların evrensel, bölünmez ve devredilemez olduğu kabulüne dayanır. Hakların politikalardan nasıl etkilendiği düzenli olarak izlenir; yerel ve ulusal düzeyde erişilebilir, şeffaf ve etkili hesap verebilir mekanizmaları geliştirilir.
- **Şeffaflık ve Bilgiye Erişim:** Süreçler açık ve şeffaf yürütülmeli; yurttaşların ve sivil toplumun bilgiye erişimi ile ifade özgürlüğü güvence altına alınmalıdır. Paylaşılan bilgiler, toplumun tüm kesimleri için erişilebilir olmalıdır.

Yerel düzeyde bu yaklaşım; politika döngüsünün her aşamasında gençlerin haklarına saygı gösterilmesini, kamu yükümlülüklerinin yerine getirilmesini, gençlik haklarına ilişkin farkındalığın ve kapasitenin güçlendirilmesini, katılım mekanizmalarının geliştirilmesini ve şeffaf, gösterge temelli izleme ile hesap verebilirliğin sağlanmasını gerektirir.

1.2.2 İyi Yönetişim

İyi yönetim; kamu kurumlarının yetki ve kaynaklarını toplum yararına, **şeffaflık, hesap verebilirlik, temsiliyet ve katılım, adillik ve kapsayıcılık, etkililik ve verimlilik, sorumluluk ve duyarlılık** ilkeleri doğrultusunda kullanmasını ifade eder.

İyi Yönetişim İlkeleri

Bu çerçevede karar alma süreçlerinin açık ve izlenebilir olması; farklı paydaşların sürece erişebilmesi, kamusal kaynakların ihtiyaç temelli ve adil biçimde tahsis edilmesi; performansın ölçülebilir göstergelerle değerlendirilmesi ve sonuçların kamuoyuyla paylaşılması iyi yönetişimin temel unsurlarını oluşturur. Bu çerçeve, kurum kültüründe güveni güçlendirir, paydaşların sürece katkısını artırır ve uzun vadeli kamusal değer üretimini destekler.

Kent yönetişimi, merkezi ve tek yönlü karar alma yerine çok paydaşlı, iş birliğine dayalı süreçleri esas alır. Belediye düzeyinde bu yaklaşım; belediye birimleri, kamu kurumları, üniversiteler, sivil toplum, özel sektör ve yurttaşların politika geliştirme, uygulama ve izleme süreçlerine şeffaf ve hesap verebilir mekanizmalar aracılığıyla dahil edilmesini gerektirir. Gençlik hakları temelli yönetişim, bu çerçevede gençleri eşit paydaş olarak konumlandırır ve anlamlı katılımı kurumsal güvence altına alır.

i. Şeffaflık:

Şeffaflık, belediyelerin karar alma, uygulama ve kaynak kullanımı süreçlerini açık, anlaşılır ve erişilebilir biçimde kamuoyuyla paylaşmasını ifade eder. Bu ilke, toplumsal güvenin temelini oluşturur. Gençler açısından şeffaflık, yalnızca bilgilendirilmek değil; kendi yaşamlarını etkileyen kararları anlayabilecekleri ve değerlendirebilecekleri nitelikte bilgiye erişebilmektir. Politika belgeleri, meclis kararları, toplantı tutanakları, bütçe verileri, proje ilerleme raporları gibi belgelerin düzenli paylaşılması; gençlerin yerel politika ve karar alma süreçlerine bilinçli ve nitelikli katkı sunmasının ön koşuludur.

ii. Temsiliyet ve Katılım:

Temsiliyet ve katılım, farklı sosyal ve ekonomik arka plandan toplumsal grupların karar süreçlerinde adil biçimde yer almasını ve görüşlerinin politika süreçlerine yansımalarını ifade eder. Gençler; belediye meclisleri, gençlik meclisleri, danışma kurulları veya tematik çalışma grupları gibi yönetim yapılarında yer aldıklarında karar süreçlerinin paydaşı haline gelirler. Bu temsil, gençlerin kendi gündemlerini görünür kılmalarını ve kente ilişkin politika ve uygulamaların şekillenmesinde etkili rol üstlenmelerini mümkün kılar.

iii. Adillik ve Kapsayıcılık:

Adillik ve kapsayıcılık, tüm gençlerin eşit fırsatlara ve katılım imkanlarına erişimini güvence altına almayı gerektirir. Bu ilke; mülteci/göçmen, kırsalda yaşayan, engelli, NEET ve Roman gençler dahil olmak üzere farklı sosyal ve ekonomik arka planlardan gelen gençlerin ihtiyaçlarının görünür kılınmasını, yapısal engellerin ortadan kaldırılmasını ve güçlendirici politika ve hizmetlerin geliştirilmesini kapsar. Kapsayıcı politika geliştirme, veri temelli bir yaklaşımı gerektirir. Bu doğrultuda; yaş, cinsiyet, engellilik, göçmenlik durumu gibi farklı kırılımlar temelinde ayrıştırılmış verilerin toplanması ve analiz edilmesi önem taşır. Erişilebilir mekanlar, kapsayıcı iletişim kanalları ile ulaşım ve bakım destekleri gibi unsurlar, gençlerin yerel yönetim süreçlerine eşit ve anlamlı katılımını mümkün kılan temel destekleyici araçlardır.

iv. Hesap Verebilirlik:

Hesap verebilirlik, karar alıcıların aldıkları kararların gerekçelerini, beklenen ve gerçekleşen etkilerini kamuoyuna açık biçimde paylaşmasını ve süreci izlenebilir kılmasını ifade eder. Gençlerin katılımı açısından bu ilke, iletilen görüş ve önerilerin kayıt altına alınmasını, hangi önerinin nasıl değerlendirildiğinin açık biçimde paylaşılmasını ve geri bildirim verilmesini içerir. Örneğin bir gençlik meclisi önerisi belediyenin plan veya programlarına dahil edilmişse, bu önerinin hangi belgeye hangi düzenlemeyle yansıdığına açık biçimde paylaşılması, katılımın somut etki yaratmasını sağlar.

v. Sorumluluk ve Duyarlılık:

Sorumluluk ve duyarlılık, belediyelerin karar ve uygulamalarında toplumsal etkileri gözetmesini, farklı ihtiyaç ve kırılabilirlikleri dikkate almasını ve geri bildirimlere zamanında ve etkili biçimde yanıt vermesini ifade eder. Gençler açısından bu ilke; iletilen ihtiyaç ve taleplerin sistematik biçimde değerlendirilmesini, ortaya çıkan sorunlara hızlı ve esnek çözümler geliştirilmesini ve kararların kısa ve uzun vadeli etkilerinin birlikte ele alınmasını gerektirir. Özellikle çevresel, sosyal ve ekonomik sonuçları olan kararların gençlerin yaşamı üzerindeki etkilerinin gözetilmesi, yerel yönetime duyulan güveni ve kurumsal meşruiyeti güçlendirir.

vi. Etkililik ve Verimlilik:

Yönetimde yalnızca yapıların ve mekanizmaların kurulmuş olması yeterli değildir; bu yapıların etkin biçimde çalışma yürütmesi ve etki yaratması gerekir. Etkililik, gençlerin katkılarının somut çıktılara ve sonuçlara dönüşmesini ifade ederken; verimlilik, bu süreçlerin zaman, insan kaynağı ve maliyet açısından etkin biçimde yönetilmesini gerektirir. Katılım süreçlerinin iyi tasarlanması, tekrar eden veya sonuç üretmeyen mekanizmaların önüne geçerek hem kaynak kullanımını optimize eder hem de katılımın değerini artırır.

1.2.3 Kapsayıcılık

Kapsayıcılık, tüm bireylerin, özellikle dışlanma riski taşıyan veya yapısal engellerle karşılaşan grupların, haklara, fırsatlara ve karar süreçlerine eşit biçimde erişimini güvence altına almayı ifade eder.

Gençlik politikaları açısından kapsayıcılık; farklı kimlik, geçmiş, ihtiyaç ve yaşam deneyimlerine sahip gençlerin sistematik engellerle karşılaşmadan karar alma, hizmet sunumu, kaynak tahsisi ve izleme-değerlendirme süreçlerine katılabilmesini ifade eder. Bu yaklaşım, gençlerin homojen bir grup olmadığı gerçeğinden hareket eder ve ihtiyaç temelli çözümleri esas alır.

Kapsayıcılığın temelinde, gençlerin hak ve hizmetlere **eşit ve engelsiz biçimde erişiminin sağlanması** yer alır. Bu erişim; fiziksel, dijital, ekonomik ve dilsel boyutlarıyla ele alınmalıdır.

a. Erişim: Fiziksel, Dijital, Ekonomik ve Dilsel Erişilebilirlik

Kapsayıcılığın temel koşulu, gençlerin hak ve hizmetlere eşit ve etkin erişiminin güvence altına alınmasıdır. Erişim; fiziksel, dijital, ekonomik ve dilsel boyutlarıyla ele alınmalıdır.

- **Fiziksel Erişilebilirlik:** Gençlerin buldukları coğrafi yer ve fiziksel ortamlar, onların karar alma süreçlerine katılımını ve hizmetlere erişimlerini doğrudan etkiler. Kırsalda yaşayan, engeli olan ya da hareketliliği kısıtlı gençler için ulaşım, mekanların erişilebilirliği ve engelli-dostu altyapı kritik önemdedir.
- **Dijital Erişilebilirlik:** Dijitalleşme çağında, internetin ve dijital platformların erişilebilirliği önemli bir engel olabilir. Örneğin, dijital araçlara erişimi olmayan, teknolojiyi yeterince kullanamayan gençler, çevrimiçi eğitim ve iş fırsatlarından mahrum kalabilir. Kapsayıcı politikalar, dijital uçurumu kapatmayı hedefler.

- **Ekonomik Erişilebilirlik:** Eğitim, sağlık, konaklama ve ulaşım gibi hizmetlere erişim çoğu zaman ekonomik koşullarla sınırlıdır. Düşük geliri gençler için burs, ücretsiz materyal ve ulaşım desteği gibi mekanizmalar katılımı güçlendirir.
- **Dilsel Erişilebilirlik:** Farklı dilleri konuşan gençler için çok dilli içerik ve hizmet sunumu esastır. Çeviri, sade dil kullanımı ve görsel-işitsel araçlar dil engelini azaltır.

b. Temsil: Karar Mekanizmalarında Kapsayıcılık ve Adil Temsil

Kapsayıcı politikalar için, gençlerin karar alma süreçlerinde adil ve kapsayıcı olarak temsil edilmesi esastır. Temsil, yalnızca sayısal varlıkla sınırlı olmayıp; farklı sosyal ve ekonomik arka plandan genç gruplarının deneyim ve ihtiyaçlarının politika süreçlerine yansımaları gerektirir.

- **Karar süreçlerinde kapsayıcılık:** Gençlerin yaşadıkları çevre, etnik kökenleri, engellilik durumları bakımından çeşitliliğin gözetilmesi, politikaların farklı ihtiyaçlara yanıt verebilmesini sağlar. Bu durum, özellikle dışlanmış grupların karar süreçlerindeki temsilin artırılmasını gerektirir.
- **Adil temsil:** Tüm gençlerin karar alma süreçlerine eşit biçimde dahil edilmesini ifade eder. Bu, gençlik politikalarının yalnızca çoğunluk gruplarının değil, aynı zamanda marjinalleşmiş ve dışlanmış grupların ihtiyaçlarını da gözeterek tasarlanmasını sağlar. Adil temsilin amacı farklı grupların karar süreçlerine etkin katılımını ve sonuçlar üzerinde söz sahibi olmalarını güvence altına almaktır.

c. Uygunluk: Politikaların Farklı Sosyal ve Ekonomik Arka Plandan Grupların İhtiyaçlarına Duyarlı Tasarlanması

Kapsayıcı yönetim, gençlerin heterojen yapısını dikkate alan ve farklı sosyal ve ekonomik arka plandan grupların ihtiyaçlarına duyarlı politika tasarımı gerektirir.

- **Gençler Arasında Farklılıklar:** Kırsalda yaşayan gençler, şehirde yaşayan gençler, NEET gençler, göçmen gençler, engeli olan gençler ve Roman gençler gibi farklı grupların her birinin farklı ihtiyaçları vardır. Her grubun yaşadığı çevresel, kültürel ve sosyal farklılıklar, onlara yönelik oluşturulacak politikaların tasarımını doğrudan etkiler. Bu nedenle politika ve hizmetler, farklı sosyal ve ekonomik geçmişe sahip gençlerin ihtiyaçlarını gözeterek çözümler sunmalıdır.

Tüm düzenlemeler, hak temelli yaklaşım çerçevesinde ve ihtiyaç odaklı olarak geliştirilmeli; gençlerin temel hak ve özgürlüklerine erişimini kolaylaştıracak somut tedbirlerle desteklenmelidir. Bu kapsamda, kapsayıcılık ilkesi; politika tasarımından uygulamaya, kaynak tahsisinden izleme-değerlendirmeye kadar tüm aşamalarda açık standartlar ve göstergelerle güvence altına alınmalıdır.

1.2.4 Katılımcılık

Gençlerin yerel karar alma süreçlerine katılımı; kentle ilgili politika, plan, bütçe, hizmet ve uygulamaların **tasarlanması, uygulanması ve izlenmesi süreçlerinde**, gençlerin düzenli, erişilebilir ve kapsayıcı mekanizmalar aracılığıyla yer alması anlamına gelir. Bu katılım; bilgilendirme, danışma, dahil olma, iş birliği ve güçlendirme düzeylerinde gerçekleşebilir.

Katılımcılık, yerel yönetişimin temel ilkelerinden biridir. Gençlik hakları temelli bir yaklaşımla katılım; yalnızca görüş almaya dayalı ya da tek seferlik uygulamalarla sınırlı değildir. Katılım, gençlerin kendilerini etkileyen politika ve karar süreçlerinde **söz ve etki sahibi olması**, katkılarının kararlara yansması, uygulamaları **izleyebilmesi ve bu süreçlere ilişkin geri bildirim sunabilmesi** ile anlam kazanır.

Bu çerçevede, katılım süreçlerinin niteliğini değerlendirebilmek için geleneksel katılım ile hak temelli katılım arasında açık bir ayrım yapılması gerekmektedir.

Geleneksel katılım

çoğunlukla karar süreçlerinin son aşamalarında görüş alma ile sınırlı kalırken; hak temelli katılım, gençlerin politika döngüsünün tüm aşamalarına dahil edilmesini ve kararlar üzerinde **anlamli bir etki yaratabilmesini** esas alır. Bu yaklaşımda katılım, yalnızca bir yöntem değil; aynı zamanda bir hak ve temel bir yönetişim ilkesi olarak ele alınır.

Bu perspektifte gençler, politika geliştirme, uygulama ve izleme süreçlerinde **eşit paydaşlardır**. Katılım, temsilin ötesine geçerek belirli düzeylerde **yetki ve sorumluluğun paylaşımını gerektirir**. Katılımın niteliği ise, gençlerin önerilerinin kararlara ne ölçüde yansıdığı, uygulamaları izleyebilme ve bu süreçlere ilişkin **geri bildirim sunabilme** imkanına sahip olup olmadıkları ile belirlenir.

Hak temelli katılımın yerel düzeyde etkili biçimde hayata geçirilebilmesi için aşağıdaki **temel ilkelerin gözetilmesi** gerekir:

- **Erken ve Sürekli Dahil Etme:** Gençler yalnızca politika belgeleri tamamlandıktan sonra değil; tasarım, uygulama ve izleme-değerlendirme süreçleri dahil olmak üzere politika döngüsünün tüm aşamalarına dahil edilmelidir.
- **Yetki ve etki:** Katılım süreçleri, gençlerin önerilerinin kararlar üzerinde somut etki yaratmasını sağlamalıdır. Bu kapsamda, önerilere ilişkin geri bildirim mekanizmaları işletilmeli ve alınan kararların gerekçeleri şeffaf biçimde paylaşılmalıdır.
- **Erişilebilirlik:** Katılım süreçleri tüm gençler için erişilebilir olmalıdır. Sade dil kullanımı, çok dilli içerikler, işaret dili desteği ve kolay okunabilir materyaller gibi araçlar yaygınlaştırılmalıdır.
- **Güvenlik ve etik:** Gençlerin, özellikle de çocukların katılımında gizlilik, güvenlik ve rıza esastır. Katılım süreçleri zarar vermeme ilkesine uygun şekilde tasarlanmalı ve güvenli ortamlar sağlanmalıdır.

Katılımcılık ilkesinin etkin biçimde uygulanması için, **katılım süreçlerinin nitelikli ve etkili biçimde tasarlanması ve yürütülmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda üç temel unsur** öne çıkar.

- **Erişilebilirlik ve kapsayıcılık:** Katılım mekanizmaları, farklı sosyo-ekonomik, kültürel ve fiziksel koşullara sahip gençler için erişilebilir olmalı; ayrımcılık içermeyen ve temsilde adaleti gözeten biçimde tasarlanmalıdır. Bu kapsamda, katılım süreçlerine erişimi sınırlandıran yapısal engellerin kaldırılması ve farklı ihtiyaçlara sahip gençlerin dahil edilmesini kolaylaştıran destek mekanizmalarının geliştirilmesi önem taşır.
- **Etki kapasitesi:** Katılım süreçleri, gençlerin yalnızca görüş paylaşmasının ötesinde, karar seçeneklerinin şekillenmesine, önceliklerin belirlenmesine ve kaynak tahsisine gerçek anlamda etki edebildiği yapılar olarak tasarlanmalıdır. Katılımın anlamlılığı, gençlerin katkılarının karar süreçlerine ne ölçüde yansıdığı ile doğrudan ilişkilidir.
- **Geri bildirim ve hesap verebilirlik:** Katılım süreçlerinin sonunda alınan kararların gerekçeleri gençlerle paylaşılmalı; sunulan önerilerin nasıl değerlendirildiği açık biçimde ortaya konulmalı ve uygulama sonuçları izlenebilir olmalıdır. Bu, katılım süreçlerine duyulan güvenin ve sürekliliğin sağlanması açısından kritik öneme sahiptir.

Bu doğrultuda katılım, tek seferlik etkinlikler yerine **kurumsallaşmış ve sürdürülebilir mekanizmalar** aracılığıyla yürütülmelidir. Gençlik meclisleri, tematik çalışma grupları, katılımcı bütçe uygulamaları, dijital platformlar ve izleme mekanizmaları; katılımın politika döngüsünün farklı aşamalarına sistematik biçimde entegre edilmesini sağlar.

Gençlerin yerel karar alma süreçlerine anlamlı katılımı; demokratik temsilin güçlenmesi ile birlikte, politika ve hizmetlerin daha adil, kapsayıcı ve sürdürülebilir olmasına katkı sağlar.

1.2.5 Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik ve Gençlik Politikası

Sürdürülebilirlik, kararların çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerini birlikte ele alarak, gençlerin bugün ve gelecekteki hak ve fırsatlarını koruyan uzun vadeli bir yönetim yaklaşımını ifade eder. Bu yaklaşım, politika ve uygulamaların yalnızca kısa vadeli sonuçlara değil, uzun vadeli etkilerine de odaklanmasını ve kuşaklar arası adaleti gözetmesini gerektirir. Gençlik politikaları açısından sürdürülebilirlik; gençlerin haklarının korunmasını, fırsat eşitliğinin güçlendirilmesini ve refahlarının uzun vadeli bir perspektifle ele alınmasını esas alır.

Çevresel Sürdürülebilirlik:

Doğal çevrenin korunması, iklim değişikliğine uyum sağlamaya yönelik kapasitelerin güçlendirilmesi, afet risklerinin azaltılması ve ekosistem hizmetlerinin (doğanın sağladığı su, hava, gıda ve yaşam destek sistemleri gibi faydalar) sürekliliğinin gözetilmesi bu boyutun temelini oluşturur. Gençlik politikaları bu çerçevede, gençlerin çevreyle ilgili farkındalığını artırmaya, sürdürülebilir tüketim ve üretim modellerini desteklemeye ve yenilenebilir enerji ile düşük karbonlu yaşam biçimlerini teşvik etmeye yönelik stratejiler geliştirmeyi hedefleyebilir. Bu yaklaşım, gençlerin mevcut çevresel sorunlara yanıt verme kapasitesini güçlendirirken, gelecekte karşılaşılabilecek çevresel zorluklara karşı hazırlıklı olmalarını destekler.

Sosyal Sürdürülebilirlik:

Toplumsal eşitlik, adalet ve kapsayıcılığın sağlanması; eğitim, sağlık, barınma, ulaşım ve sosyal hizmetlere erişimin herkes için güvence altına alınması sosyal sürdürülebilirliğin merkezindedir. Gençlik politikaları, gençlerin farklı kimliklerini ve deneyimlerini gözeterek, ayrımcılığı ortadan kaldıran ve fırsat eşitliğini güçlendiren mekanizmalarla desteklenmelidir. Bu yaklaşım, yalnızca mevcut eşitsizliklerin azaltılmasına katkı sağlamakla kalmaz; aynı zamanda gençlerin toplumsal yaşama uzun vadeli ve etkin katılımını destekler.

Ekonomik Sürdürülebilirlik:

Ekonomik sürdürülebilirlik, üretim ve istihdam yapılarının uzun vadeli, kapsayıcı ve dirençli bir biçimde sürdürülmesini ifade eder. Gençlik politikaları bu çerçevede; gençlerin ekonomik fırsatlara erişimini artırmayı, istihdam edilebilirliklerini güçlendirmeyi, girişimcilik olanaklarını desteklemeyi hedefleyebilir. Bu yaklaşım, gençlerin ekonomik hayata katılımını artırırken, yenilikçi potansiyellerini ve üretken kapasitelerini güçlendirerek uzun vadeli ekonomik dayanıklılığa katkı sağlar.

Bu üç boyutun birlikte ele alınması, yerel yönetimde çevresel, sosyal ve ekonomik hedefler arasında denge kurulmasını sağlar. Bu denge, gençlerin politika süreçlerine katılımı, veriye dayalı karar verme ve çok paydaşlı iş birlikleri ile desteklenmelidir.

2. BÖLÜM

KAPSAYICI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLER İÇİN GENÇLİK HAKLARI TEMELLİ YÖNETİŞİM MODELİ

KAPSAYICI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLER İÇİN GENÇLİK HAKLARI TEMELLİ YÖNETİŞİM MODELİ

2.1 Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler ve Gençler

Katılımın Anlamı

Katılım, bireylerin kendi yaşamlarını etkileyen konularda söz sahibi olmasıdır. Gençler açısından katılım yalnızca bir hak değil; aynı zamanda demokratik yurttaşlık becerilerinin gelişmesi, özgüven kazanılması ve toplumsal hayata aktif biçimde dahil olunması için bir fırsattır.

Ancak gençlik katılımı söz konusu olduğunda, **sembolik (görünürde) katılım ile anlamlı katılım arasında önemli bir ayrım bulunmaktadır.** Bu ayrım, önceki bölümde ele alınan geleneksel katılım ve hak temelli katılım yaklaşımıyla doğrudan ilişkilidir. Geleneksel katılım çoğunlukla sembolik uygulamalarla sınırlı kalırken, hak temelli katılım gençlerin karar süreçlerinde gerçek etki sahibi olduğu anlamlı katılımı ifade eder.

Sembolik katılım, gençlerin toplantılara davet edilmesi, görüşlerinin alınması ancak bugünkü görüşlerin karar süreçlerine yansımaması durumunu ifade eder. Bu tür süreçlerde gençler katılım mekanizmalarının içinde yer alsa da karar alma üzerinde etkili değildir ve çoğunlukla "seyirci" konumunda kalır. Örneğin bir belediyenin gençlerden görüş alması ancak bu görüşlerin politika belgelerine yansımaması ya da uygulamaya geçirilmemesi, sembolik katılım olarak değerlendirilir. Bu tür uygulamalar kısa vadede katılım izlenimi yaratsa da uzun vadede güven kaybına yol açabilir.

Anlamlı katılım ise, gençlerin yalnızca dinlendiği sembolik süreçlerin ötesine geçerek; kararların geliştirilmesi sürecine en baştan dahil edildiği, düzenli geri bildirim aldığı, yetki ve sorumluluğun paylaşıldığı, güvenli ve kapsayıcı mekanizmalarla desteklenen, hak temelli ve hesap verebilir katılımıdır. Bu yaklaşımda gençler yalnızca "dinlenen" değil, politika süreçlerine etki eden paydaşlardır. Örneğin bir gençlik

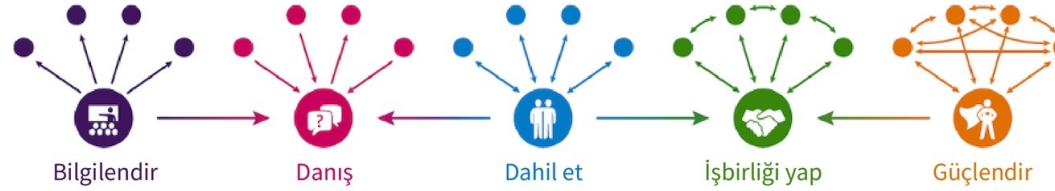
merkezi kurulmasına ilişkin bir süreçte gençlerin yalnızca fikirlerinin alınması değil; ihtiyaçların belirlenmesi, önceliklerin tartışılması, bütçe seçeneklerinin değerlendirilmesi ve uygulamanın izlenmesi aşamalarında yer alması, anlamlı katılım olarak değerlendirilebilir.

Gençlerin anlamlı katılımı, belediyelere **kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler için** aşağıdaki kazanımları sağlayabilir:

- Kentte gençlerin karşılaştığı **zorluk ve fırsatlara ilişkin birinci elden bilgiye** erişim sağlanır.
- Politika ve program tasarım süreçlerinde güçlü ve zayıf yönlerin erken aşamada belirlenmesi, **uygulamaların daha etkili ve sürdürülebilir olmasını** sağlar.
- Yaratıcı ve alışılmadık dışında fikirlerden yararlanılarak hizmet ve programlar gençler açısından **daha etkili, erişilebilir ve anlamlı** hale getirilebilir.

2.2 Anlamli Katilimin Düzeyleri

Belediyeler gençlerin anlamli katilimini farklı düzeylerde ve farklı yöntemleri kullanarak sağlayabilir. Bu rehberde, beş temel düzey üzerinde durulmaktadır.

Bu düzeyler, gençlerin karar süreçleri üzerindeki etki gücünün artışı ifade eder. İlk düzeyde bilgi tek yönlü paylaşılırken, son düzeyde gençler belirli alanlarda karar alma ve uygulama süreçlerinde yetki sahibidir. Gençlerin anlamli katiliminin yönetim yapı ve süreçlerinde kurumsallaşması için belediyelerin, gençlerin karar süreçlerine doğrudan ve etkili biçimde dahil olabildiği katılım mekanizmalarını tasarlaması ve uygulaması önerilir.

2.2.1 Gençlerin Anlamli Katilimi: Katılım Düzeyleri

Katılım Düzeyleri	Katılımın Niteliği ve Kapsamı
1. Bilgilendir	<p>Bilgilendirme düzeyi, gençlere politika, hizmet, program ve katılım mekanizmaları hakkında zamanında, açık ve erişilebilir bilgi sunulmasını ifade eder. Bu düzey, katılımın temelini oluşturmakla birlikte, gençlerin görüşlerini ifade edebileceği daha etkileşimli süreçlere geçiş için bir başlangıç noktasıdır.</p> <p>Bilgi akışı tek yönlüdür. Gençler süreci izler ancak karar alma süreçlerinde aktif rol üstlenmez.</p> <p>Örnek: Vancouver Tatlow Park Oyun Alanı Yenilemesi sürecinde belediye, proje web sayfasında zaman çizelgesi ve uygulama aşamalarını düzenli olarak paylaşarak kamuoyunu bilgilendirmiştir.</p>
2. Danış	<p>Danışma düzeyi, gençlerin belirli bir karar, politika, strateji ya da program hakkında görüş ve öneri sunabildiği katılım biçimidir. Amaç, gençlerin bakış açısını sürece dahil etmek ve alınan görüşlerin kararları nasıl etkilediğini şeffaf biçimde ortaya koymaktır.</p> <p>Katılım genellikle belirli bir konu ve zaman dilimi ile sınırlıdır; gençlerin nihai karar alıcı olarak konumlandırılmaz.</p> <p>Danışma düzeyi, gençlerin görüşlerinin sürece dahil edilmesini sağlasa da, bu katkının daha sürekli ve yapısal hale gelmesi için bir sonraki düzey olan dahil etme mekanizmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.</p> <p>Örnek: İzmir Büyükşehir Belediyesi, Genç İzmir uygulaması üzerinden düzenlediği çalıştay ve toplantılar aracılığıyla farklı tematik alanlarda gençlerin görüşlerini almıştır.</p>

3. Dahil et	<p>Dahil etme düzeyi, gençlerin karar süreçlerinin farklı aşamalarına düzenli katkı sunan paydaşlar olarak katılmasını ifade eder.</p> <p>Gençler politikaların tasarım, uygulanma, izleme ve değerlendirme aşamalarında yer alabilir; ancak nihai karar yetkisi belediyededir.</p> <p>Bu düzeyde gençler sürecin aktif paydaşı haline gelirken, karar alma süreçlerinde daha fazla sorumluluk ve etki paylaşımını içeren iş birliği modellerine geçiş mümkün hale gelir.</p> <p>Örnek: Tasarım Atölyesi Kadıköy (TAK), Fenerbahçe Parkı için hazırlanan peyzaj tasarım projesi kapsamında "Fenerbahçe Parkı'nı Birlikte Tasarıyoruz" çağrısıyla tasarımcıları ve kamuoyunu sürece dahil etmiştir. Çevrim içi anketler ve tasarım çalıştayları aracılığıyla gençlerin de yer aldığı katılımcılar öneri ve görüşlerini taslaklar üzerinden paylaşmıştır. Böylece tasarım süreci, farklı paydaşların birden fazla aşamada katkı sunduğu katılımcı bir yöntemle yürütülmüştür.</p>
4. İşbirliği yap	<p>İş birliği düzeyi, gençlerin belirli alanlarda belediye ile birlikte karar alma süreçlerine katıldığı düzeydir. Gündem belirleme, alternatif geliştirme ve değerlendirme süreçlerinde aktif rol üstlenirler. Karar süreci, gençler ve belediye temsilcileri arasında paylaşılan bir sorumluluk çerçevesinde yürütülür.</p> <p>İşbirliği düzeyinde gençlerin katkısı danışma veya dahil etme düzeyine kıyasla daha belirleyicidir; ancak yetki paylaşımı önceden tanımlanmış sınırlar çerçevesindedir. Karar alanları, bütçe sınırları ve hukuki çerçeve açıkça ortaya konulmalıdır.</p> <p>İş birliği düzeyi, gençlerin karar süreçlerinde önemli bir rol üstlendiği bir yapı sunarken, belirli alanlarda doğrudan yetki devrini içeren güçlendirme düzeyine geçiş için zemin hazırlar.</p> <p>Örnek: Barcelona'nın BCN Jove 2030 – Gençlik ve Ergenlik Planı hazırlık sürecinde gençler, Decidim Barcelona dijital katılım platformu ve tematik çalışma gruplarında belediye ile birlikte politika önerileri geliştirmiştir. Bu öneriler, planın önceliklerinin ve eylemlerinin belirlenmesinde aktif rol oynamıştır. Böylece gençler, sürece politikaların şekillendirilmesinde belediye ile birlikte sorumluluk üstlenen paydaşlar olarak konumlandırılmıştır.</p>
5. Güçlendir	<p>Güçlendir düzeyi gençlerin belirli alanlarda karar alma yetkisine sahip olduğu katılım düzeyidir.</p> <p>Bu düzeyde gençler yalnızca öneri sunmaz veya ortak çalışma yürütmez; tanımlı yetki çerçevesinde karar alır ve uygulama sürecinde rol üstlenir. Yetki devri açık, şeffaf ve sınırları belirlenmiş olmalıdır. Belediye, bütçe, hukuki çerçeve ve uygulama sınırlarını net biçimde tanımlar; gençler bu çerçevede karar alma ve uygulamayı takip etme sorumluluğu üstlenir.</p> <p>Bu düzey, gençlerin karar alma süreçlerinde doğrudan yetki sahibi olduğu en ileri katılım biçimini temsil eder ve anlamlı katılımın kurumsallaşması açısından en güçlü yapıyı oluşturur.</p> <p>Örnek: Brezilya'nın Porto Alegre şehrinde uygulanan katılımcı bütçeleme modelinde gençler, kendileri için ayrılan bütçe kalemlerinin hangi projelere tahsis edileceğine doğrudan karar verebilmektedir.</p>

Bu katılım düzeyleri, birbirinden bağımsız değil; aksine birbirini tamamlayan ve güçlendiren bir yapı olarak ele alınmalıdır. Belediyelerin, farklı politika alanları, hizmet sunumu ve kaynak tahsisi süreçlerinde bu katılım düzeylerine yönelik hedefler, öncelikler, göstergeler ve yöntemler tanımlaması, gençlerin anlamlı katılımının sistematik ve sürdürülebilir biçimde hayata geçirilmesini sağlayacaktır. Bu çerçevede, aşağıdaki bölümde sunulan yöntem önerileri, söz konusu katılım düzeylerinin yerel yönetim süreçlerinde somut olarak nasıl hayata geçirilebileceğine odaklanmaktadır.

2.3. Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler ve Karar Alma Süreçleri için Yöntem Önerileri

Bu bölümde sunulan öneriler, katılım düzeylerinin kurumsal yapı, karar alma, hizmet sunumu ve kaynak tahsisi süreçlerine nasıl entegre edilebileceğini ortaya koymaktadır. Belediyeler, farklı politika alanları, karar alma, hizmet sunumu ve kaynak tahsisi süreçlerinde bu katılım düzeylerine karşılık gelen hedefler, göstergeler ve yöntemler belirleyerek gençlerin katılımını güçlendirebilir.

Karar Alma Süreçleri

Politika Belgesi Oluşturma Süreçleri

- Gençlerin karar alma süreçlerine sistematik katılımını sağlamak için **stratejik plan ve performans programında gençlerin katılımına yönelik somut hedef ve performans göstergeleri tanımlanabilir; farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlere yönelik özelleştirilmiş hedef ve göstergelere yer verilebilir.**
- Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla ilişkili alanlarda **gençlerin katılımına dair hedef ve göstergeler stratejik plan ve performans programına entegre edilebilir.**
- Gençlerin karar süreçlerindeki mevcut durumunun görünür olmasını sağlamak için **stratejik planlarda gençlerin kent yaşamındaki mevcut durumu ve karar alma süreçlerine katılım düzeyine ilişkin analizlere yer verilebilir.**
- Gençlerin karar alma süreçlerine katılımını güçlendirmek ve gençlik politikalarının sahiplenilmesini artırmak amacıyla **Gençlik Eylem Planı, gençler ve gençlik alanında çalışan paydaşlarla birlikte tasarlanabilir**, uygulanabilir ve izlenebilir; bu süreçte anket, odak grup ve çalıştay gibi katılımcı yöntemler kullanılabilir.
- Gençlerin farklı politika alanlarına katılımını sağlamak için **afet, ulaşım, iklim ve eşitlik gibi tematik politika belgelerinde gençlik katılımına yönelik özel hedefler tanımlanabilir.**
- Gençlerin yerel yönetim süreçlerine katılımını güçlendirmek için **stratejik plan ve gençlik eylem planlarında gençlik hakları temelli katılım, farkındalık ve kapasite geliştirme faaliyetlerine yönelik hedef ve göstergeler belirlenebilir.**

Karar Öncesi Katılım ve Politika Geliştirme Süreçleri

- Gençlerin politika geliştirme süreçlerine erken aşamada katılımını sağlamak için **anket, odak grup ve çalıştaylardan oluşan farklı yöntemlerin kullanıldığı katılım süreçleri tasarlanabilir.**
- Farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin sürece katılımını sağlamak için **hedef gruba özel davet, saha temelli katılım yöntemleri ve erişilebilirlik desteklerini içeren kapsayıcı katılım modeli uygulanabilir.**
- Gençlik STK'larının ve gençlik meclislerinin karar süreçlerine katkısını güçlendirmek için **çok paydaşlı çalışma grupları oluşturulabilir ve bu yapılar karar öncesi süreçlere düzenli olarak dahil edilebilir.**
- Gençlerin politika tasarımına doğrudan katkı sunmasını sağlamak için **taslak politika belgeleri erken aşamada gençlerle paylaşılabilir ve yapılandırılmış geri bildirim mekanizmaları oluşturulabilir.**
- Gençlerin farklı politika seçeneklerini değerlendirebilmesini sağlamak amacıyla **alternatif politika senaryoları üzerinden katılımcı değerlendirme oturumları düzenlenebilir.**

Kentsel Planlama ve Kamusal Alanlar ile İlişkili Karar Süreçleri

- Gençlerin mekansal karar süreçlerine katılımını sağlamak için **imar değişiklikleri ve kentsel tasarım süreçlerinde karar öncesi danışma toplantıları ve yapılandırılmış geri bildirim oturumları düzenlenebilir.**
- Gençlerin kamusal alanlara ilişkin karar süreçlerine katkısını artırmak için **park, yeşil alan ve kamusal mekan tasarım süreçlerinde ortak tasarım atölyeleri düzenlenebilir.**
- Gençlerin farklı tasarım alternatiflerini değerlendirebilmesini sağlamak için **görselleştirilmiş proje seçenekleri (3D model, görsel senaryo vb.) üzerinden katılımcı değerlendirme oturumları gerçekleştirilebilir.**
- Dezavantajlı gençlerin katılımını sağlamak için **kentsel planlama süreçlerinde yerinde (mahalle bazlı) katılım toplantıları, ulaşım ve erişilebilirlik destekleri ile kapsayıcı katılım mekanizmaları uygulanabilir.**

Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik

- Gençlerin bilgiye erişimini kolaylaştırmak için **stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporlarının özetlenmiş “genç dostu versiyonları” hazırlanarak belediye web sitesi ve sosyal medya kanallarında yayımlanabilir.**
- Karar süreçlerinin şeffaflığını artırmak için **belediye meclisi, Kent Konseyi ve Gençlik Meclisi gündem ve kararları düzenli olarak yayımlanabilir; toplantılar çevrim içi olarak canlı yayınlanabilir ve kayıt altına alınabilir.**
- Gençlerin karar süreçlerine katkılarının izlenebilirliğini sağlamak için **öneri toplama ve takip etmeye imkân veren dijital bir geri bildirim ve izleme sistemi (öneri takip platformu) kurulabilir.**
- Gençlerin katkılarının karar süreçlerine nasıl yansıdığını görünür kılmak için **katılım süreçleri sonrasında “hangi öneri nasıl değerlendirildi?” bilgi notları hazırlanarak kamuoyuyla paylaşılabilir.**
- Gençlerin karar süreçlerini daha iyi anlayabilmesi için **karar metinleri sadeleştirilerek infografik, kısa video ve görsel özet formatlarında sunulabilir.**
- Gençlerin katılımının etkisini ölçmek için **katılım süreçlerine ilişkin veri (katılımcı sayısı, temsil çeşitliliği, öneri sayısı, kabul oranı vb.) düzenli olarak toplanabilir ve kamuoyuyla paylaşılabilir.**

Kurumsal Yapı

Gençlerin Temsiliyeti ve Katılımı

- Gençlerin belediye karar mekanizmalarında temsil edilmesini sağlamak için **Belediye Meclisi bünyesinde gençlik odaklı bir ihtisas komisyonu kurulabilir ve düzenli toplantı takvimi oluşturulabilir.**
- Gençlerin farklı politika alanlarına katılımını sağlamak için **çevresel, sosyal ve ekonomik alanlarda çalışan meclis komisyonlarına genç temsilcilerin katılımına imkan tanıyan oturumlar düzenlenebilir.**
- Gençlerin karar süreçlerini doğrudan gözlemlemesini sağlamak için **meclis ve komisyon toplantılarına gençlerin izleyici veya gözlemci olarak katılımını mümkün kılan açık katılım prosedürleri yaygınlaştırılabilir.**
- Gençlerin karar süreçlerinde daha etkin rol almasını sağlamak için **belediye bünyesinde gençlerin yer aldığı genç temsilci pozisyonları ya da danışma kurulları oluşturulabilir.**
- Gençlerin üst düzey karar vericilerle doğrudan etkileşimini sağlamak için **Belediye Başkanı ve meclis üyeleri ile gençlerin bir araya geldiği periyodik diyalog toplantıları düzenlenebilir.**
- Gençlerin karar süreçlerine düzenli katılımını sağlamak için **Kent Konseyi bünyesinde veya belediyeye bağlı aktif bir Gençlik Meclisi kurulabilir ya da mevcut yapı güçlendirilebilir.**
- Gençlerin farklı alanlara katkı sunmasını sağlamak için **Gençlik Meclisi altında çevre, iklim, eşitlik ve istihdam gibi alanlarda tematik çalışma grupları oluşturulabilir.**
- Gençlerin karar süreçlerine aktif katılımını sağlamak için **oylama sistemleri ve çevrim içi tartışma alanları içeren dijital katılım araçları geliştirilebilir, mevcut dijital platformlarda gençlere özel oturumlar düzenlenebilir.**

Kurumsal Koordinasyon

- Gençlerin bilgiye erişimini güçlendirmek için **belediyenin hizmet, proje ve karar süreçlerini içeren güncel ve erişilebilir dijital platformlar geliştirilebilir.**
- Gençlik politikalarının koordinasyonunu sağlamak için **belediye bünyesinde gençlik hakları ve katılımından sorumlu bir birim veya koordinasyon yapısı tanımlanabilir.**
- Kurum içi ve dışı paydaşlarla iş birliğini güçlendirmek için **STK'lar, üniversiteler ve ilgili kamu kurumları ile düzenli çalışan çok paydaşlı koordinasyon platformları oluşturulabilir.**
- Gençlik politikalarının kapsayıcılıkla entegrasyonunu sağlamak için **eşitlik ve kapsayıcılık birimleri ile gençlik alanında çalışan birimler arasında düzenli işbirliği mekanizmaları oluşturulabilir.**
- Gençlerin katılımını kurumsal güvence altına almak için **katılım mekanizmaları yönerge, görev tanımı ve iç düzenlemeler ile yazılı hale getirilebilir.**
- **Gençlik Meclisi ve çalışma gruplarının önerilerini belediye meclisine ileten resmi iletişim ve değerlendirme mekanizmaları oluşturulabilir.**
- **Hibe/fon takibi ve proje geliştirme alanlarından sorumlu birimler aracılığıyla gençlik katılımını destekleyen projeler geliştirilebilir.**
- Gençlerin anlamlı katılımını güçlendirmek için **gençlik hakları, yerel yönetim ve katılım mekanizmalarına ilişkin farkındalık artırma, eğitim ve kapasite geliştirme programları düzenlenebilir.**
- Belediyede gençlik katılımı süreçlerinin etkin yürütülmesini sağlamak için **belediye personeline yönelik gençlik hakları, katılımcı yönetim ve kapsayıcılık konularında düzenli kapasite geliştirme çalışmaları gerçekleştirilebilir.**

Gençler ve Gençlik Alanındaki Paydaşlarla Danışma, Dahil Etme ve İş Birliği Mekanizmaları

- Gençlerin karar süreçlerine düzenli olarak görüş sunabilmesini sağlamak için belediye bünyesinde **gençlik danışma kurulu oluşturulabilir ve bu yapı periyodik olarak belediye yetkilileri ile bir araya gelecek şekilde yapılandırılabilir.**
- Farklı genç gruplarının ve paydaşların karar alma süreçlerine katılımını sağlamak için **tema bazlı (iklim, istihdam, eğitim, eşitlik vb.) çok paydaşlı danışma ve çalışma platformları oluşturulabilir.**
- Gençlik Meclisi ve gençlik STK'larının karar süreçlerine katkısını güçlendirmek için **bu yapıların yer aldığı çok paydaşlı çalışma ve danışma mekanizmaları oluşturulabilir.**
- Gençlerin karar süreçlerine aktif katılımını desteklemek için **gençlik meclisi simülasyonları, yapılandırılmış diyalog toplantıları ve senaryo temelli politika geliştirme oturumları uygulanabilir.**
- Gençler ve paydaşlar arasında sürdürülebilir iş birliğini sağlamak için **belediye ile gençlik yapıları arasında rol ve sorumlulukları tanımlayan resmi iş birliği protokolleri oluşturulabilir.**

Hizmet Sunumu ve Kaynak Tahsisi

Hizmetlerin Tasarımı ve Planlanması

- Hizmetlerin planlanması sürecinde gençlerin ihtiyaçlarının doğru belirlenmesini sağlamak için **anket, odak grup ve çalıştaylardan oluşan çok aşamalı katılım süreçleri tasarlanabilir.**
- Farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin sürece katılımını sağlamak için, **saha temelli (mahalle/okul/üniversite) katılım yöntemleri ve erişilebilirlik desteklerini içeren kapsayıcı katılım modelleri uygulanabilir.**
- Gençlik STK'ları ve gençlik meclislerinin sürece katkısını artırmak için **çok paydaşlı tematik çalışma grupları oluşturularak bu yapıların süreçlere düzenli katılımı sağlanabilir.**
- Gençlerin hizmet tasarımına doğrudan katkı sunmasını sağlamak için **ortak tasarım atölyeleri, tasarım sprintleri ve pilot uygulamalar gerçekleştirilebilir.**
- Gençlere yönelik hizmetlerin sahiplenilmesini ve etkililiğini artırmak için **gençlik merkezleri ve benzeri hizmet yapıları gençler ve gençlik alanında çalışan STK'lar ile birlikte tasarlanabilir.**

Hizmetlerin Uygulanması ve Erişilebilirlik

- Gençlerin hizmetlerin uygulanmasında aktif rol almasını sağlamak için **gönüllülük, eş-moderatörlük modelleri geliştirilebilir; bu kapsamda gençlere yönelik eğitim programları düzenlenebilir.**
- Gençlere yönelik hizmetlerin kapsayıcılığını artırmak için **mobil hizmetler, yerinde uygulamalar ve hibrit (çevrim içi + yüz yüze) erişim modelleri uygulanarak farklı genç gruplarının hizmetlere erişimi kolaylaştırılabilir.**
- Gençlerin hizmetlere erişimini artırmak için **gençlik merkezleri, girişimcilik merkezleri ve kültür-sanat merkezleri mahalle ölçeğinde yaygınlaştırılabilir ve çok amaçlı kullanım esasına göre tasarlanabilir.**
- Gençlerin hizmetlere erişimini kolaylaştırmak için **başvuru, kayıt ve takip süreçlerini içeren entegre dijital hizmet platformları geliştirilebilir.**
- Gençlerin yenilikçi çözümler geliştirmesini sağlamak için **girişimcilik ve proje destek programları mentorluk, hızlandırma ve mikro hibe mekanizmaları ile birlikte uygulanabilir.**
- Gençlerin hizmet süreçlerinde aktif rol almasını sağlamak için **gençlik merkezleri ve benzeri hizmet yapıları gençler ve gençlik alanında çalışan STK'lar ile iş birliği içinde yönetilebilir.**

İzleme – Değerlendirme, Geri Bildirim

- Hizmetlerin etkililiğini ölçmek için **performans göstergelerine dayalı izleme sistemleri oluşturulabilir** ve sonuçlar düzenli olarak paylaşılabilir.
- Gençlerin hizmetlere ilişkin memnuniyetini ölçmek için **geri bildirim, talep ve şikayet mekanizmaları uygulanabilir.**
- Hizmetlerin kapsayıcılığını değerlendirmek için **farklı genç gruplarının erişim ve katılım verileri düzenli olarak analiz edilebilir.**
- Gençlerin görüşlerinin hizmetlerin planlama ve uygulamasına dahil edilmesini sağlamak için **geri bildirimlerin nasıl değerlendirildiğini gösteren bilgi kaynakları kamuoyuyla paylaşılabilir.**

Kaynak Tahsisi ve Bütçe Katılımı

- Gençlere yönelik hizmetlerin sürdürülebilirliğini sağlamak için **performans programında gençlere ayrılan bütçe kalemleri açık ve izlenebilir biçimde tanımlanabilir.**
- Gençlerin bütçe süreçlerine katılımını sağlamak için **katılımcı bütçeleme uygulamaları ve gençlere özel bütçe önceliklendirme süreçleri geliştirilebilir.**
- Gençlerin geliştirdiği yenilikçi fikirlerin hayata geçirilmesini sağlamak için **gençlere yönelik proje yarışmaları, girişimcilik programları tasarlanabilir; seçilen projeler, belediye bütçesi veya dış fon kaynakları aracılığıyla desteklenerek pilot uygulamaya dönüştürülebilir.**
- Kaynak kullanımında şeffaflığı artırmak için **gençlere yönelik hizmetlere ayrılan bütçe ve harcama verileri kamuoyuyla paylaşılabilir.**
- Gençlerin katılımını destekleyen projeleri artırmak için **hibe, fon ve proje kaynakları etkin şekilde kullanılabilir ve bu süreçlere gençler ve gençlerle çalışan paydaşlar dahil edilebilir.**

2.4 Gençlik Katılımı Alanında Türkiye'den ve Dünya'dan İlham Veren Uygulamalar

2.4.1 Türkiye'den Örnekler

Uygulama Adı: Gençlik Politikalarının Stratejik Plana Entegrasyonu

Şehir: Antalya

Tema: Gençlik Politikaları ve Katılımcı Yönetişim

Yürütücü Kurum: Antalya Büyükşehir Belediyesi

Paydaşlar: Gençler, gençlik alanında çalışan paydaşlar, GoFor

Hedef Grup: Gençler

Katılım Düzeyi: Danışma ve Dahil Etme

Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin **2025–2029 Stratejik Planı** kapsamında gençlik politikalarının yerel düzeyde güçlendirilmesi ve katılımcı bir yaklaşımla geliştirilmesi hedeflenmiştir. Stratejik planın Amaç **A6: Sosyal ihtiyaçlara yönelik eşitlikçi ve kapsayıcı destek hizmetlerini geliştirmek** başlığı altında yer alan bu yaklaşım, gençlik politikalarının yalnızca hizmet sunumu ile sınırlandırılmayıp, aynı zamanda katılımcı yönetim anlayışıyla ele alındığını göstermektedir. Bu kapsamda belirlenen **Hedef 6.1**, yerel düzeyde gençlik politikalarının katılımcı biçimde geliştirilmesini ve uygulanmasını amaçlamaktadır. Tanımlanan performans göstergeleri, sürecin somut ve ölçülebilir biçimde izlenmesine olanak tanımaktadır;

PG6.1.1: Yerel gençlik eylem planının tamamlanma ve güncellenme oranı (Yüzde)

PG6.1.2: Gençlik alanında çalışan kuruluşlar ile yapılan ortaklık sayısı (Adet)

PG6.1.3: Gençlik alanında düzenlenen eğitim ve etkinlik sayısı (Adet)

PG6.1.4: Gençlik alanında düzenlenen eğitim, etkinlik ve girişimcilik çalışmalarısıyla ulaşılan kişi sayısı (Kişi)

PG6.1.5: Gençlere ve girişimci adaylarına yönelik açılan merkez sayısı (Adet)

Yerel gençlik eylem planının stratejik plan kapsamında bir performans göstergesi olarak tanımlanması, gençlik alanında daha ayrıntılı, hedef odaklı ve uygulamaya dönük bir planlama sürecinin yürütülmesine zemin hazırlamaktadır. Bu süreç kapsamında Antalya Büyükşehir Belediyesi ev sahipliğinde ve Gençlik Örgütleri Forumu (GoFor) iş birliğiyle düzenlenen **Antalya Yerel Gençlik Forumu**'nda elde edilen çıktılar doğrultusunda **Antalya Yerel Gençlik Politika Belgesi'nin hazırlanma süreci** başlatılmıştır. Bu yönüyle uygulama, katılımın planlama ve politika geliştirme süreçlerine entegre edildiği ve **danışma ile dahil etme düzeylerinde güçlü bir yapı** sunduğu bir yönetim yaklaşımı sunmaktadır.

Neden iyi uygulama?

- Stratejik planda yer alan hedef ve performans göstergeleri aracılığıyla **gençlik hakları temelli kent yönetişiminin güçlendirilmesine katkı sunmakta**; aynı zamanda bu göstergelerle ilişkili çalışmaların planlanması ve kaynak tahsisi ile ilişkilendirilmesini mümkün kılmaktadır.
- Yerel gençlik eylem planının stratejik plan kapsamında bir performans göstergesi olarak tanımlanması, **gençlik alanında daha ayrıntılı, hedef odaklı ve uygulamaya dönük bir planlama sürecinin yürütülmesini sağlamaktadır**.
- GoFor iş birliğiyle düzenlenen Yerel Gençlik Forumu aracılığıyla **gençlerin ihtiyaç ve önerilerini doğrudan politika geliştirme sürecine dahil etmektedir**.

Uygulama Adı: Bütçem İstanbul Katılımcı Bütçeleme Modeli

Şehir: İstanbul

Tema: Katılımcı Bütçeleme ve Gençlik

Yürütücü Kurum: İstanbul Büyükşehir Belediyesi

Paydaşlar: Kent sakinleri, İstanbul Kent Konseyi, sivil toplum kuruluşları

Hedef Grup: Gençler dahil olmak üzere kent sakinleri

Katılım Düzeyi: Bilgilendirme, Danışma ve Dahil Etme

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından uygulanan **“Bütçem İstanbul” modeli**, kent sakinlerinin belediye bütçesinin belirli bir kısmının hangi projelere ayrılacağına ilişkin karar süreçlerine katılımını amaçlayan bir **katılımcı bütçeleme uygulamasıdır**. Model, yurttaşların proje önerisi geliştirmesine, bu önerileri kamuoyuyla paylaşmasına ve oylama süreçlerine katılmasını esas almaktadır.

Süreç, **“butcesenin.istanbul” dijital platformu** üzerinden yürütülmektedir. Katılımcılar proje ve fikir önerilerini platform aracılığıyla iletebilmekte; bu öneriler teknik ve idari uygunluk kriterleri doğrultusunda değerlendirilerek oylamaya sunulmaktadır. Oylama sonucunda en fazla destek alan projeler, uygulama programına dahil edilmektedir.

Katılımcı bütçeleme süreci **ihtiyaçların belirlenmesi, proje önerilerinin geliştirilmesi ve oylama** olmak üzere üç temel aşamada ilerlemektedir. Bu çok aşamalı yöntem, katılımcıların yalnızca oy veren değil, aynı zamanda **öneri geliştiren aktörler olarak sürece dahil olmasını** sağlamaktadır. 2025 yılında uygulamanın 5. döneminde süreç **“Gençlik” temasıyla** yürütülmüş; gençlik alanında proje önerilerinin sunulması için çağrı yapılmıştır. Süreç kapsamında gerçekleştirilen **Fikir Maratonları**; bireylerin, grupların ve kurumların proje önerilerini geliştirmelerine imkan sağlamıştır. Yapılan oylama sonucunda **2026 yılında desteklenmek üzere 21 proje seçilmiştir**. Uygulamaya alınan projelerin ilerleme durumuna ilişkin bilgilendirmeler **dijital platform üzerinden paylaşılmakta**, ayrıca İstanbul Kent Konseyi tarafından düzenli bilgilendirme yapılmaktadır.

Bu yönüyle model, **bilgilendirme, danışma ve dahil etme düzeylerini içeren çok aşamalı bir katılım yapısı** sunmaktadır.

Neden iyi uygulama?

- **“Bütçem İstanbul”**, katılımcı bütçeleme modeli olarak yurttaşların bütçe önceliklerinin belirlenmesine ve bütçenin belirli bir kısmının nasıl kullanılacağına ilişkin karar süreçlerine katılımını mümkün kılmaktadır
- İhtiyaç belirleme, proje geliştirme ve oylama aşamalarından oluşan **çok aşamalı bir katılım süreci sunmaktadır.**
- Dijital platform ve Fikir Maratonları aracılığıyla **çevrimiçi ve yüz yüze katılım araçlarını birlikte kullanmaktadır.**
- **2026 yılı uygulamasında bütçenin gençlik alanına odaklanması**, gençlerin ihtiyaç ve önceliklerine yönelik projelerin desteklenmesini sağlamaktadır.

Uygulama Adı: Katılımcı Kentler Programı

Şehir: Adana, Balıkesir, Bursa, Eskişehir, İstanbul, İzmir

Tema: Katılımcı Kentsel Tasarım

Yürütücü Kurum: Roof Coliving

Paydaşlar: İzmir Büyükşehir Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Ayvalık Belediyesi, Maltepe Belediyesi, Adana Büyükşehir Belediyesi, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi

Hedef Grup: Genellikle 18-30 yaş arası gençler ve yerel yönetim temsilcileri

Katılım Düzeyi: Bilgilendirme, Danışma, Dahil Etme ve İş Birliği

Katılımcı Kentler Programı, Roof Coliving tarafından Türkiye'nin farklı il ve ilçe belediyeleriyle işbirliği içinde yürütülen bir **kamusal alan tasarımı uygulamasıdır. Program, gençlerin deneyim ve önerilerini kamusal alanların yeniden tasarlanma süreçlerine dahil etmeyi** amaçlamıştır.

Program kapsamında gençler **saha araştırmaları yürütmüş ve kamusal alanlara ilişkin ihtiyaç analizleri gerçekleştirmiştir.** Süreç boyunca katılımcılar **küçük ölçekli mekansal müdahaleler tasarlamış**, uzmanlardan kapasite geliştirme eğitimleri almış ve öğrenme çemberleri aracılığıyla tasarım fikirlerini geliştirmiştir. Bu yapı, gençlerin **kentsel tasarım süreçlerinde aktif rol üstlendiği** bir katılım pratiği oluşturmuştur.

Geliştirilen tasarım önerileri **mahalle sakinlerinin oylamasına sunulmuş ve yerel yönetim temsilcileriyle paylaşılmıştır.** Bu çok aşamalı değerlendirme süreci, önerilerin hem topluluk hem de yerel yönetim düzeyinde ele alınmasına imkan tanımıştır.

Uygulama; **bilgilendirme, danışma, dahil etme ve iş birliği düzeylerini içeren çok katmanlı bir katılım modeline** dayanmaktadır. Eğitim ve bilgi paylaşımı faaliyetleri bilgilendirme düzeyini oluştururken; saha araştırmaları ve mahalle oylamaları danışma süreçlerini desteklemiştir. Tasarım geliştirme ve uygulama aşamalarında gençlerin aktif rol üstlenmesi dahil etme düzeyini, belediyelerle birlikte yürütülen süreçler ise iş birliği düzeyini görünür kılmıştır.

Bu yönüyle program, **gençlerin kamusal alan tasarımına doğrudan katkı sunduğu ve birlikte üretim süreçlerine dahil** olduğu güçlü bir katılım modeli ortaya koymaktadır.

Neden iyi uygulama?

- **Kamusal alan tasarım** önerilerinin mahalle oylamaları ve farklı paydaşların katkılarıyla değerlendirilmesi sayesinde danışma süreçlerini **çok aktörlü bir yapıya taşımaktadır.**
- Kamusal alan tasarım süreçlerine gençlerin saha araştırması, tasarım ve uygulama süreçlerinde aktif rol almasıyla **dahil etme düzeyini güçlü biçimde hayata geçirmektedir.**
- Belediyelerle birlikte yürütülen tasarım ve uygulama süreçleri aracılığıyla **iş birliği düzeyinde katılımı görünür kılmaktadır.**

Uygulama Adı: CLocalization Projesi

Şehir: İzmir

Tema: İklim Uyum Eylem Planı

Yürütücü Kurum: Konak Belediyesi ve Sosyal İklim Derneği

Hedef Grup: Genç gönüllüler, farklı toplumsal gruplar (kadınlar, çocuklar, engeli olan bireyler, özel sektör temsilcileri, vb)

Katılım Düzeyi: Bilgilendirme, Danışma, Dahil Etme, İşbirliği

CLocalization Projesi, İzmir'de İklim Değişikliğine Uyum Hibe Programı (CCAGP) kapsamında **Konak Belediyesi ve Sosyal İklim Derneği ortaklığında** uygulanmıştır.

Proje kapsamında seçilen 15 genç gönüllü, iklim politikaları ve iklime uyum alanında eğitim almış; bu bilgileri kadınlar, çocuklar, engeli olan bireyler ve özel sektör temsilcilerinden oluşan yaklaşık 80 kişilik bir katılımcı grupta paylaşmıştır. Eğitimler ve atölyeler aracılığıyla gençler, **yerel iklim gündeminin farklı toplumsal kesimlerle birlikte ele alındığı süreçlerde aktif rol üstlenmiştir.**

Katılımcı yöntemle yürütülen çalıştaylar sonucunda, ilçe ölçeğinde bir **İklim Uyum Eylem Planı** hazırlanmıştır. Plan, **gençlerin ve farklı toplumsal grupların katkılarıyla yerel öncelikler belirlenmesi ve uygulanabilir eylemler tanımlanması** amacıyla geliştirilmiştir.

Teknik geziler ve oyunlaştırılmış atölyeler gibi saha faaliyetleri aracılığıyla gençler, iklime uyum konularını uygulamalı biçimde ele almıştır. Bu süreç, gençlerin **yerel politika geliştirme ve uygulama tartışmalarına doğrudan dahil olduğu** bir katılım deneyimi sunmuştur.

Uygulama; **bilgilendirme, danışma ve dahil etme düzeylerini içeren çok katmanlı bir katılım modeline** dayanmaktadır. Eğitim faaliyetleri, anlamlı katılımın bilgilendirme düzeyini oluştururken, çalıştaylar ve plan hazırlık süreci danışma ve dahil etme düzeylerini güçlendirmiştir. Konak Belediyesi ve Sosyal İklim Derneği ortaklığında projenin yürütülmesi, **işbirliği düzeyi için somut bir örnek teşkil etmektedir.**

Bu yönüyle CLocalization Projesi, **gençlerin öncülüğünde yerelde iklim politikalarının birlikte geliştirildiği** ve katılımın somut çıktılara dönüştüğü bir iyi uygulama örneği sunmaktadır.

Neden iyi uygulama?

- Gençlerin **yerelde iklim politikalarının geliştirilmesinde aktif rol aldığı** bir model sunmaktadır.
- Eğitim, atölye ve çalıştaylar aracılığıyla **bilgilendirme düzeyinden danışma ve dahil etme düzeyine ilerleyen** bir katılım süreci içermektedir.
- Farklı toplumsal grupların katkılarıyla **yerel düzeyde somut bir politika belgesi (iklim Uyum Eylem Planı)** geliştirilmesini sağlamaktadır.
- Uygulamalı yöntemler (teknik geziler, oyunlaştırılmış atölyeler vb.) ile **katılımın deneysel öğrenmeyle bütünleşmesini desteklemektedir.**

Uygulama Adı: Genç Başkan Danışmanları

Şehir: İstanbul (Bahçelievler)

Tema: Gençlik Katılımı ve Yerel Yönetişim

Yürütücü Kurum: Bahçelievler Belediyesi

Paydaşlar: Gençler, belediye birimleri

Hedef Grup: 14–30 yaş arası gençler

Katılım Düzeyi: Danışma ve Dahil Etme

Bahçelievler Belediyesi tarafından yürütülen **“Genç Başkan Danışmanları”** uygulaması, gençlerin yerel yönetim süreçlerine doğrudan katkı sunmasını amaçlayan bir katılım modelidir. Program kapsamında 14–30 yaş aralığındaki gençler gönüllü olarak sürece dahil olmakta ve belediye çalışmalarına ilişkin görüş ve önerilerini paylaşmaktadır.

Genç danışmanlar belirli aralıklarla belediye başkanıyla bir araya gelerek; sosyal yaşam, çevre, eğitim, kültür, spor ve teknoloji gibi farklı alanlarda ihtiyaç, talep ve çözüm önerilerini doğrudan iletmektedir. Bu yapı, gençlerin karar vericilerle doğrudan temas kurabildiği bir katılım mekanizması sunmaktadır.

Belediye birimlerinde görevli uzmanlar, gençlerden gelen önerilerin değerlendirilmesi ve proje geliştirme süreçlerinde destek vermektedir. Bu kapsamda bazı öneriler; pilot uygulamalar ve etkinlikler aracılığıyla hayata geçirilmektedir.

Bu yönüyle uygulama, gençlerin yalnızca görüş bildirdiği değil, aynı zamanda önerilerinin uygulamaya yansıdığı bir katılım modeli sunmaktadır. Katılım düzeyleri açısından bu süreç, danışma ve dahil etme düzeylerinde bir yapı ortaya koymaktadır.

Neden iyi uygulama?

- Gençlerin belediye başkanıyla doğrudan iletişim kurmasını sağlayarak **karar alma süreçlerine erişimini güçlendirmektedir.**
- Gençlerin ihtiyaç ve önerilerini düzenli olarak iletebildiği bir yapı sunarak **danışma düzeyinde katılımı sistematik hale getirmektedir.**
- Gençlerden gelen önerilerin proje ve uygulamalara dönüştürülmesiyle **dahil etme düzeyinde katılımı desteklemektedir.**
- Belediye bünyesinde oluşturulan ofis ve saha çalışmaları (okul buluşmaları) aracılığıyla **katılımın kurumsallaşması ve sürdürülebilirliği desteklenmektedir.**

Uygulama Adı: Dahil Ol Platformu

Şehir: İstanbul

Tema: Katılımcı Kentsel Planlama

Yürütücü Kurum: İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Şehir Planlama Müdürlüğü

Paydaşlar: Kent sakinleri, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları, yerel ve merkezi yönetim temsilcileri

Hedef Grup: Gençler dahil olmak üzere kent sakinleri

Katılım Düzeyi: Bilgilendirme, Danışma ve Dahil Olma

ŞEHİR PLANLAMA
MÜDÜRLÜĞÜ

Hakkımızda | Çalışmalar | Arşiv | Dahil Ol

DAHİL OL

Planlama ve karar alma süreçlerine nasıl dahil olacağınıza karar verin.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Planlama Müdürlüğü tarafından geliştirilen **“Dahil Ol Platformu”**, kentsel planlama ve karar alma süreçlerine yurttaş katılımını dijital ve yüz yüze araçlarla desteklemek amacıyla oluşturulmuştur. Platform, **kent sakinlerinin görüş ve önerilerini planlama süreçlerine dahil etmeyi hedefleyen kurumsal bir katılım mekanizması** olarak tasarlanmıştır.

Platform kapsamında kent sakinleri, uzmanlar ve ilgili paydaşlar dijital araçlar ve yüz yüze etkinlikler aracılığıyla bir araya gelmektedir. Kent sakinleri ve paydaşlar, yaşadıkları bölgelerde yürütülen **planlama çalışmalarına platform üzerinden erişebilmekte, duyuruları takip ederek devam eden plan çalışmalar ile ilgili güncel etkinlik hakkında bilgi edinmekte ve ilgili süreçlere katkı sunabilmektedir.**

Platform, katılımcı planlama yaklaşımını destekleyecek biçimde tasarlanmıştır. **“Dahil Ol”** sekmesi üzerinden kent sakinleri yaşadıkları bölgelerdeki planlama süreçlerine ilişkin sorunlarını ve fikirlerini iletebilmekte, tartışmalara katılabilmekte ve süreçlere dair gelişmeleri takip edebilmektedir. Bu yapı, planlama süreçlerinin yalnızca uzmanlar tarafından yürütülen teknik bir faaliyet olmasının ötesine geçerek, kentlilerin deneyim ve ihtiyaçlarını görünür kılmayı amaçlamaktadır.

Bunun yanı sıra platform, **“katılım gönüllüsü” mekanizması** aracılığıyla katılım süreçlerini destekleyen bir yapı sunmaktadır. Katılım gönüllüleri, planlama çalışmalarının yürütüldüğü bölgelerde daha fazla kent sakinine ulaşılmasına katkı sağlamakta, görüş ve önerilerin toplanmasına destek olmakta ve katılım etkinliklerinin yaygınlaştırılmasında aktif rol üstlenmektedir. Bu mekanizma, katılım süreçlerinin daha geniş bir tabana yayılmasına ve süreklilik kazanmasına katkı sunmaktadır.

Bu yönüyle “Dahil Ol” platformu, **bilgilendirme, danışma ve dahil olma düzeylerini içeren bir katılım modeli** sunmaktadır. Platform, dijital ve yüz yüze araçlar aracılığıyla kent sakinlerinin süreçlere erişimini sağlamakta, görüş ve önerilerin sistematik biçimde toplanmasına olanak tanımakta ve katılımcıların belirli süreçlerde aktif rol almasını desteklemektedir.

Neden iyi uygulama?

- “Dahil Ol” Platformu, **katılımcı planlama modeliyle** kent sakinleri, uzmanlar ve karar vericiler arasında açık diyalog ve etkileşimi teşvik etmektedir.
- Kentsel planlama süreçlerine ilişkin duyuru ve içerikleri paylaşarak **bilgilendirme düzeyinde katılım imkanı sunmaktadır.**
- Planlama süreçlerinde kent sakinleri, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ile yerel ve merkezi yönetim temsilcileri gibi farklı paydaşların görüş ve önerilerini iletebileceği bir zemin oluşturarak **danışma düzeyini desteklemektedir.**
- **“Katılım Gönüllüsü”** mekanizması aracılığıyla kent sakinlerinin planlama süreçlerinde aktif rol almasını destekleyerek **dahil olma düzeyini güçlendirmektedir.**

Uygulama Adı: Lüleburgaz Yıldızları Bisiklet Akademisi (LYBA)

Şehir: Kırklareli

Tema: Sürdürülebilir Ulaşım

Yürütücü Kurum: Lüleburgaz Belediyesi

Paydaşlar: Sivil toplum kuruluşları, Lüleburgaz Meslek Yüksekokulu

Hedef Grup: Gençler dahil olmak üzere kent sakinleri

Katılım Düzeyi: Bilgilendirme ve Danışma

Lüleburgaz Belediyesi tarafından kurulan **Lüleburgaz Yıldızları Bisiklet Akademisi (LYBA)**, kentte **sürdürülebilir ulaşım kültürünü teşvik etmek ve gençlerin kent yaşamına katılımını desteklemek** amacıyla hayata geçirilmiştir. Akademi, bisikleti yalnızca bir ulaşım aracı olarak değil; **sağlık, spor, sosyalleşme ve çevresel farkındalıkla ilişkili bir kamusal pratik** olarak ele almaktadır.

Akademi kapsamında farklı yaş gruplarına yönelik **temel bisiklet sürüşü, güvenli sürüş teknikleri ve bisiklet bakım-onarım atölyeleri** düzenlenmekte; festival ve toplu sürüş gibi etkinlikler aracılığıyla **gençlerin kamusal alanı birlikte deneyimlemesi** teşvik edilmektedir. Tesis; **bisiklet parkurları, sosyal alanlar ve konaklama imkanlarıyla çok işlevli bir kullanım** sunmaktadır.

LYBA, yerel kullanıcılar ve uluslararası bisiklet gezginleri için önemli bir durak haline gelmiştir. **40'tan fazla ülkeden ziyaretçiyi ağırlayan tesis, sunduğu olanaklarla Lüleburgaz'ın uluslararası ölçekte görünürlüğüne de katkı sağlamaktadır.**

Bisiklet altyapısına yönelik planlama süreçlerinde ise kullanıcı eğilimlerini, karşılaşılan sorunları ve ihtiyaçları ortaya koymak amacıyla **anket ve odak grup çalışmaları yürütülmüş; bu süreç belediye, sivil toplum kuruluşları ve Lüleburgaz Meslek Yüksekokulu'nun dahil olduğu çok paydaşlı bir yapı** içinde gerçekleştirilmiştir.

Bu yönüyle uygulama, **bilgilendirme ve danışma düzeylerinde güçlü; kullanıcı verisini planlama süreçlerine dahil eden bir yaklaşım** sunmaktadır. Bu bütüncül model, **sürdürülebilir ulaşım kültürünü yaygınlaştırırken gençlerin ve farklı paydaşların kent yaşamına katılımını destekleyen bir iyi uygulama örneği** olarak değerlendirilebilir.

Neden iyi uygulama?

- Bisiklet kullanımı, güvenli sürüş ve sürdürülebilir ulaşım konularında eğitimler ve etkinlikler aracılığıyla **bilgilendirme düzeyinde** farkındalık oluşturulmasını sağlamaktadır.
- Kullanıcı eğilimlerini, ihtiyaçları ve sorunları belirlemek amacıyla yürütülen anket ve odak grup çalışmaları ile **danışma düzeyinde** katılımı desteklemektedir.
- Fiziksel altyapı yatırımları ile sosyal ve eğitsel programları birlikte ele alarak **sürdürülebilir ulaşım kültürünün yaygınlaştırılmasına** katkı sunmaktadır.

2.4.2 Dünya'dan Örnekler

Uygulama Adı: RuutiBudjetti (Katılımcı Gençlik Bütçesi)

Şehir: Helsinki, Finlandiya

Tema: Katılımcı Bütçeleme ve Gençlik Katılımı

Yürütücü Kurum: Helsinki Belediyesi

Paydaşlar: Gençler, Helsinki Gençlik Hizmetleri, yerel gençlik çalışmaları birimleri

Hedef Grup: 13–17 yaş arası gençler

Katılım Düzeyi: Bilgilendirme, Danışma, Dahil Etme, Güçlendirme

Helsinki'de 2011 yılından itibaren uygulanan **RuutiBudjetti (Gençlik Katılımcı Bütçesi)**, gençlerin karar süreçlerine **doğrudan etki ettiği ve belirli ölçüde karar yetkisi kullandığı** kurumsallaşmış bir katılım modelidir.

Bu modelde gençler; **ihtiyaçların belirlenmesi, proje fikirlerinin geliştirilmesi, önerilerin tartışılması, oylama ve uygulama aşamalarının tamamına aktif biçimde katılmaktadır.**

Süreç, Helsinki Gençlik Hizmetleri koordinasyonunda yürütülmekte ve şehir genelindeki 16 yerel gençlik çalışmaları birimleri ile koordineli yürütülmektedir. Gençler kendi mahallelerine ve ihtiyaçlarına yönelik proje önerileri geliştirmekte, bu öneriler oylamaya sunulmakta ve **en fazla destek alan projeler, belirlenen bütçe kapsamında hayata geçirilmektedir.**

Her yıl 10.000'den fazla gencin katıldığı bu uygulama, gençlerin yalnızca görüş bildirdiği değil, aynı zamanda **kaynakların nasıl kullanılacağına doğrudan karar verdiği bir katılım modeli** sunmaktadır.

Katılım düzeyleri açısından bu **model; bilgilendirme, danışma, dahil etme ve güçlendirme süreçlerini içermektedir.** Sürece ilişkin bütçe bilgileri ve uygulama takviminin paylaşılması bilgilendirme düzeyini oluştururken; atölye ve proje geliştirme aşamaları; danışma ve dahil etme süreçlerini desteklemiştir. RuutiBudjetti, gençlerin kaynak tahsisi ve önceliklendirme süreçlerine kurumsal olarak dahil edildiği **sürdürülebilir bir katılımcı bütçeleme uygulaması ve güçlendirme örneği** olarak öne çıkmaktadır.

Neden iyi uygulama?

- Gençlerin bütçe önceliklerini belirlemesine imkân tanıyarak **karar alma yetkisini gençlerle paylaşmaktadır.**
- Proje önerisi geliştirme ve oylama süreçleri ile **katılımı somut karar ve uygulama sonuçlarına dönüştürmektedir.**
- Katılımı doğrudan bütçe süreçleriyle ilişkilendirerek **güçlendirme düzeyinde bir katılım modeli sunmaktadır.**
- Sürecin yerel gençlik birimleri aracılığıyla yürütülmesi sayesinde **katılımın sürekliliği ve kurumsallaşması desteklenmektedir.**

Uygulama Adı: BCN Jove 2030 – Katılımcı Gençlik Yönetişim Modeli

Şehir: Barselona, İspanya

Tema: Katılımcı Yönetişim ve Gençlerin Katılımı

Yürütücü Kurum: Barselona Belediyesi

Paydaşlar: Gençler, belediye birimleri, sivil toplum kuruluşları

Hedef Grup: Gençler

Katılım Düzeyi: Bilgilendirme, Danışma ve Dahil Etme

Barcelona'da uygulanan **BCN Jove 2030 – Gençlik ve Ergenlik Planı (2023–2030)**, gençlerin yerel politika süreçlerine **aktif katılımını sağlayan katılımcı bir planlama süreci** olarak geliştirilmiştir.

Planın hazırlık aşamasında gençlerin **görüş, ihtiyaç ve öncelikleri**, yüz yüze toplantılar ve dijital araçlar aracılığıyla sistematik biçimde toplanmaktadır. Bu kapsamda tematik çalıştaylar, açık forumlar ve hedef gruplara yönelik oturumlar düzenlenmekte; gençlerin eğitim, istihdam, barınma, sağlık ve kamusal alan kullanımı gibi alanlardaki deneyimleri politika önceliklerinin belirlenmesinde doğrudan dikkate alınmaktadır.

Süreçte **Decidim dijital katılım platformu** kullanılarak gençlerin öneri sunması, tartışmalara katılması ve süreci takip etmesi mümkün kılınmaktadır. Bu yapı, dijital ve fiziksel katılım araçlarının birlikte kullanıldığı bütüncül bir katılım modeli sunmaktadır.

Bu yönüyle uygulama; **bilgilendirme, danışma ve dahil etme düzeylerini içeren çok katmanlı bir katılım yapısı** ortaya koymaktadır. Sürece ilişkin belgelerin paylaşılması bilgilendirme düzeyini oluştururken; görüş toplama ve tartışma süreçleri danışma düzeyini desteklemiş, gençlerin plan tasarımına doğrudan katkı sunması ise dahil etme düzeyini güçlendirmiştir.

Neden iyi uygulama?

- **BCN Jove 2030** uzun dönemli (2023–2030) bir plan çerçevesinde yürütülmesi sayesinde katılımın sürekliliğini ve kurumsallaşmasını desteklemektedir.
- Gençlerin politika önceliklerinin belirlenmesine katkı sunmasını sağlayarak **katılımın planlama süreçlerine entegre edilmesini sağlamaktadır.**
- Dijital platform (Decidim) ve yüz yüze yöntemleri birlikte kullanarak **erişilebilir ve kapsayıcı bir katılım modeli sunmaktadır.**

Uygulama Adı: İklim Eylem Planı'na Gençlik Katılımı

Şehir: Lima, Peru

Tema: İklim Politikaları ve Katılımcı Planlama

Yürütücü Kurum: Lima Metropolitan Belediyesi

Paydaşlar: Gençlik örgütleri, gençler, belediye birimleri

Hedef Grup: Gençler

Katılım Düzeyi: Bilgilendirme, Danışma, Dahil Etme ve Güçlendirme

Lima Metropolitan Belediyesi tarafından 2020 yılında başlatılan süreçte, gençlerin kentin **İklim Eylem Planı hazırlık çalışmalarına aktif katılımı** hedeflenmektedir. Bu kapsamda sürece **33 gençlik örgütü dahil olmuş**; atölye çalışmaları ve odak grup görüşmeleri aracılığıyla planın hazırlanmasına doğrudan katkı sunmuştur. Bu katkılar, Lima'nın **2050 vizyonunun belirlenmesi sürecinde gençlerin öncelik ve perspektiflerinin dikkate alınmasını sağlamaktadır.**

Uygulama kapsamında gençler kendi ağıları içinde atölye ve forumlar düzenleyerek iklim önceliklerini tartışmakta; belediye bünyesinde oluşturulan **resmi diyalog platformlarında bu öncelikler düzenli olarak ele alınmaktadır.** Gençlik örgütlerinden gelen öneriler, şehir iklim politikaları ve ilgili düzenlemelerle ilişkilendirilmekte; eş zamanlı yürütülen eğitim ve farkındalık programları ile gençlerin iklim politikalarına dair bilgi düzeyi desteklenmektedir.

Bu yönüyle uygulama, **çok katmanlı bir katılım yapısı** ortaya koymaktadır. Eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri bilgilendirme düzeyini oluştururken; atölye ve odak grup görüşmeleri danışma süreçlerini desteklemiştir. Gençlik örgütlerinin plan hazırlık sürecine doğrudan dahil olması dahil etme düzeyini güçlendirmekte; resmi diyalog platformlarında temsil edilmesi ve önerilerinin karar süreçlerinde değerlendirilmesi ise **güçlendirme boyutunu görünür kılmaktadır.**

Bu uygulama, gençlik katılımının yalnızca proje bazlı etkinliklerle sınırlı kalmayıp, **kurumsal temsil ve düzenli diyalog mekanizmaları ile politika süreçlerine entegre edildiği** bir model sunmaktadır. Böylece gençler, iklim politikalarının geliştirilmesi ve izlenmesi süreçlerinde **sürekli ve yapılandırılmış biçimde yer almaktadır.**

Neden iyi uygulama?

- İklim Eylem Planı hazırlık süreci **çok paydaşlı bir yapı** ile gençlik örgütleri, belediye ve diğer aktörleri bir araya getirerek kapsayıcı bir katılım süreci sunmaktadır.
- İklim eylem planı hazırlık sürecine gençlerin doğrudan dahil edilmesiyle **gençlik katılımını politika geliştirme süreçleriyle ilişkilendirmektedir.**
- Gençlerin öncelik ve önerilerinin planlama süreçlerine yansıtılmasıyla **katılımın etki düzeyini güçlendirmektedir.**
- Kurumsal diyalog mekanizmaları aracılığıyla **katılımın sürekliliğini ve sürdürülebilirliğini desteklemektedir.**

Uygulama Adı: Talk London, Gençlik Katılımı ve Yeşil Yeni Düzen

Şehir: Londra, Birleşik Krallık

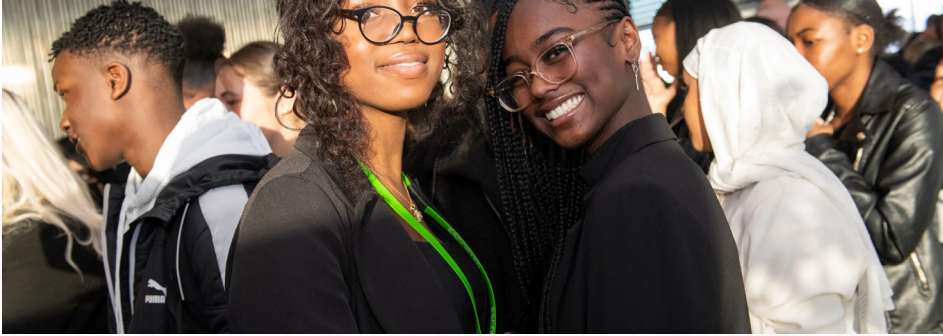
Tema: Dijital Katılım ve Gençlik Yönetişimi

Yürütücü Kurum: Greater London Authority (GLA)

Paydaşlar: Gençler, Gençlik Meclisi, belediye birimleri, okullar

Hedef Grup: 15–25 yaş arası gençler

Katılım Düzeyi: Bilgilendirme, Danışma ve Dahil Etme

Bunun yanı sıra, “Londra Okulları İklim Hareketi” gibi programlar aracılığıyla gençlerin iklim değişikliği ve çevre politikaları konularında bilgi düzeyi artırılmakta; böylece katılım süreçlerine daha etkin biçimde dahil olmaları da desteklenmektedir. Bu faaliyetler, gençlerin hem bilgi edinmesini hem de yerel çevre meselelerine ilişkin tartışmalara katılmasını desteklemektedir.

Katılım düzeyleri açısından **uygulama; bilgilendirme, danışma ve dahil etme süreçlerini içermektedir**. Dijital platformlar ve eğitim programları bilgilendirme düzeyini oluştururken; görüş alma ve öneri geliştirme süreçleri de uygulamanın danışma boyutunu göstermektedir. Gençlik meclisleri ve danışma panellerinde yer alma, gençlerin politika süreçlerine düzenli ve yapılandırılmış biçimde katılmasını sağlayarak dahil etme düzeyini oluşturmaktadır. Bu yönüyle uygulama, **dijital araçlar ile kurumsal temsil mekanizmalarını bir araya getiren bütüncül bir katılım modeli** sunmaktadır.

Londra Belediyesi, gençlerin kent politika süreçlerine katılımını desteklemek amacıyla **dijital ve kurumsal katılım mekanizmalarını birlikte kullanan çok katmanlı bir model** geliştirmiştir. Bu kapsamda yürütülen **Talk London** dijital platformu, gençlerin Yeşil Yeni Düzen, hava kirliliği ve çevre politikaları gibi konularda görüş bildirebilmesini mümkün kılmaktadır.

Platforma katılım yaşının 16'ya düşürülmesiyle birlikte gençlerin katılımı artırılmış ve gençler; anketler, geri bildirim mekanizmaları ve tartışma alanları aracılığıyla yerel politika süreçlerine dahil edilmiştir. Bu dijital yapı, **gençlerin geniş ölçekte ve erişilebilir biçimde sürece katılımını sağlamaktadır**.

Dijital katılım mekanizmaları, Gençlik Meclisi ve Gençlik İklim Meclisleri gibi kurumsal yapılarla desteklenmektedir. Bu yapılarda yer alan gençler, akranlarının görüşlerini toplayarak politika önerileri geliştirmekte ve bu öneriler ilgili danışma platformlarında değerlendirilmektedir. Ayrıca genç temsilcilerin Yeşil Yeni Düzen danışma panelinde yer alması, gençlerin politika tartışmalarına **kurumsal düzeyde dahil edilmesini sağlamaktadır**.

Neden iyi uygulama?

- Talk London dijital platformu gençlerin geniş ölçekte katılımını sağlayarak **erişilebilir ve kapsayıcı bir katılım modeli sunmaktadır.**
- Genç temsilcilerin danışma panellerinde yer almasıyla **katılımın kurumsal yönetim yapılarıyla ilişkilendirilmesini sağlamaktadır.**
- Eğitim ve farkındalık faaliyetleri ile gençlerin politika süreçlerine etkin katılımını destekleyerek **anamlı katılım desteklenmektedir.**
- Dijital ve yüz yüze katılım mekanizmaların birlikte kullanılmasıyla çok **katmanlı ve sürdürülebilir bir katılım yapısı oluşturmaktadır.**

Uygulama Adı: Gençlik Masası ve Gençlik Katılım Mekanizması

Şehir: Nansana, Uganda

Tema: Gençlik Katılımı ve Yerel Yönetişim

Yürütücü Kurum: Nansana Belediyesi

Paydaşlar: Gençlik konseyleri, gençler, belediye birimleri

Hedef Grup: Gençler

Katılım Düzeyi: Danışma ve Dahil Etme

Nansana Belediyesi bünyesinde, belediye başkanlığına bağlı olarak kurulan **Gençlik Masası** gençlerin yerel yönetimle **doğrudan ve sürekli iletişim kurmasını sağlayan kurumsal bir mekanizmadır**. Bu yapı, şehir genelinde faaliyet gösteren gençlik konseyleri ile belediye arasındaki **koordinasyonu sağlayan merkezi bir yapı** olarak işlev görmektedir.

Gençlik Masası aracılığıyla gençlerin **ihtiyaç, öncelik ve beklentileri** topluluk toplantıları, görüşmeler ve anketler yoluyla düzenli olarak toplanmaktadır. **Elde edilen veriler analiz edilerek, gençlik politikalarının ve hizmetlerinin planlanmasında** kullanılmaktadır. Bu süreçte; gençlik konseylerinin kapasitesinin güçlendirilmesi, gençlere yönelik sosyal ve sportif faaliyetlerin artırılması ve beceri geliştirme programlarının oluşturulması gibi öncelikler belirlenmiştir.

Bu yönüyle model, gençlerin görüş sunduğu bir yapı olmanın ötesine geçerek, **ihtiyaçların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi süreçlerine aktif biçimde dahil olduğu** bir katılım modeli sunmaktadır. Aynı zamanda, gençlik katılımını **veri temelli ve kurumsallaşmış bir yönetim uygulaması** haline getirmektedir.

Neden iyi uygulama?

- Gençlerin **belediye başkanlığı düzeyinde kurumsal bir yapı üzerinden yönetim süreçlerine etki etmesine** olanak sağlamaktadır.
- Topluluk toplantıları ve anketler aracılığıyla **gençlerin ihtiyaçlarının sistematik biçimde analiz edilmesini** desteklemektedir.
- **Veriye dayalı politika ve hizmet tasarımına** katkı sağlamaktadır.
- Gençlik konseyleri ile belediye arasındaki koordinasyonu sağlayarak **katılım süreçlerinin kurumsallaşmasını** desteklemektedir.

Uygulama Adı: Gençlik Gelişim Ofisi

Şehir: Singra, Bangladeş

Tema: Gençlik Katılımı ve Yerel Yönetişim

Yürütücü Kurum: Singra Belediyesi

Paydaşlar: Gençler, yerel yönetim birimleri

Hedef Grup: Gençler

Katılım Düzeyi: Danışma, Dahil Etme

Singra Belediyesi bünyesinde kurulan **Gençlik Kalkınma Ofisi** (Youth Development Office), **gençlerin yerel yönetim süreçlerine katılımını kurumsal bir yapı üzerinden destekleyen bir modeldir**. Bu yapı, **gençlerin** belediye başkanı ve yerel yönetim birimleriyle doğrudan etkileşim kurmasını sağlayarak, **gençlik politikalarının geliştirilmesinde aktif rol üstlenmelerine imkan tanımaktadır**.

100 gençten oluşan **Gençlik Kalkınma Ofisi**, belediye başkanı ve diğer kent yetkilileriyle birlikte çalışarak **gençlere yönelik hizmet ve programların geliştirilmesine katkı sağlamakta ve kentte gençlerin temsilini güvence altına almaktadır**. Özellikle istihdam, yoksullukla mücadele ve gençlere yönelik sosyal destek alanlarında geliştirilen projelerde gençlerin görüş ve önerileri dikkate alınmaktadır.

Bu yönüyle uygulama, gençlerin **yerel politika ve hizmetlerin geliştirilmesine katkı sunan aktörler olarak yer aldığı bir katılım modeli** sunmaktadır.

Neden iyi uygulama?

- Belediye bünyesinde oluşturulan kurumsal yapı aracılığıyla **gençlik katılımı** güçlendirilmektedir.
- Gençlerin yerel yönetimle doğrudan iletişim kurmasını sağlayarak **danışma düzeyini güçlendirmektedir.**
- Gençlerin hizmet ve politika geliştirme süreçlerine katkı sunmasını sağlayarak **dahil etme düzeyini desteklemektedir.**
- Gençlik katılımını istihdam ve sosyal politika alanlarıyla ilişkilendirerek **katılımın sosyal ve ekonomik boyutunu güçlendirmektedir.**

Uygulama Adı: Yurttaşlık Eğitimi Programı

Şehir: Rijeka, Hırvatistan

Tema: Yurttaşlık Eğitimi ve Demokratik Katılım

Yürütücü Kurum: Rijeka Belediyesi

Paydaşlar: Okullar, öğretmenler, akademisyenler ve uzmanlar

Hedef Grup: İlkokul ve lise öğrencileri

Katılım Düzeyi: Bilgilendirme

Rijeka Belediyesi tarafından geliştirilen **yurttaşlık eğitimi programı**, gençlerin demokratik süreçlere katılımını desteklemek amacıyla **eğitim sistemi içine entegre edilmiş** bir uygulamadır. Program, **2016 yılından bu yana okullarda ders dışı bir etkinlik olarak uygulanmakta** olup, öğrencilerin erken yaşta **aktif yurttaşlık becerileri geliştirmesini** hedeflemektedir. Program kapsamında öğrenciler; **yerel yönetim yapıları, insan hakları, demokrasi, aktif yurttaşlık ve yerel tarih** gibi konularda bilgi edinmektedir.

Program, yalnızca teorik bilgi aktarımıyla sınırlı kalmayıp, **uygulamalı öğrenme, gönüllülük faaliyetleri ve topluluk temelli çalışmalar** ile desteklenmektedir. **“Benim Rijeka’m (Moja Rijeka)”** gibi alt programlar aracılığıyla öğrencilerin yaşadıkları kente aidiyet geliştirmeleri, yerel çevrelerini tanımaları ve kent yaşamına dair sorumluluk üstlenmeleri teşvik edilmektedir. Dersler haftada 1–2 saat olmak üzere düzenli şekilde yürütülmekte ve özellikle üst sınıflarda yoğun ve süreklilik arz eden bir öğrenme süreci sunmaktadır.

Program, belediye ile iş birliği içindeki okullar aracılığıyla uygulanmakta olup şehir genelinde geniş bir öğrenci kitlesine ulaşmaktadır. Bu yönüyle uygulama, sınırlı bir pilot çalışmanın ötesine geçerek **kurumsallaşmış, sürdürülebilir ve ölçeklenebilir bir model** niteliği taşımaktadır. Aynı zamanda program materyallerinin farklı dillerde sunulması **kapsayıcılığı güçlendirmektedir**.

Rijeka modeli, öğrencileri toplumsal yaşamın aktif özneleri olarak konumlandırmakta; katılımcı bütçeleme gibi yerel uygulamalar ve topluluk temelli projeler ile bu yaklaşımı desteklemektedir. Bu yönüyle program, yerel yönetim süreçlerine katılım kültürünü uzun vadeli olarak güçlendirmeyi amaçlayan bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır.

Uygulama, katılımın ön koşulu olan **bilgilendirme aracılığıyla yurttaşlık bilincinin geliştirilmesine** odaklanmaktadır. Bu yönüyle, gençlerin **yerel demokrasinin aktif paydaşları haline gelmesine katkı sunan iyi bir uygulama örneği** olarak öne çıkmaktadır.

Neden iyi uygulama?

- **Eğitim sistemi içine entegre olması sayesinde**, geniş öğrenci gruplarına ulaşarak katılımın yaygınlaşmasını ve sürdürülebilirliğini sağlamaktadır.
- **Gençlerin demokratik süreçler, haklar ve yerel yönetim hakkında bilgi edinmesini sağlayarak**, katılımın ilk basamağı olan bilgilendirme düzeyinde güçlü bir zemin oluşturmaktadır.
- **Uygulamalı öğrenme, gönüllülük ve topluluk temelli çalışmalar** aracılığıyla gençlerin toplumsal farkındalığını ve yurttaşlık bilincini güçlendirmektedir.
- **Gençleri pasif yararlanıcılar yerine aktif özneler olarak konumlandırarak**, daha ileri katılım düzeyleri (dahil olma, iş birliği, güçlendirme) için kapasite geliştirmektedir.

2.5 Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler için Gençlik Hakları Temelli Yönetişim Çerçevesi

Neden bu çerçeve?

Kapsayıcı ve sürdürülebilir kent yaklaşımı, çevresel, sosyal ve ekonomik boyutları birlikte ele alan; kimseyi geride bırakmayan ve yerel yönetimlerin belirleyici rol oynadığı bir yönetim anlayışına dayanmaktadır. Bu yaklaşım, yalnızca hizmet sunumunun niteliğini değil, aynı zamanda karar alma süreçlerinin nasıl işlediğini ve farklı toplumsal grupların bu süreçlere ne ölçüde dahil edildiğini de kapsamaktadır.

Bu çerçevede gençler, yerel yönetim süreçlerinde yalnızca hizmetlerden yararlanan bir grup değil; ihtiyaçları, deneyimleri ve çözüm önerileri ile politika süreçlerine katkı sunan paydaşlar olarak ele alınmalıdır. Gençlerin yönetim süreçlerine katılımı, kamu politikalarının kapsayıcılığını, etkililiğini ve meşruiyetini güçlendiren temel unsurlardan biridir.

Ancak mevcut uygulamalar incelendiğinde, gençlerin çoğu zaman proje temelli ve süreklilik arz etmeyen yöntemlerle katılım sağladığı; karar alma, hizmet sunumu ve kaynak tahsisi gibi temel yönetim süreçlerinde sistematik bir yer almadığı görülmektedir. Bu durum, gençlerin potansiyel katkılarının yeterince değerlendirilmemesine yol açmaktadır.

Bu nedenle gençlik hakları temelli kent yönetişimi, gençlerin katılımını tekil uygulamalarla sınırlamayan; **katılımı kurumsal yapı, karar alma süreçleri, hizmet sunumu ve kaynak tahsisi** ile birlikte ele alan bütüncül bir yönetim yaklaşımını gerekli kılmaktadır.

Bu çerçeve, **yönetişimin temel süreçleri, iyi yönetim ilkeleri ve katılım düzeyleri ile birlikte ele alarak bütüncül ve sistematik bir model sunmaktadır.**

Yönetişim çerçevesinin yaklaşımı

Bu yönetim çerçevesi, gençlerin yönetim süreçlerine katılımını **anlamli katılım düzeyleri ve iyi yönetim ilkeleri** ile birlikte ele almaktadır.

Gençlerin katılımı, karar süreçleri üzerindeki etkisine göre şu düzeylerde değerlendirilmektedir:

Bu yapı, gençlik katılımının sembolik düzeyde kalmasını önleyerek; gençlerin **karar alma süreçleri, hizmet sunumu ve kaynak tahsisi üzerinde etkili olduğu** yönetim modellerinin geliştirilmesini amaçlamaktadır.

Yönetişim ilkeleri

Yönetişim çerçevesi, gençlik katılımını aşağıdaki iyi yönetim ilkeleri ile birlikte ele almaktadır:

Bu ilkeler, yönetim süreçlerinin **katılımcı, adil ve kapsayıcı, şeffaf, hesap verebilir, etkili ve verimli, sorumlu ve duyarlı biçimde tasarlanmasını ve işlemlerini** güvence altına almaktadır.

Yönetişim çerçevesinin odağı ve işleyişi

Bu yönetim çerçevesi, gençlik katılımını belediyelerin üç temel yönetim süreci ile ilişkilendirerek ele almaktadır:

- (i) Kurumsal işleyiş
- (ii) Karar alma süreçleri
- (iii) Hizmet sunumu ve kaynak tahsisi

Bu süreçler, iyi yönetim ilkeleri ve katılım düzeyleri ile birlikte değerlendirildiğinde:

Gençlerin görüş ve öncelikleri karar alan süreçlerine yansır,

Hizmetler gençlerin ihtiyaçları doğrultusunda şekillenir,

Kaynak tahsisi süreçlerinde gençlerin öncelikleri dikkate alınır,

Kurumsal yapılar gençlik katılımını destekleyecek şekilde yapılandırılır.

Kapsam ve etki alanı

Bu yönetim çerçevesi, gençlik katılımını kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin sosyal, çevresel ve ekonomik boyutlarıyla bütünleşik bir biçimde ele almaktadır.

Bu doğrultuda gençlik katılımı:

Sosyal boyutta yaşam kalitesi, hizmetlere erişim, kamusal mekanlar ve toplumsal kapsayıcılık,

Çevresel boyutta doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi, atık ve enerji politikaları ile iklim değişikliğine uyum ve dirençlilik,

Ekonomik boyutta gençlerin üretim, istihdam ve yerel kalkınma süreçlerine katılımı

ile ilişkili politika alanlarında güçlendirilmelidir.

Bu yaklaşım, gençlerin **kentin sürdürülebilirlik hedeflerine katkı sunan paydaşlar** olarak konumlandırılmasını desteklemektedir.

Uygulama yaklaşımı

Pratikte bu işleyiş, gençlik katılımının mevcut durumunun analiz edilmesinden başlayarak; yönetim yapı ve süreçlerinin değerlendirilmesi, kapasite geliştirme, Yerel Eylem Planı'nın (YEP) hazırlanması, uygulama ile izleme ve değerlendirme aşamalarını kapsayan **bütüncül bir yaklaşım** sunmaktadır.

Bu süreç, gençlik katılımını tekil faaliyetler **yerine süreç odaklı, sistematik ve sürdürülebilir bir yönetim pratiğine dönüştürmeyi** hedeflemektedir.

Yerel eylem planı ile ilişki

Bu çerçeve kapsamında yerel eylem planı (YEP) hazırlama sürecine ilişkin ayrıntılı yöntem ve adımlar, Bölüm 3 "**Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler için Gençlik Hakları Temelli Yönetişim Yerel Eylem Planı Oluşturma Yönergesi**" içinde sunulmaktadır.

3. BÖLÜM

KAPSAYICI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLER İÇİN GENÇLİK HAKLARI TEMELLİ KENT YÖNETİŞİMİ

KAPSAYICI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLER İÇİN GENÇLİK HAKLARI TEMELLİ KENT YÖNETİŞİMİ YEREL EYLEM PLANI OLUŞTURMA YÖNERGESİ

Adım 1: Gençlerin Hak Temelli Katılımını Destekleyen Yönetişim Mekanizmasının Tasarımı

Amaç: Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler vizyonu doğrultusunda gençlerin yerel **karar alma, planlama, uygulama ile izleme ve değerlendirme süreçlerine** hak temelli, şeffaf ve kapsayıcı biçimde katılımını güvence altına alan kurumsal bir yönetim mekanizması oluşturmak.

Gençlerin katılımı yalnızca gençlik hizmetleri alanında yürütülen faaliyetlerle sınırlı değildir. Bu katılım; belediyenin **çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik hedeflerine yaklaşımını, politika geliştirme ve uygulama süreçlerini**, iyi yönetim ilkelerini nasıl hayata geçirdiğini ve kamusal sorumluluğunu nasıl yerine getirdiğini doğrudan etkilemektedir.

Bu nedenle gençlik katılımı, belediyenin **tüm politika ve yönetim süreçlerine entegre edilmiş**, kurumsal yapı ve yönetim kültürünün ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmalıdır.

Başlangıç: Kurumsal Sahiplenme

Gençlerin **hak temelli ve anlamlı katılımını** destekleyen bir mekanizmanın etkili biçimde işlemesi, sürecin **Belediye Başkanlığı ve üst yönetim** tarafından sahiplenilmesine bağlıdır. Bu nedenle sürecin başlangıcında, **anlamlı gençlik katılımının önemi** ile kentin **kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik** hedefleriyle ilişkisi üst yönetimle paylaşılır.

Üst yönetim, gençlik katılımını yalnızca belirli bir hizmet alanı olarak değil; **karar alma, planlama, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerinin niteliğini güçlendiren bir yönetim boyutu** olarak ele alır.

Sürecin idari bir düzenleme ya da meclis kararı ile resmileştirilmesi, oluşturulacak yapının belediyenin mevcut **yönetişim yapı ve süreçlerine** entegrasyonunu kolaylaştırır. Böylece gençlik katılımı geçici bir uygulama ile sınırlı kalmayarak **kurumsal yönetim yapısının parçası** haline gelir. Üst yönetimin desteği aynı zamanda **birimler arası eşgüdümün** sağlanması ve gerekli **kaynakların tahsis edilmesi** açısından belirleyicidir.

Yönetişim Yapısının Oluşturulması:

Gençlerin hak temelli katılımını sistematik ve sürdürülebilir olarak desteklemek amacıyla bu rehber kapsamında bir yönetim mekanizması önerilmektedir. Bu mekanizma, görev ve sorumlulukları tanımlı ve eşgüdüm içinde çalışan bir organizasyonel yapı üzerine kuruludur. Rehberde bu yapı **“Sürdürülebilir Kentler İçin Gençlik Hakları Temelli Kent Yönetişimi Koordinasyon Yapıları”** olarak adlandırılmaktadır. Önerilen bu koordinasyon yapısı, gençlik katılımının belediye içinde kurumsal ve sürdürülebilirlik arz eden bir sistem içinde yürütülmesini hedefler. Böylece gençlerin katılımı, yalnızca belirli toplantı ya da danışma süreçleriyle sınırlı kalmaz; karar alma, planlama, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerine bütüncül biçimde entegre edilir.

Bu çerçevede yapının en üstünde sürecin **siyasi sahiplenmesini** üstlenen **Belediye Başkanlığı** yer alır. Operasyonel düzeyde süreci planlayan ve koordine eden Sekreteryaya, belediye içi teknik katkıyı sağlayan **Teknik Kurul** ve dış paydaşlardan oluşan **Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Grubu** önerilen koordinasyon yapısının temel bileşenlerini oluşturur. Bu yapı sayesinde hazırlanan **Yerel Eylem Planı**; belediyenin karar alma, uygulama ve izleme ve değerlendirme süreçlerine yön verir. Yönetişim mekanizmasında şu organların olması önerilir:

Tablo 1: Sürdürülebilir Kentler için Gençlik Hakları Temelli Kent Yönetişimi Koordinasyon Yapıları**Sekreteryaya**

Sürecin ilk yapısal adımlarından biri, **Koordinatörün atanması ve Sekreteryanın oluşturulmasıdır**. Koordinatör; gençlik, sosyal politika, stratejik planlama, çevre/iklim, kentsel planlama ya da yerel kalkınma ile ilişkili birimlerde görev yapan yönetici düzeyinde bir kişi olabilir. Bu kişi, sürece liderlik ederken aynı zamanda Belediye **Başkanlığı ile uygulama süreci arasında köprü** kurar.

Koordinatörün içinde yer aldığı **Sekreteryaya**, belediyenin yapılanmasına bağlı olarak gençlik, stratejik planlama, sosyal hizmetler, çevresel sürdürülebilirlik veya ekonomik kalkınma ile ilişkili birimlerde çalışan uzmanlardan oluşan çekirdek ekip şeklinde yapılandırılır. Bu yapı, kapsayıcı ve sürdürülebilir kent yaklaşımının **çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarının** yerel yönetim süreçlerine bütüncül biçimde ele alınmasını destekleyecek şekilde tasarlanır.

Sekreteryaya, Yerel Eylem Planı'nın hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi süreçlerinde belediye birimleri ile eşgüdümü sağlamak; birimler arası bilgi paylaşımını güçlendirmek ve gençlerin hak temelli katılımının tüm politika ve uygulamalarda kurumsallaştırılmasını sağlamak amacıyla çalışır. Bu kapsamda, farklı politika alanlarında geliştirilen hedef ve faaliyetlerin çevresel sürdürülebilirlik, sosyal kapsayıcılık ve ekonomik dayanıklılık boyutlarıyla uyumunu gözetir.

Ayrıca Sekreteryaya, yönetim yapısındaki tüm alt birimlerin (Teknik Komite, Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Koordinasyon Kurulu) etkin çalışabilmesi için gerekli koordinasyonu sağlar; bu birimler arasında bilgi akışını ve ortak karar alma süreçlerini destekler. Böylece gençlerin katılımının yalnızca belirli alanlarla sınırlı kalmayıp, kentin sürdürülebilir gelişiminin tüm boyutlarına entegre edilmesi güvence altına alınır.

Teknik Komite

Sekreteryanın ilk hazırlıklarının ardından, belediyenin çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik ile ilişkili farklı birimlerinden temsilcilerin yer aldığı **Teknik Komite** oluşturulur. Komite; belediyenin ölçeğine göre kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler ile gençlik katılımı alanlarıyla ilişkili birim temsilcilerinden oluşur.

Komitenin kurulma süreci, ilgili birimlerin bilgilendirilmesiyle başlar. Bu aşamada kapsayıcı ve sürdürülebilir kent yaklaşımı ile gençlerin hak temelli katılımının belediye politika ve uygulamaları açısından önemi ele alınır; Yerel Eylem Planı'nın amacı ve hazırlık süreci paylaşılır. Ayrıca yönetim yapısının genel çerçevesi ile Teknik Komite'nin rol ve sorumlulukları netleştirilir.

Bilgilendirme toplantısı sonrasında ilgili birimlerden **resmi görevlendirme** yapılmalı ve **Teknik Komite üyeleri** netleştirilmelidir. Devamında, komite üyeleriyle birlikte Teknik Komite'nin **görev ve sorumluluklar ile çalışma usulü** katılımcı bir şekilde belirlenir. Bu yaklaşım, komitenin üyeleri tarafından sahiplenilen ve işlevsel bir yapı olarak etkin biçimde çalışmasını destekler.

Teknik Komite'nin, Yerel Eylem Planı'nın uygulanabilirliğini güçlendirmek ve belediye içi işleyişi desteklemek amacıyla aşağıdaki alanlarda çalışma yürütmesi önemlidir. Bu çerçevede Komite:

- Belediye içindeki süreçlerin uyumlu biçimde ilerlemesini sağlar ve farklı birimler arasındaki eşgüdümü güçlendirir,
- Sekreterya ile yakın işbirliği içinde teknik ve kurumsal destek sunar,
- Belediye bünyesindeki veri ve bilgi akışının düzenli ve tutarlı biçimde işlemesine katkı sağlar,
- Farklı paydaşlardan gelen önerileri değerlendirir ve bu önerilerin stratejik plan, performans programı ve bütçe süreçleriyle ilişkilendirilmesini ele alır,
- Yerel Eylem Planı'nın hazırlanma sürecinde Sekreterya koordinasyonunda aktif katkı sunar,
- Yerel Eylem Planı'nın uygulanmasına ilişkin verilerin toplanması ile uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerine katkı sağlar,
- Geliştirilen politika ve uygulamaların çevresel sürdürülebilirlik, sosyal kapsayıcılık ve ekonomik dayanıklılık boyutlarıyla uyumunu gözetir.

Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Grubu

Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Grubu, belediyenin kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler ve gençlik katılımı alanındaki dış paydaşlarının sürece dahil olmasını sağlayan bir danışma yapısıdır. Grubun temel amacı; kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler hedefi çerçevesinde Belediyenin mevcut yönetim yapılarının, karar alma süreçlerinin, hizmet/faaliyetlerinin çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik boyutlarıyla birlikte farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin anlamlı katılımı perspektifiyle değerlendirilmesi ve bu alanda güçlendirmeye yönelik öneriler geliştirilmesidir. Grup, Yerel Eylem Planı'nın oluşturulması sürecine görüş ve geri bildirim sunarak katkı sağlar. Bu sayede Yerel Eylem Planı, yalnızca belediye içi değerlendirmelere dayanan bir çalışma olmadan farklı paydaşların bilgi, deneyim ve ihtiyaçlarını yansıtan katılımcı bir süreç sonucunda şekillenir.

Grubun yapısında, kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler alanında çalışan kuruluşlar ile farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin katılımını destekleyen paydaşların temsilcileri yer alır. Bu yapı; gençlerin karşılaştığı eşitsizlikleri, yapısal engelleri ve kentsel ihtiyaçları görünür kılmayı; genç dostu belediye politikalarının geliştirilmesini desteklemeyi amaçlar. Böylece Grup, hem kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler gündemini hem de gençlerin çeşitlenen ihtiyaç ve beklentilerini birlikte ele alır.

Paydaş Analizi sonuçları dikkate alınarak, Gruba davet edilecek paydaşların Sekreteryaya tarafından belirlenmesi ve resmi davet sürecinin yürütülmesi önerilir. Süreç ilerledikçe, Sekreteryaya ile eşgüdüm içinde Grubun yapısı yeni paydaşların katılımıyla esnek biçimde genişletilebilir. Bu yaklaşım, Grubun kapsayıcılığını ve temsil gücünü güçlendirir.

Grubun koordinasyonunu sağlamak amacıyla, grup içinden seçilmiş bir **kolaylaştırıcı veya temsilci** belirlenebilir. Bu kişi Sekreteryaya ve Teknik Komite ile iletişimi sağlayacak kilit kişidir. Grubun çalışmaları yalnızca mevcut durumu değerlendirmekle sınırlı değildir. Grup, belediyenin karar alma ve uygulama süreçlerini desteklemek ve gençlerin katılımını güçlendirmek amacıyla;

- Belediyenin mevcut karar alma süreçlerini, yönetim mekanizmalarını ve sunduğu hizmetleri gençlerin anlamlı katılımı perspektifiyle değerlendirir,
- Temel politika, plan ve programlara ilişkin görüş sunar; gençlerin bu süreçlere nasıl dahil edilebileceğine dair öneriler geliştirir,
- Farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin katılımını kolaylaştıracak yöntemler önerir ve genç dostu hizmet ve uygulamaların geliştirilmesine katkı sunar,

- Teknik Komite için uygulanabilir öneriler geliştirir ve bu önerilerin planlama ve bütçe süreçleriyle ilişkilendirilmesine katkı sağlar,
- Taslak Yerel Eylem Planı'na görüş sunarak planın gençlerin ihtiyaç ve beklentilerini ne ölçüde yansıttığını değerlendirir,
- Yapılandırılmış diyalog toplantılarında Teknik Komite ile bir araya gelerek önerilerini paylaşır,
- Geliştirilen önerilerin çevresel sürdürülebilirlik, sosyal kapsayıcılık ve ekonomik dayanıklılık boyutlarıyla uyumunu gözetir.

Grubun düzenli olarak sürece katkı sağlaması önemlidir. Bu nedenle toplantı periyodu baştan netleştirilir ve Teknik Komite ile belirli aralıklarla gerçekleştirilen diyalog toplantıları, geliştirilen önerilerin belediyenin resmi planlama ve bütçeleme süreçlerine dahil edilmesi açısından önemlidir.

Adım 2: Mevcut Yönetişim Yapıları ve Süreçlerinin Analizi

Amaç: Belediyede mevcut olan yönetim ve katılım mekanizmalarının; özellikle gençler ve gençlerle çalışan paydaşlar açısından erişilebilirliğini, kapsayıcılığını ve etkinliğini ortaya koymak; bu mekanizmaların kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler yaklaşımı çerçevesinde, gençlerin yerel karar alma ve uygulama süreçlerine anlamlı katılımını ne ölçüde desteklediğini analiz etmek.

Bu bölüm, belediyedeki mevcut yönetim yapıları ve süreçlerinin gençlerin katılımı açısından nasıl ele alınacağına dair yol gösterici bir çerçeve sunar. Analiz kapsamında mevcut yönetim yapılarının ne ölçüde gençlerin katılımını desteklediği, katılımın hangi aşamalarda mümkün olduğu ve karar süreçleri üzerindeki etkisi değerlendirilir. Bu kapsamda öncelikle **mevcut yönetim yapıları haritalanır**; karar organları, danışma yapıları, ilgili belediye birimleri ve dijital katılım araçları ortaya konur. Ardından **gençlerle çalışan paydaşlar haritalandırılır** ve bu paydaşların belediye ile kurduğu ilişkiler analiz edilir. Devamında **ilgili politika belgeleri incelenir** ve gençlerin bu belgelere ilişkin süreçlere katılım düzeyi değerlendirilir. Belediye tarafından kullanılan **bilgilendirme ve iletişim araçları**, gençlere erişim ve kapsayıcılık açısından gözden geçirilir. Bir sonraki aşamada gençlerin ve gençlik paydaşlarının yerel yönetim süreçlerine katılım düzeyleri analiz edilir. Elde edilen bulgular doğrultusunda **öz değerlendirme tablosu** doldurulur. Son olarak, mevcut durum analizinden elde edilen tüm bulgular bir araya getirilir; gelişim alanları belirlenir ve **"Gençlerin Yerel Yönetişim Süreçlerine Katılımına Dair Mevcut Durum Raporu"** hazırlanır.

I. Yönetişim Yapılarının Haritalanması

Neden Haritalama?

Belediyelerde karar alma ve uygulama süreçlerine ilişkin farklı yönetim yapıları bulunmaktadır. Gençlerin bu yapılara **hangi aşamalarda ve hangi düzeylerde** katılım sağlayabildiğinin ortaya konması kritik önem taşımaktadır. Burada esas mesele; gençlerin kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin güçlendirilmesine yönelik çevresel, sosyal ve ekonomik politika ve uygulamalara **ne ölçüde ve hangi biçimlerde anlamlı katkı sağlayabildiğinin** ortaya konmasıdır.

Yönetişim yapılarının haritalanması, mevcut yapıları yalnızca listelemekle sınırlı kalmayan; gençlerin **erişim düzeyini, katılım imkanlarını ve süreçlerdeki konumunu** görünür kılmayı amaçlayan analitik bir çerçeve sunar. Bu nedenle ilk adım, belediyede mevcut olan yönetim yapılarının ortaya konması ve bu yapıların **gençlerin hak temelli katılımı ile kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlere yönelik politika ve uygulamalar** arasındaki ilişki çerçevesinde değerlendirilmesidir.

İzlenecek Adımlar

Mevcut yönetim yapı ve süreçlerinin analizi, yalnızca organların veya araçların listelenmesiyle sınırlı değildir. Bu çalışma, her bir yönetim mekanizmasının gençlerin katılımına **hangi düzeyde imkan tanıdığını** ve bu katılımın **nasıl tasarlandığını** ortaya koymayı amaçlar. Bu nedenle her adımda; gençlerin **erişimi, kapsayıcılığı ve katılım niteliğiyle** birlikte değerlendirilir.

Bu çerçevede izlenecek adımlar şunlardır:

- Belediyenin mevcut **karar alma yapılarını** (belediye meclisi, ihtisas komisyonları vb.) belirleyin; bu yapıların gençlerin bilgiye erişimine ve görüş • Belediyenin mevcut karar alma yapılarını (belediye meclisi, ihtisas komisyonları vb.) belirleyin; **bu yapıların**

gençlerin bilgiye erişimi, görüş sunma ve süreçlere dahil olma imkanlarını ne ölçüde desteklediğini analiz edin.

- Belediye ile ilişkili danışma ve katılım mekanizmalarını (kent konseyi, gençlik meclisi, mahalle meclisleri vb.) haritalayın; **bu yapıların gençlerin katılım düzeyleri ve karar süreçleri üzerindeki etki kapasitesi açısından nasıl işlediğini değerlendirin.**
- Belediyenin kullandığı dijital katılım mekanizmalarını (belediye web sitesi, geri bildirim formları, sosyal medya kanalları, çevrim içi anketler vb.) ortaya koyun; **bu araçların yalnızca bilgilendirme amacıyla mı kullanıldığını yoksa gençlere danışma ve katılım imkanı sunan etkileşimli araçlar olup olmadığını inceleyin.**
- Mevcut yönetim mekanizmalarının, gençlerin kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin planlanması ve yönetimine katkı sunabildiği alanlar ile **bu katkıyı sınırlayan yapısal ve işlevsel boşlukları** bütüncül biçimde ortaya koyun.

Yürüteceğiniz haritalandırma çalışmasını kolaylaştırmak için bir matris kullanabilir; aşağıda örnek olarak sunulan haritalandırma matrisini kendi belediyenizin yapısına göre uyarlayabilirsiniz.

Tablo 2: Örnek Yeşilova Belediyesi Yönetişim Yapıları Haritalandırma Matrisi

Kategori	Yönetişim Mekanizması	Gençlerin Katılım Düzeyi (Bilgilendirme, Danışma, Dahil Etme, İşbirliği, Güçlendirme)	Kapsayıcılık ve Erişim	Boşluklar
Karar Alma Mekanizmaları	Belediye Meclisi	Bilgilendirme, Danışma	Toplantılar halka açıktır; gençlerin doğrudan katılım imkanları sınırlıdır.	Meclis toplantılarına katılım hakkı konusunda gençlere yönelik bilgilendirme sınırlıdır. Gençlerin meclis işleyişi ve karar alma süreçlerine ilişkin farkındalığı düşüktür. Gençlerin görüşlerinin sistematik olarak alınmasına yönelik mekanizma bulunmamaktadır.
Karar Alma Mekanizmaları	İhtisas Komisyonları	Danışma	Katılım, davet edilen paydaşlarla sınırlıdır.	Gençlere yönelik gündem maddelerinde Gençlik STK'larının ve Gençlik Meclisi'nin görüşlerine başvurulması yaygın değildir. Gençlerin veya gençlik STK'larının komisyon süreçlerine doğrudan ve düzenli katılımını sağlayan bir yapı bulunmamaktadır.
Danışma ve Katılım Mekanizmaları	Kent Konseyi	Bilgilendirme, Danışma, Dahil Etme, İşbirliği	STK'lar ve kentte yaşayan vatandaşlar katılabilmektedir; genç üye sayısı sınırlıdır.	Farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerle çalışan STK'ların temsili sınırlıdır. Gençlerin sunduğu önerilerin belediye karar süreçlerine nasıl yansıdığı yeterince şeffaf değildir.

Danışma ve Katılım Mekanizmaları	Gençlik Meclisi	Bilgilendirme, Danışma, Dahil Etme, İşbirliği	Belirli yaş grubundaki gençler	Farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin temsili sınırlıdır. Düzenli ve erişilebilir bilgilendirme faaliyetlerine ihtiyaç vardır. Belediye-Gençlik Meclisi iş birliğinde hizmet ve proje geliştirmeye yönelik yapılandırılmış diyalog mekanizmaları yeterince güçlü değildir.
Danışma ve Katılım Mekanizmaları	Mahalle Meclisleri	Bilgilendirme, Danışma	Mahallede yaşayan vatandaşlar katılabilmektedir.	Toplantı gün ve saatleri gençlerin katılımı açısından erişilebilir değildir. Gençlere yönelik özel davet veya bilgilendirme yapılmamaktadır.
Dijital Katılım Mekanizmaları	Belediye Web Sitesi	Bilgilendirme	Kentte yaşayan vatandaşlar ve faaliyet yürüten paydaşlar erişmektedir.	Genç dostu bilgilendirme sınırlıdır. Karar alma süreçlerine katılım yöntemlerine ilişkin açık ve düzenli bilgi paylaşımı yapılmamaktadır. Belediye Meclisi toplantı sonuçları ve karar özetleri düzenli olarak yayımlanmamaktadır.
Dijital Katılım Mekanizmaları	Belediye Geri Bildirim Modülü (iletişim / öneri/ şikayet/birimlere mesaj, vb)	Danışma	Kentte yaşayan vatandaşlar ve paydaşlar erişebilmektedir.	Öneri ve şikayetlerin nasıl değerlendirildiğine dair bilgi sınırlıdır. Başvuruların sonuçlarına ilişkin kamuya açık geri bildirim ve raporlama mekanizması bulunmamaktadır. Gençlerin bu katılım yöntemi hakkında farkındalığı düşüktür.

Dijital Katılım Mekanizmaları	Sosyal Medya Kanalları	Bilgilendirme, Danışma	Sosyal medyayı kullanan gençler erişebilmektedir.	Gençlere yönelik kapsayıcı bilgilendirme sınırlıdır. Sosyal medya üzerinden iletilen görüşlerin karar alma süreçlerine nasıl yansıdığına dair geri bildirim mekanizması bulunmamaktadır.
-------------------------------	------------------------	------------------------	---	--

II. Kentte Gençlerin Hakları ile İlgili Çalışma Yürüten Paydaşların Haritalandırılması

Neden Paydaş Haritalama?

Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin güçlendirilmesi, yalnızca belediye bünyesindeki yönetim mekanizmalarıyla değil; aynı zamanda kentte gençlerle ve gençler için çalışan farklı paydaşlarla kurulan ilişkilerle mümkündür. Gençlik alanında faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, meslek odaları, gençlik toplulukları ve özel sektör temsilcileri; gençlerin bilgiye erişimini, yerel yönetim süreçlerindeki temsiliyetini güçlendiren ve hizmet sunumunda işbirliğini destekleyen önemli aktörlerdir.

Paydaşların sistematik biçimde haritalandırılması; bu paydaşların belediye ile hangi alanlarda ve hangi düzeylerde ilişki kurduğunu, gençlerin hak temelli katılımını nasıl desteklediğini ve kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler yaklaşımı doğrultusunda **üstlendikleri rol (bilgilendirme, danışma, dahil etme, işbirliği, güçlendirme), mevcut ilişki biçimleri ve potansiyel katkı alanlarıyla birlikte** görünür kılmayı amaçlar. Bu çerçevede analiz; her bir paydaşın türünü, gençlik katılımı süreçlerindeki rolünü, belediye ile kurduğu mevcut ilişkiyi ve kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler ile gençlik katılımına yönelik potansiyel katkılarını bütüncül biçimde ortaya koyar.

İzlenecek Adımlar

Paydaş haritalandırması yalnızca bir envanter çalışması değildir; her bir paydaşın rolü, belediye ile kurduğu ilişki biçimi ve gençlerin katılımına sunduğu katkının birlikte ele alınmasını gerektirir. Bu çerçevede izlenecek adımlar şunlardır:

- Kentte **gençlere yönelik çalışma yürüten paydaşları ve bu paydaşların türlerini** (gençlik STK'ları, üniversiteler, meslek odaları, gençlik toplulukları, özel sektör temsilcileri vb.) **belirleyin.**
- **Her bir paydaşın gençlik katılımı süreçlerindeki rolünü** (bilgilendirme, danışma, dahil etme, işbirliği, güçlendirme) **analiz edin.**
- Belediye ile bu paydaşlar arasında **kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler ile gençlik katılımı alanlarında kurulmuş mevcut işbirliklerini** (proje ortaklığı, danışma süreçleri, protokoller, gayri resmi işbirlikleri vb.) ortaya koyun.

- Belediyenin paydaşlarla kurduğu ilişkilere dair resmi belgeleri (işbirliği protokolleri, proje sözleşmeleri, birlikte yürütülen faaliyet kayıtları vb.) inceleyin ve **mevcut ilişki biçimlerini (süreklilik, etkileşim düzeyi, kurumsallık) değerlendirin.**
- Paydaşların gençlerle yürüttüğü çalışmaların, **anlamlı katılım düzeyleri açısından değerlendirin.** Bu değerlendirmeyi, paydaşın üstlendiği rol ile ilişkilendirerek analiz edin.
- **Kapsayıcılık açısından paydaşlarla kurulan ilişkileri gözden geçirin;** genç kadınlar, engeli olan gençler, göçmen gençler, NEET gençler ve kırsalda yaşayan gençlerin bu ilişkilerde temsil edilip edilmediğini inceleyin.
- **Her bir paydaşın,** kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler ile gençlik katılımı alanında üstlenebileceği potansiyel katkı ve işbirliği alanlarını tanımlayın.

Yürüteceğiniz paydaş haritalama çalışmasını kolaylaştırmak için bir matris kullanabilir, aşağıda örnek olarak paylaşılan matrisi geliştirebilirsiniz

Tablo 3: Yeşilova Belediyesi Örnek Paydaş Haritası Matrisi

Paydaş	Türü	Rolü (Bilgilendirme, Danışma, Dahil Etme, İşbirliği, Güçlendirme)	Mevcut İlişki (Belediye ile)	Potansiyel Katkı (Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Katılımı)
X Derneği	Gençlik STK'sı	İşbirliği	Belediye ile gençlik alanında proje temelli işbirlikleri yürütülmekte olup, devam eden AB projesi kapsamında resmi işbirliği protokolü bulunmaktadır.	Gençlerin çevresel sürdürülebilirlik alanındaki karar süreçlerine katılımını güçlendirmeye yönelik farkındalık kampanyaları, eğitim programları ve ortak proje geliştirme süreçlerinde aktif katkı sunabilir.
X Üniversitesi	Üniversite	Danışma, İşbirliği	Belediye ile stratejik plan hazırlık sürecinde işbirliği yapılmış; iklim eylem planı hazırlık sürecinde veri toplama desteği sağlanmıştır.	Bilimsel veri üretimi, araştırma desteği ve analiz kapasitesi ile politika geliştirme süreçlerine katkı sunabilir; öğrenci projeleri ve gönüllülük programları aracılığıyla saha uygulamalarını destekleyebilir.

X Mimarlar Odası	Meslek Odası	Danışma, Dahil Etme	Belediye ile imar planı ve kentsel dönüşüm süreçlerinde ortak çalışmalar yürütülmüştür.	Katılımcı kentsel tasarım süreçlerinin güçlendirilmesine katkı sunabilir; gençlerin dahil olduğu tasarım atölyeleri düzenlenebilir.
X Mahallesi Gençlik İnisyatifi	Gençlik Grubu	Dahil Etme	Belediye ile resmi bir işbirliği bulunmamakta; mahalle düzeyinde sınırlı temaslar yürütülmektedir.	Mahalle ölçeğinde gençlerin katılımını artırma, yerel sorunlara gençlerin çözüm üretmesini destekleme alanında katkı sunabilir.

III. Politika Süreçleri ve Katılım Analizi

Neden Politika Süreçleri ve Katılım Analizi?

Belediyelerin hazırladığı politika belgeleri, gençlerin barınma, ulaşım, çevre, istihdam, sosyal hizmetler ve afetlere hazırlık gibi yaşam alanlarını doğrudan etkilemektedir. Buna karşın, bu belgelerin hazırlanma süreçlerinde gençlerin katılımı çoğu zaman **bilgilendirme veya danışma düzeyinde** kalabilmektedir. Gençlerin karar alma süreçlerine dahil edilmesi kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin güçlendirilmesi açısından kritik önemdedir.

Politika süreçleri ve katılım analizi, gençlerin hangi aşamalarda ve hangi düzeyde (bilgilendirme, danışma, dahil etme, işbirliği, güçlendirme) yer aldığını görünür kılarak mevcut durumu değerlendirmeye ve geliştirme alanlarını tespit etmeye yardımcı olur.

İzlenecek Adımlar

Belediyenin son 5 yılda hazırladığı kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler ve gençlik alanıyla ilişkili ilgili politika belgelerini belirleyin. Aynı belgenin farklı yıllarda yayınlanan versiyonları varsa güncel olanı dikkate alın.

Örneğin; Stratejik Plan, İklim Eylem Planı, Ulaşım Master Planı, Yerel Eşitlik Planı, Gençlik Stratejisi/Eylem Planı

Belgeleri gençlerle ilgili hedef, öncelik ve göstergeler açısından inceleyin. Her belgenin gençlerle ilgili doğrudan veya dolaylı hedef, faaliyet ve göstergelerini işaretleyin. “Gençler hangi aşamada bu planlara dahil edilmiş?” sorusuna odaklanın.

Gençlerin her bir belgenin hazırlanma sürecine hangi katılım düzeyinde dahil olduğunu analiz edin ve katılımı aşağıdaki basamaklara göre sınıflandırın:

- **Bilgilendirme:** Gençlere yalnızca bilgi mi verildi?
- **Danışma:** Gençlerin görüşleri alındı mı (anket, odak grup, forum vb.)?
- **Dahil Etme:** Gençler taslak hazırlık sürecine katıldı mı?
- **İşbirliği:** Gençler veya kentte gençlik alanında çalışan paydaşlar politika belgesi yazım sürecinde belediye ile birlikte çalıştı mı?
- **Güçlendirme:** Gençlerin sürece katılım kapasitesini artırmaya yönelik eğitim, destek veya araçlar sağlandı mı?

Katılım yöntemlerini belirleyin; her belgenin hazırlanma sürecinde hangi yöntem(ler)in kullanıldığını not alın:

(Ör: Stratejik Plan → Danışma: odak grup görüşmeleri; İklim Eylem Planı → Bilgilendirme: bilgilendirme toplantısı; Ulaşım Planı → İşbirliği: üniversite işbirliği)

Gençlerin görüş ve önerilerinin politika belgelerine nasıl yansıtıldığını inceleyin; varsa geri bildirim mekanizmalarının (toplantı notları, revizyon paylaşımı, sonuç bilgilendirmesi vb.) not edin.

Tablo 4: Yeşilova Belediyesi Örnek Politika Süreçleri ve Katılım Analizi Matrisi

Politika Belgesi	Katılım Düzeyi	Kullanılan Yöntemler	Genç Görüşlerinin Yansıtılması
Stratejik Plan	Danışma	Gençlik STK'ları ve Gençlik Meclisi katılımıyla gerçekleştirilen odak grup görüşmeleri; süreç hakkında bilgilendirme ve toplantı tutanaklarının paylaşımı	Odak grup görüşmeleri sonucu elde edilen bulgular, stratejik planın mevcut durum analizi bölümüne dahil edildi; "kapsayıcı ve katılımcı yerel gençlik politikalarının oluşturulması ve uygulanması" hedefi eklendi ve bu hedefe yönelik performans göstergeleri gençlerin önerileri doğrultusunda belirlendi.
İklim Eylem Planı	Danışma	Çevrimiçi anket, gençlik STK'ları ile odak grup görüşmesi	Gençlerin "enerji verimliliği farkındalık kampanyaları" ve "iklim değişikliği eğitim programları"na ilişkin önerileri eylem planına entegre edilmiştir.
Yerel Eşitlik Eylem Planı	Danışma	Genç kadınlar ve farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerle gerçekleştirilen çalıştaylar	Genç kadınlar ve farklı kırılgan gruplardan gençler tarafından dile getirilen erişim, güvenlik ve sosyal destek ihtiyaçları, Yerel Eşitlik Eylem Planı'na yansıtılmış ve bu alanlarda önleyici ve güçlendirici eylemler tanımlanmıştır.
Gençlik Eylem Planı	Bilgilendirme + Danışma + Dahil Etme	Gençlik Meclisi ile eşgüdüm içinde yürütülen plan hazırlık toplantıları; gençlik alanında çalışan STK'lar, üniversite toplulukları ve kamu kurumu temsilcilerinden oluşan danışma kurulu ile gerçekleştirilen düzenli çalıştaylar	Planın hedef ve göstergeleri; Belediye-Gençlik Meclisi iş birliği, paydaşlara yönelik bilgilendirme ve anket uygulamaları ile Danışma Kurulu çalıştaylarından elde edilen çıktılar analiz edilerek oluşturulmuştur.
Sıfır Atık Planı	Bilgilendirme + Danışma	Bilgilendirme notu paylaşımı ve gençlere yönelik anket uygulaması	İlçedeki üniversite kampüslerine sıfır atık kutuları yerleştirilmesine yönelik öneri plana dahil edilmiştir.

IV. Bilgilendirme ve İletişim Araçlarının Değerlendirilmesi

Neden Bilgilendirme ve İletişim Araçlarının Değerlendirilmesi?

Gençlerin yerel yönetim süreçlerine anlamlı biçimde katılabilmeleri için öncelikle doğru, güncel ve erişilebilir bilgiye sahip olmaları gerekir. Belediyeler tarafından kullanılan web siteleri, sosyal medya hesapları, mobil uygulamalar, duyuru panoları veya gençlik merkezleri vb. yapılar aracılığıyla yürütülen **bilgilendirme ve iletişim faaliyetleri, anlamlı katılımın ilk düzeyini oluşturur.**

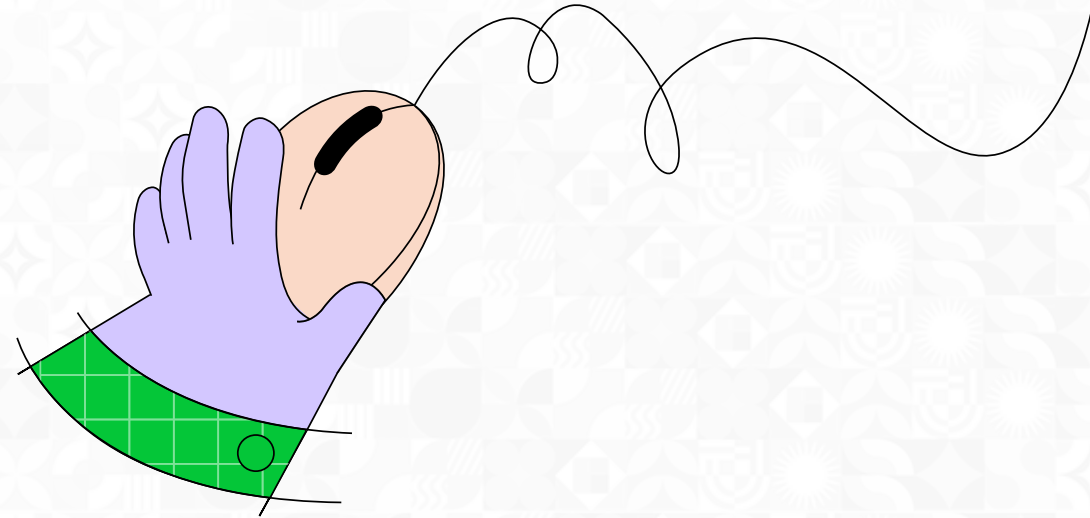
Ancak bu araçların gençlere erişim düzeyi, içerik dili, etkileşim kapasitesi ve kapsayıcılığı farklılık gösterebilir. Bu nedenle bilgilendirme ve iletişim araçlarının değerlendirilmesi, gençlerin bilgiye erişim hakkının ve şeffaflık ilkesinin ne ölçüde hayata geçirildiğini anlamak açısından önemlidir. Bu analiz, her bir aracın gençlere erişim, kullanım biçimi, etkililiği ve kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler ile gençlik katılımına katkısı açısından birlikte değerlendirilmesini amaçlar.

İzlenecek Adımlar

- Belediyede kullanılan tüm **bilgilendirme ve iletişim araçlarını** listeleyin (web sitesi, sosyal medya, basılı/dijital bültenler, mahalle toplantıları, açık veri portalları, gençlik portalları, mobil uygulamalar vb.).
- Her bir aracın gençlere özel olup olmadığını belirleyin ve **gençleri doğrudan hedefleyen araçları işaretleyin.** (gençlik bülteni, gençlik portalı, gençlik merkezi duyuruları, gençlere yönelik sosyal medya hesapları vb.).
- Her bir aracın **hangi amaçlarla ve nasıl kullanıldığını** belirleyin (bilgilendirme, geri bildirim alma, katılıma davet etme vb.).

- Araçları, gençler açısından **erişilebilirlik, güncellik, içerik dili, şeffaflık ve katılım olanağı** kriterlerine göre değerlendirin.
- Her aracın **güçlü yönlerini ve geliştirilmesi gereken alanlarını** belirleyin.
- Her aracın, **kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler ve gençlik katılımı ile ilişkisini analiz edin.**

Bu değerlendirmeyi sistematik biçimde yürütmek için aşağıda yer alan tabloyu kullanabilir; her bir araç için gençlere erişim, kullanım biçimi, güçlü yönler ve geliştirme alanlarını birlikte analiz edebilirsiniz.

Tablo 5: Yeşilova Belediyesi Örnek Bilgilendirme ve İletişim Araçları Değerlendirme Tablosu

Bilgilendirme / İletişim Aracı	Gençlere Özel mi?	Mevcut Kullanım	Gençler Açısından Değerlendirme	Güçlü Yönler	Geliştirme Alanları	Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Katılımı ile İlişki
Belediye Web Sitesi	☐ Hayır	Belediye hizmetleri, duyurular, meclis kararları yayımlanıyor	Bilgilendirici ama gençlere özel içerik sınırlı	Resmi ve güvenilir kaynak	Gençlere özel içerik ve katılım yönlendirmeleri geliştirilmeli.	Politika belgeleri ve karar süreçlerine ilişkin bilgilendirme sağlıyor.
Sosyal Medya Hesapları (Twitter, Instagram, Facebook)	☐ Hayır	Duyuru ve etkinlik paylaşımları yapıyor	Gençlere erişim yüksek ancak etkileşim sınırlı	Geniş erişim	Gençlere yönelik içerik ve etkileşim artırılmalı.	Etkinlikler, danışma süreçleri ve gençlere yönelik hizmetlerin ve faaliyetlerinin duyurusunda kullanılıyor.
Gençlik Bülteni (Dijital / Basılı)	☒ Evet	Üç ayda bir hazırlanıyor, gençlik çalışmaları ve gençlere yönelik duyurular yer alıyor.	Hedef odaklı, gençlere doğrudan hitap ediyor	Genç dostu içerik	Daha sık yayımlanmalı, interaktif unsurlar eklenmeli.	Gençlere yönelik kültür, sanat, spor, eğitim ve gönüllülük fırsatları ile ilgili haberler ve söyleşiler yer almakta.
Gençlik Merkezi Duyuruları	☒ Evet	Atölye, eğitim ve etkinlikler paylaşıyor	Fiziksel erişimi olan gençler için etkili	Doğrudan temas	Dijital kanallarla desteklenmeli.	Gençlik hizmetleri ve gençlik katılımının desteklendiği çalışmalar duyuruluyor. Çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlikle ilgili etkinlikler, hakkında bilgi paylaşıyor.
Mobil Uygulama "Benim Kentim"	☐ Hayır	Şikayet, öneri, anket modülleri var	İşlevsel ancak genç odaklı değil	Anlık erişim, kullanıcı dostu	Gençlik modülü eklenmeli.	Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlere yönelik bilgi paylaşıyor.

Gençlik Portalı (Varsa)	☒ Evet	Gençlere yönelik etkinlik ve duyuru platformu var	Katılım için güçlü potansiyel	Genç odaklı dijital alan	İçerikler düzenli güncellenmeli, çift yönlü iletişim güçlendirilmeli	Gençlerin kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlere ilişkin görüş ve önerileri; anketler ve forumlar aracılığıyla düzenli olarak toplanabilir, belediye tarafından sistematik biçimde değerlendirilebilir ve süreçlerin çıktıları (anket sonuçları ve forum tartışma özetleri) kamuoyu ile paylaşılabilir.
-------------------------	--	---	-------------------------------	--------------------------	--	---

V. Gençlerin Yerel Yönetişim Süreçlerine Katılım Analizi

Neden Katılım Analizi?

Gençlerin yerel yönetim süreçlerine hangi düzeylerde katıldıklarını, bu süreçlerde ne tür deneyimler yaşadıklarını ve hangi engellerle karşılaştıklarını anlamak, kapsayıcı ve sürdürülebilir modeller geliştirmek için kritik önemdedir. Mevcut durum analizi yalnızca masabaşı araştırma ve belge incelemesi ve iç değerlendirme ile sınırlı kaldığında, gençlerin gerçek deneyimleri ve katılımı karşılaştıkları somut bariyerler görünmez hale gelebilir.

Bu nedenle analizi saha araştırmasıyla destekleyin. Belediyenin kendi kaynakları ve imkanları dahilinde anketler, odak grup görüşmeleri, çalıştaylar veya katılımcı haritalama gibi yöntemleri planlayarak farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin katılımı için veri toplayın. Bu yaklaşım, analizinizin yalnızca belge ve iç değerlendirmeye dayalı kalmamasını; gençlerin doğrudan deneyimlerine dayanan, kanıtla dayalı bir çerçeveye oturmasını sağlar.

İzlenebilecek Adımlar (Öneri)

Hedef grupları belirleyin. Örnek;

- Gençleri **yaş** (18–24 / 25–30), **yaşam durumu** (öğrenci, çalışan, iş arayan vb.) ve **mekansal çeşitlilik** (merkez, çeper, kırsal vb.) açısından sınıflandırın.

- Farklı sosyal ve ekonomik arka planları kapsayacak şekilde temsil kotaları oluşturun** (genç kadınlar, engeli olan gençler, göçmen/mülteci gençler, düşük gelirli gençler vb.).
- Gençlerle çalışan paydaşları (STK'lar, gençlik meclisi, üniversite toplulukları, kamu kurumları vb.)

Gençlere ve gençlerle çalışan paydaşlara ulaşım ve erişim kanallarını belirleyin (kim, nasıl davet edilecek?).

- Kamu kanalları:** belediye websitesi duyuruları, sosyal medya, e-bülten, muhtarlık panoları, gençlik merkezleri
- Eğitim kanalları:** üniversiteler, KYK/özel yurtlar, liseler/meslek liseleri, öğrenci konseyleri
- Sivil ağlar:** STK'lar, çevre/iklim ağları, gönüllü platformlar, spor/kültür kulüpleri
- Mahalle kanalları:** yerel dernekler, muhtarlıklar, okul aile birliği, kadın-çocuk merkezleri
- Dijital kapsayıcılık:** mesajlaşma grupları, kısa video duyuruları, kolay başvuru formları (mobil uyumlu)

Erişimi kolay ve kapsayıcı bir çağrı mekanizması oluşturun.

- Araştırmada kullanılacak veri toplama yöntemlerini belirleyin; veri toplama araçlarını hem gençlerin doğrudan deneyimlerini hem de farklı paydaşların gözlemlerini kapsayacak şekilde tasarlayın. Aşağıda yer alan yöntemlerden birini veya birkaçını tercih edin.

Gençler için:

- **Anketler:** Gençlerin kent yaşamına ve belediye karar alma süreçlerine katılım deneyimlerini, beklentilerini ve karşılaştıkları engelleri nicel olarak ölçmek amacıyla uygulanabilir.
- **Odak Grup Görüşmeleri:** Küçük gruplar halinde gerçekleştirilecek bu görüşmeler, gençlerin deneyimlerini ve ortak sorunlarını görünür kılar.
- **Çalıştaylar:** Katılımcı yöntemlerle tasarlanan çalıştaylar, gençlerin çözüm önerileri geliştirmesine imkan tanır.
- **Katılımcı Haritalama:** Gençlerin kentteki deneyimlerini mekansal olarak ifade etmelerine katkı sunar.

Paydaşlar için:

- Odak Grup Görüşmeleri / Çalıştaylar: Farklı paydaşların gözlem ve deneyimlerinin karşılaştırmalı olarak ortaya konmasını sağlar.
- Derinlemesine Görüşmeler: Kurumsal yaklaşımları ve bireysel deneyimleri daha derinlemesine anlamaya imkan tanır.

Katılımcılardan aşağıdaki bariyerlere ilişkin deneyimlerini doğrudan toplamak amacı ile **soyu formları** oluşturun:

- **Yapısal Bariyerler:** Belediye yönetim yapılarının ulaşılabilirliği, politika süreçlerine dahilîyet, mekanların erişilebilirliği, ulaşım imkanlarının yeterliliği, dijital katılım araçlarının mevcudiyeti,

etkinliği ve kapsayıcılığı vb.

- **Kültürel Bariyerler:** Gençlerin fikirlerinin dikkate alınma düzeyi, hiyerarşik yaklaşımlar ve etkin paydaş olarak dahil edilme durumu.
- **Bilgiye Erişim Bariyerleri:** Bilgilendirme araçlarının etkinliği ve şeffaflığı, bilgilendirmenin zamanında yapılıp yapılmadığı, farklı dillerde erişim imkanı vb.
- **Zamanlama Bariyerleri:** Toplantı saatlerinin uygunluğu.
- **Finansal Bariyerler:** Ulaşım, yemek, internet gibi görünmez maliyetlerin katılım üzerindeki etkisi vb.
- **Temsiliyet Bariyerleri:** Kurumsal yapı, karar alma süreçlerine ve hizmet sunumuna dahil edilmede farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin temsiliyetine ilişkin engeller vb.
- **Kurumsal Bariyerler:** Belediye yönetim yapılarının kapasitesi ve etkinliği, katılım ve hizmet mekanizmalarının mevcudiyeti ve sürekliliği, bürokrasi vb.

Toplanan verileri, belediyenin tercihine göre nicel ve nitel yöntemlerle analiz edin.

- Nicel bulgular, katılım düzeyleri ve engellerin yaygınlığına dair genel bir tablo sunar.
- Nitel bulgular, gençlerin ve paydaşların deneyimlerini derinlemesine anlamayı destekler.

Nicel ve nitel bulguların birlikte değerlendirilmesi, gençlerin katılımına ilişkin mevcut durumu bütüncül biçimde ortaya koyar ve sonraki adımlar için güçlü bir temel oluşturur.

VI. Öz Değerlendirme Tablosunun Doldurulması

Neden Önemli?

Yerel demokratik yönetim; **şeffaflık, temsiliyet ve katılım, adillik ve kapsayıcılık, hesap verebilirlik, sorumluluk ve duyarlılık ile etkililik** ve verimlilik ilkeleri temelinde güçlenir. Bu ilkelerin kurumsal yapılarda karşılık bulması ve uygulamaya yansımaları, yalnızca tanımlanmalarıyla değil; uygulamaların düzenli olarak izlenmesi, değerlendirilmesi ve sürekli iyileştirilmesiyle mümkün olur. Öz değerlendirme, belediyelerin kendi yönetim yapılarını, karar alma süreçlerini ve uygulamalarını gençlerin katılımı açısından sistematik biçimde gözden geçirmelerine olanak tanır. Bu süreç, güçlü yönlerin ve geliştirilmesi gereken alanların görünür olmasını sağlar; sadece eksiklerin değil, aynı zamanda iyi uygulamaların da görünür olmasını sağlar.

Öz değerlendirme aynı zamanda, Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler için Gençlik Hakları Temelli Kent Yönetişimi Yerel Eylem Planı'nın sağlam ve kanıta dayalı bir temelle oluşturulması için kritik bir araçtır. Mevcut Durum Analizi kapsamında önceki adımlarda elde edilen bulguların tabloya yansıtılması, planın yalnızca teorik bir belge olmaktan çıkıp uygulanabilir bir yol haritasına dönüşmesini sağlar. Bu yaklaşım, şeffaflığı ve hesap verebilirliği güçlendirirken, gençlerin katılımına yönelik politikaların paydaşlar nezdinde daha güvenilir hale gelmesini destekler.

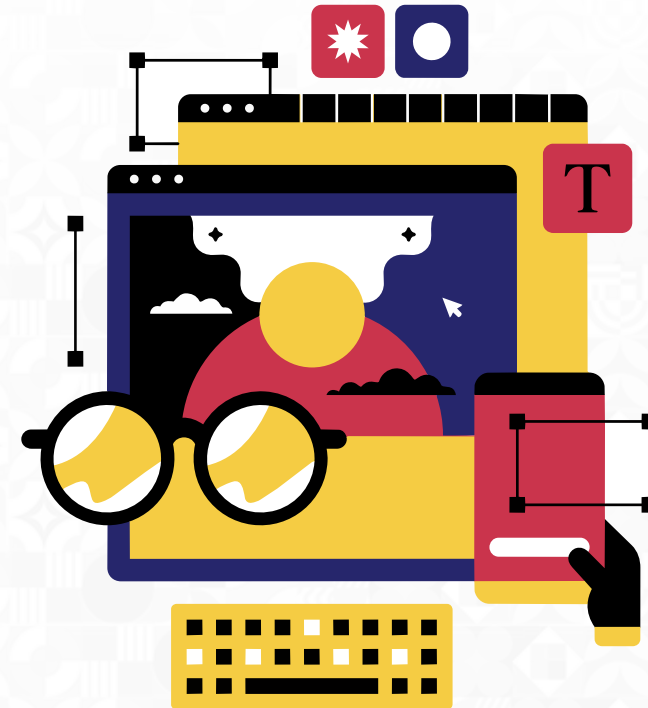
Öz Değerlendirme Tablosunun Yapısı (EK-1)

Öz Değerlendirme Tablosu, belediyenin **kurumsal yapı, karar alma ve hizmet sunumu & kaynak kullanımı süreçleri** temel alınarak hazırlanmıştır: Her üç alanda gençlerin katılımını ölçen somut

göstergeler tanımlanmış; bu göstergeler ise doğrudan **altı iyi yönetim ilkesi** ile ilişkilendirilmiştir:

1. Şeffaflık
2. Temsiliyet ve Katılım
3. Adillik ve Kapsayıcılık
4. Hesap Verebilirlik
5. Sorumluluk ve Duyarlılık
6. Etkililik ve Verimlilik

Bu çerçeve sayesinde, her gösterge yalnızca “var mı yok mu” sorusuna yanıt vermez; aynı zamanda göstergelerin yönetim ilkeleriyle ne ölçüde uyumlu olduğunu değerlendirmeye imkan tanır.

Yönetişim ile İlişkili Süreçler

Kurumsal Yapı

Belediyede gençlerin katılımını mümkün kılan kurumsal yapıların (organlar, birimler, kurullar, araçlar) varlığı, işleyişi ve yönetim ilkeleriyle uyumu değerlendirilir.

- **Ne ölçülür?** Gençlerin karar alma süreçlerine katılımını destekleyen mekanizmaların (belediye meclisi, danışma yapıları, ilgili birimler, dijital katılım araçları vb.) varlığı; bu yapıların erişilebilirliği, kapsayıcılığı ve işlevselliği.

Karar Alma Süreçleri

Gençlerin yerel karar alma süreçlerine hangi katılım düzeylerinde (bilgilendirme, danışma, dahil etme, işbirliği, güçlendirme) dahil olduğu ve bu katılımın politika ve karar süreçlerine ne ölçüde yansıtıldığı, iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde analiz edilir.

- **Ne ölçülür?** Stratejik plan, performans programı ve sektörel politika belgelerinin hazırlanma süreçlerinde gençlerden görüş alma yöntemleri (anket, odak grup, çalıştay vb.); farklı genç gruplarının sürece dahil edilme düzeyi; meclis ve komisyon gündemleri ile kararlarının şeffaf biçimde paylaşımı; geri bildirim mekanizmalarının varlığı ve işleyişi.

Hizmet Sunumu ve Kaynak Kullanımı

Gençlere yönelik hizmet ve faaliyetlerin, gençlerin katılımı ve iyi yönetim ilkeleri doğrultusunda nasıl tasarlandığı, uygulandığı ve bu süreçlerde kaynakların nasıl kullanıldığı analiz edilir.

- **Ne ölçülür?** Gençlere yönelik hizmet ve faaliyetlerin varlığı ve erişilebilirliği; gençlerin hizmetlerin tasarım, planlama ve uygulama süreçlerine katılım düzeyi; geri bildirimlerin sistematik olarak toplanması ve değerlendirilmesi; bütçe ve diğer kaynakların (zaman, insan gücü, mekan, dijital altyapı vb.) şeffaf, kapsayıcı ve etkin biçimde tahsisi ve kullanımı.

Yönetişim İlkeleri

(Detaylı bilgi için 1.2.2 "İyi Yönetişim" bölümüne bakınız.)

- **Şeffaflık:** Karar alma süreçleri, uygulamalar ve kaynak kullanımına ilişkin bilgilerin açık, anlaşılır ve erişilebilir biçimde paylaşılması (tutanaklar, bütçe bilgileri, karar ve proje duyuruları vb.).
- **Temsiliyet ve Katılım:** Gençlerin karar alma mekanizmalarında (meclis, kurul, çalışma grupları vb.) adil biçimde temsil edilmesi ve karar süreçlerine anlamlı düzeyde katılımının sağlanması.
- **Adillik ve Kapsayıcılık:** Farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin (mülteci, engeli olan, kırsalda yaşayan vb.) süreçlere eşit erişiminin sağlanması ve farklı ihtiyaçlarının gözetilmesi.
- **Hesap Verebilirlik:** Alınan kararların gerekçeleri, uygulama sonuçları ve gençlerin önerilerinin nasıl değerlendirildiğinin izlenebilir ve anlaşılır biçimde açıklanması.
- **Sorumluluk ve Duyarlılık:** Gençlerin ihtiyaç ve geri bildirimlerine zamanında, esnek ve çözüm odaklı yanıt verilmesi; süreçlerin sürdürülebilirlik yaklaşımıyla ele alınması.
- **Etkililik ve Verimlilik:** Yönetişim yapı ve süreçlerinin somut çıktı ve etki üretmesi; gençlerin katkılarının politika ve uygulamalara yansması; kaynakların etkin ve verimli kullanılması.

İzlenecek Adımlar

- Mevcut durum analizinde elde edilen bulguları gözden geçirin, eksik kalan verileri tamamlayın. **Öz değerlendirme sürecinin Sekreteryaya koordinasyonunda yürütülmesi esastır.**
- EK-1'de yer alan Öz Değerlendirme Tablosunun, Teknik Komite ve Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Kurulu tarafından ön incelemeden geçirilmesini sağlayın. **Her göstergenin hangi alanı ölçtüğü ve hangi yönetim ilkesi ile ilişkilendirildiğinin anlaşılması kritik önemdedir.**
- Tablonun doldurulması için ortak bir çalışma süreci yürütün. Sekreteryaya, sürece katkısı kritik olan ilgili belediye birimlerini belirleyerek sürece dahil eder. **Tablonun, Teknik Komite, ilgili birimler ve Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Kurulu'nun katılımıyla birlikte doldurulması önerilir.** Gerekli görüldüğünde bir veya birden fazla çalışma toplantısı düzenleyin.
- Her gösterge için "Var / Kısmen Var / Yok" seçeneklerinden birini işaretleyin. **Değerlendirme yapılırken yalnızca varlık değil, uygulama düzeyi dikkate alınmalıdır.**
- Her göstergenin açıklama bölümüne mevcut durumu kısa ve net biçimde yazın. **"Var" veya "Kısmen Var" işaretlendiğinde, yapının etkinliği ve verimliliği mutlaka değerlendirilmelidir.**
- Tablo tamamlandığında bulguları derleyin. Güçlü yönler ile gelişim alanlarını ayırıştırın ve **bu çıktıları Gelişim Alanlarının Belirlenmesi aşaması için temel olarak kullanın.**
- Bu aşamada, mevcut durum analizinde oluşturulan Yönetişim Mekanizmaları Haritalandırma Matrisi, Paydaş Haritası Matrisi ve Bilgilendirme ve İletişim Araçları Matrisi'ni yeniden gözden geçirin; **güncellenmesi gereken bilgileri ilgili tabloya ekleyin.**

VII. Gelişim Alanlarının Belirlenmesi ve Mevcut Durum Raporunun Oluşturulması

Neden Mevcut Durum Raporu?

Mevcut Yönetişim Yapıları ve Süreçlerinin Analizi çerçevesinde tanımlı alt analizler ve Öz Değerlendirme tablosu kullanılarak yapılan değerlendirme sonucunda elde edilen bulgular, belediyelerin gençlerin katılımını güçlendirmek için hangi alanlarda güçlü, hangi alanlarda zayıf olduğunu ortaya koyar. Bu bulguların tek ve bütüncül bir rapor altında ele alınması, **hem belediye içi öğrenme süreçlerini güçlendirir hem de Yerel Eylem Planı için doğrudan kullanılabilir bir temel oluşturur.** Bu adım yalnızca eksikliklerin tespit edilmesini değil, aynı zamanda iyi uygulamaların görünür kılınmasını ve sürdürülebilir biçimde geliştirilmesini amaçlar.

İzlenecek Adımlar

- Mevcut Durum Analizi kapsamında yapılan tüm analizleri ve Öz Değerlendirme Tablosu sonuçlarını gözden geçirin. Değerlendirmeyi, üç temel kategori (Kurumsal Yapı – Karar Alma Süreçleri – Hizmet Sunumu ve Kaynak Kullanımı) altında yer alan göstergeler üzerinden yürütün.
- Göstergeleri, ilgili yönetim ilkeleri ile birlikte değerlendirin; **eksiklikleri ve iyileştirme gerektiren alanları açık biçimde tanımlayın.**
- Her gelişim alanınının, gençlerin katılım düzeyleri (bilgilendirme, danışma, dahil etme, işbirliği, güçlendirme) üzerindeki etkisini değerlendirin ve not edin.
- Her kategori için somut ve uygulanabilir iyileştirme önerileri geliştirin.
- Elde edilen bulguları ve önerileri **Gençlerin Yerel Yönetişim Süreçlerine Katılımına Dair Mevcut Durum Raporu'na entegre edin.**

VIII. Gençlerin Yerel Yönetişim Süreçlerine Katılımına Dair Mevcut Durum Raporu Oluşturulması

Neden Mevcut Durum Raporu?

Öz değerlendirme ve önceki adımlarda elde edilen verilerin analiz edilmesi, gençlerin katılımına dair **bütüncül ve kanıta dayalı bir durum analizinin ortaya konulmasını** sağlar. Bu rapor, güçlü yönleri, eksiklikleri ve gelişim ihtiyaçlarını netleştirerek **Yerel Eylem Planı'nın oluşturulmasına doğrudan girdi sağlar**. Rapor, Sekreteryaya veya Sekreteryaya tarafından görevlendirilecek kişi/ler tarafından hazırlanır ve belediye içi öğrenme süreçlerini destekleyen temel bir araç işlevi görür.

İzlenecek Adımlar

- Mevcut Yönetişim Yapıları ve Süreçlerinin Analizi kapsamında yürütülen tüm analizlerden elde edilen bulguları ve Öz Değerlendirme Tablosu sonuçlarını birlikte ele alın. **Gençlerin katılımına ilişkin güçlü yönleri, gelişim alanlarını ve yapısal boşlukları net biçimde ortaya koyun.**
- Gençlerin yönetim süreçlerine katılımında karşılaşılan engelleri ve mevcut fırsatları, katılım düzeyleri (bilgilendirme, danışma, dahil etme, işbirliği, güçlendirme) çerçevesinde özetleyin.
- Gençlerin katılımını artırmaya yönelik somut ve uygulanabilir öneriler geliştirin. **Bu önerilerin hem belediye içi uygulamalar hem de gençlik paydaşlarıyla işbirliği açısından uygulanabilir olmasına dikkat edin.**
- Gençlerin ve gençlik paydaşlarının doğrudan sunduğu görüş ve önerilere raporda yer verin. **Kısa vadede uygulanabilecek iyileştirmeler ile orta vadede yapısal dönüşüm gerektiren alanları ayırıştırın.**
- Hazırlanan raporu yalnızca mevcut durumu özetleyen bir belge olarak değil, **Yerel Eylem Planı'nın hazırlanmasına doğrudan girdi sağlayan stratejik bir araç olarak kullanın.**

Adım 3: Kapasite Geliştirme

Amaç: Belediye üst yönetiminin, belediye personelinin ve kentte gençlik alanında faaliyet gösteren paydaşların; kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler yaklaşımı, hak temelli gençlik katılımı ve katılımcı yerel yönetim konularında bilgi, beceri ve yetkinliklerini geliştirmek.

Kapasite geliştirme kapsamında yürütülecek eğitim programları, farklı paydaşların rol ve sorumluluklarına uygun biçimde tasarlanmalıdır. **Eğitim süreci başlamadan önce belediye üst yönetiminin Yerel Eylem Planı'nın amacı ve kapsamı hakkında bilgilendirilmesi, sahiplenme ve yönlendirme açısından kritik önemdedir.**

Aynı şekilde belediye personelinin, uygulama sürecine geçmeden önce kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler yaklaşımı ile Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları konusunda temel düzeyde bilgi edinmesi, daha ileri katılım yöntemlerinin etkili biçimde uygulanmasına zemin hazırlar.

Planlama sürecinde, mevcut durum analizinden elde edilen bulgular ve paydaş analizinde ortaya çıkan sonuçlar temel alınmalı; belediye birimlerinin kapasiteye ilişkin ihtiyaçları dikkate alınmalıdır. Ayrıca kent konseyi, gençlik meclisleri ve gençlerle çalışan paydaşların öncelik ve beklentileri göz önünde bulundurularak **farklı grupların ihtiyaçlarına yanıt veren esnek ve uygulanabilir bir eğitim planı oluşturulmalıdır.**

Eğitimler için belediye kaynaklarının sınırlı olabileceği dikkate alınarak, konuyla ilgili uzmanlığa sahip sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve diğer paydaşlarla işbirliği geliştirilmesi önerilir. **Bu yaklaşım, hem içerik kalitesini artırır hem de çok paydaşlı öğrenme süreçlerini güçlendirir.**

Düzenlenebilecek Eğitimler / Bilgilendirme Toplantıları

Üst Yönetim

- Hak temelli gençlik katılımının ve kapsayıcı yönetişimin yerel yönetimler açısından stratejik önemi
- Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler ve gençlerin rolü
- Karar alma süreçlerinde gençlerin katılımını desteklemede üst yönetimin sorumlulukları
- Belediye stratejik planı, performans programı ve Yerel Eylem Planı arasındaki ilişki

Belediye Personeli

- Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler yaklaşımına ilişkin temel kavramlar
- İyi yönetim ilkeleri ve belediye uygulamaları
- Gençler ve anlamlı katılım: bilgilendirme, danışma, dahil etme, işbirliği ve güçlendirme düzeylerinde kullanılacak yöntemler
- Gençlerle çalışmada kapsayıcı yöntem ve yaklaşımlar
- Genç dostu iletişim ve bilgilendirme yöntemleri
- İzleme, değerlendirme ve raporlama yöntemleri

Kent Konseyi, Gençlik Meclisleri ve Gençlerle Çalışan Paydaşlar

- Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler yaklaşımına ilişkin temel kavramlar ve gençler
- Aktif vatandaşlık ve yerel yönetim süreçleri
- Belediye karar süreçlerine etkili katılım yöntemleri ve katılım araçları
- Hak temelli savunuculuk ve izleme
- İzleme & değerlendirme süreçlerine katılım ve veri toplama yöntemleri

Ortak Eğitimler (Tüm Paydaşlara Yönelik)

- Hak temelli yaklaşım ve gençlerin karar alma süreçlerine katılımı
- Yerel işbirliği modelleri ve çok paydaşlı yönetim uygulamaları
- İyi uygulama örnekleri paylaşımı (Türkiye'den ve dünyadan farklı örnekler)

Adım 4: Yerel Eylem Planı Oluşturulması

Amaç: Gençlerin yönetim yapılarına erişimini, karar alma süreçlerine etkin katılımını, belediye hizmetlerinin tasarım ve sunumuna dahil olmalarını ve bu süreçlere kaynak ayrılmasını destekleyecek; gençlik hakları temelli kent yönetişimini güçlendirmeye yönelik uygulanabilir ve izlenebilir bir yol haritası oluşturmak.

Yerel Eylem Planını, Belediye Sekreteryası koordinasyonunda; ilgili belediye birimlerinden uzmanların yer aldığı Teknik Komite ve Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Kurulu işbirliğiyle hazırlayın. Planlama sürecini, çalıştaylar ve tematik yuvarlak masa toplantıları gibi katılımcı yöntemlerle yürütün. Belirlenecek tematik alanlarda, paydaş analizi sonuçlarını dikkate alarak dış paydaşları sürece dahil edin. Bu yaklaşım, teknik bilgi ile gençlerle çalışan paydaşların deneyim ve önerilerinin birlikte değerlendirilmesini sağlar.

Planı hazırlarken, Gençlerin Yerel Yönetişim Süreçlerine Katılımına Dair Mevcut Durum Raporu ile Öz Değerlendirme Tablosunu temel alın.

Yerel Eylem Planını aşağıdaki çerçevede yapılandırın:

- Kurumsal Yapı
- Karar Alma Süreçleri
- Hizmet Sunumu ve Kaynak Tahsisi

Her alanı, gençlerin katılım düzeylerine göre yapılandırın: bilgilendirme, danışma, dahil etme, işbirliği ve güçlendirme.

Her eylem için aşağıdaki unsurları açık ve ölçülebilir biçimde tanımlayın:

- Eylem tanımı
- İlgili katılım düzeyi
- Başarı göstergeleri (ölçülebilir çıktılar)
- Uygulama dönemi (kısa / orta / uzun vadeli)
- Ana sorumlu birim
- İlgili paydaşlar

Bu yapı, planın uygulamaya geçirilebilir, izlenebilir ve hesap verebilir bir araç olarak kullanılmasını sağlar.

Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler İçin Gençlik Hakları Temelli Yerel Eylem Planı Süresi

Yerel Eylem Planı'nın (YEP) süresi, belediyenin stratejik planlama takvimiyle uyumlu olacak şekilde belirlenmelidir. Türkiye'de hazırlanan YEP'lerde standart bir süre bulunmamaktadır.

Çok kısa süreler (örneğin 1 yıl) planın kapsamlı uygulanmasına yeterli olmazken, çok uzun süreler (5 yıl ve üzeri) planın güncelliğini ve esnekliğini azaltabilir.

Bu nedenle YEP için en uygun yaklaşım orta vadeli bir planlama dönemidir. İki ila dört yıl arasında belirlenen bir süre, hem uygulama için yeterli zaman tanır hem de değişen koşullara uyum sağlama imkanı sunar. Sürenin belirlenmesinde belediyenin stratejik plan dönemi, kaynakların kullanılabilirliği ve planlanan faaliyetlerin kapsamını dikkate alın.

Stratejik Hedeflerin Belirlenmesi

Bu aşamada Teknik Komite ve Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Kurulu'nun katılımıyla bir Sekreteryanın koordinasyonunda Çalıştay öncesinde Sekreterya, Gençlerin Yerel Yönetişim Süreçlerine Katılımına Dair Mevcut Durum Raporu ile Öz Değerlendirme Tablosunu gözden geçirerek özet bulguları içeren bir sunum hazırlar. Bu sunumu, mevcut durum analizi kapsamında oluşturulan tablolar ve öz değerlendirme çıktılarıyla birlikte çalıştay katılımcılarıyla paylaşın.

- Çalıştayda öncelikle mevcut durum raporunun ana bulgularını sunun ve bu bulguları birlikte değerlendirin. Ardından, Teknik Komite ve Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Kurulu'nun ortak vizyonu doğrultusunda Yerel Eylem Planı'nın stratejik hedeflerini aşağıdaki üç temel alan altında tanımlayın:

- ◊ Kurumsal Yapı
- ◊ Karar Alma Süreçleri
- ◊ Hizmet Sunumu ve Kaynak Tahsisi

Stratejik Hedeflere Bağlı Eylemlerin Tanımlanması

- Her stratejik hedef için üç ila beş eylem belirleyin. **Eylemleri, gençlerin katılımını güçlendirmek amacıyla beş katılım düzeyine göre yapılandırın.** Her bir katılım düzeyine karşılık gelen eylemler tanımlamaya ve **birden fazla katılım düzeyini kapsayan dengeli bir dağılım oluşturmaya dikkat edin.**
  - ◊ **Bilgilendirme:** Şeffaf ve erişilebilir veri ve bilgi paylaşımına yönelik eylemler
  - ◊ **Danışma:** Gençlerin görüşlerinin düzenli olarak alınmasını sağlayan mekanizmalar
  - ◊ **Dahil Etme:** Gençlerin planlama ve karar alma süreçlerine aktif katılımını sağlayan eylemler
  - ◊ **İşbirliği:** Gençlerle birlikte geliştirilen ve uygulanan ortak çalışmalar
  - ◊ **Güçlendirme:** Gençlerin kapasitesini artırmaya yönelik eğitim, destek ve güçlendirme faaliyetleri
- Aynı stratejik hedef altında, mümkün olduğunca birden fazla katılım düzeyine karşılık gelen eylemlere yer verin.
  - ◊ Kurumsal Yapı alanında, Gençlik Meclisi'nin güçlendirilmesine yönelik bilgilendirme, dahil etme ve işbirliği düzeylerinde eylemler tanımlayın.
  - ◊ Hizmet Sunumu ve Kaynak Tahsisi alanında, gençlerin doğrudan faydalandığı hizmetlerin tasarımı ve kaynak tahsisine ilişkin işbirliği ve güçlendirme düzeyinde eylemler geliştirin.

Başarı Göstergeleri, Sorumlular ve Paydaşların Belirlenmesi

Başarı göstergelerinin belirlenmesi: Yerel Eylem Planı'nın uygulanabilir ve izlenebilir olması için her alanda, tanımlanan eylemler için katılım düzeyine uygun başarı göstergeleri tanımlayın. Göstergeleri belirlenirken aşağıdaki adımları izleyin:

- Net ve Ölçülebilir Göstergeler Tanımlayın (SMART Yaklaşımı):
  - ◊ Spesifik (Belirsizlikten uzak, açık ve net ifade edilmiş)
  - ◊ Ölçülebilir (Sayısal ya da nitel göstergelerle izlenebilir)
  - ◊ Ulaşılabilir (YEP süresi içerisinde ulaşılması gerçekçi)
  - ◊ İlgili (İlgili hedef ve faaliyet ile doğrudan ilişkili ve tutarlı)
  - ◊ Zaman sınırlı (Belirli bir süre içinde ulaşılabilir)
- İlgili faaliyet ve katılım basamağı ile ilişkili göstergelerin neler olabileceğini belirleyin.
  - Örneğin;
    - ◊ Bilgilendirme: Paylaşılan belge sayısı, gençlere ulaşan iletişim kanalları, erişim istatistikleri.
    - ◊ Danışma: Düzenlenen anket/çalıştay sayısı, katılan genç sayısı, alınan görüşlerin planlara yansımaya oranı.
    - ◊ Dahil Etme: Gençlerin yer aldığı karar organı sayısı, genç temsilci katılım oranı.
    - ◊ İşbirliği: Ortak yürütülen proje/program sayısı, gençlerin proje uygulamalarına katkı oranı.
    - ◊ Güçlendirme: Eğitim/kapasite geliştirme programlarına katılan genç sayısı, desteklenen genç girişim/proje sayısı.
- Yönetişim ilkeleri çerçevesinde göstergelerinizi gözden geçirin.
  - Örneğin;
    - ◊ Şeffaflık → kamuya açıklanan veri/rapor sayısı
    - ◊ Temsiliyet ve katılım → katılan genç sayısı ve çeşitliliği
    - ◊ Adillik ve kapsayıcılık → engeli olan/genç kadın/göçmen gençlerin katılım oranı
    - ◊ Hesap verebilirlik → önerilerin plana yansımaya oranı
    - ◊ Sorumluluk ve duyarlılık → uygulanan genç odaklı politika/eylem sayısı
    - ◊ Etkililik ve verimlilik → tamamlanan eylem yüzdesi, hedeflere ulaşma düzeyi

- **Zamanlama:** Her gösterge için değerlendirme periyodu tanımlayın (ör. 6 ayda bir, yılda bir).
- **Veri Kaynağı:** Göstergelyi ölçmek için kullanılacak veri kaynaklarını (belediye raporları, gençlik meclisi tutanakları, dijital platform istatistikleri, anket sonuçları vb.) belirleyin.
- **Sorumluların Belirlenmesi:** Yerel Eylem Planı kapsamında her faaliyetin sorumlusunu belirleyin. Sorumlular aşağıdaki esaslara göre belirlenebilir.
- **Ana Sorumlu** çalışmanın planlanmasından, uygulanmasından ve raporlanmasından doğrudan sorumludur.
  - ◊ Genellikle ilgili belediye birimi (örneğin Sekreteryaya, Strateji Geliştirme Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü, Afet İşleri Müdürlüğü vb.) ana sorumlu olarak atanabilir.
- **Paydaşlar** ve rollerini tanımlayın. Paydaşlar;
  - ◊ Çalışmanın hazırlanması ve uygulanmasında aktif rol oynayan aktörlerdir.
  - ◊ Gençlik Meclisi, Kent Konseyi, gençlik STK'ları, üniversiteler, mahalle meclisleri, gençlik inisiyatifleri ve diğer yerel kurumlar paydaşlar arasında yer alabilir.
  - ◊ Paydaşlar, sürece görüş, uzmanlık ve doğrudan katılım sağlar; kararların kapsayıcı olmasına katkıda bulunurlar.

Bu aşamanın sonunda, her tematik alan için stratejik hedefleri, eylemleri, başarı göstergelerini, ana sorumlu birimi ve paydaşları içeren kapsamlı tablolar hazırlanmış olur. Bu tablolar Yerel Eylem Planı'nın hem uygulanabilirliğini hem de izlenebilirliğini sağlayan temel araçlardır.

Aşağıda örnek teşkil etmesi amacıyla Yeşilova Belediyesi için hazırlanmış Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler için Gençlik Hakları Temelli Yerel Eylem Planı Tablosu yer almaktadır. Buradaki hedefler, faaliyetler ve göstergeler mevcut durum analizine dayanmadan örnek olarak oluşturulmuş olup, gerçekçi olmayabilir.

Tablo 6: Örn. Yeşilova Belediyesi Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler için Gençlik Hakları Temelli Yerel Eylem Planı

Alan 1: Kurumsal Yapı						
Stratejik Hedef	Katılım Basamağı	Eylemler	Başarı Göstergeleri	Uygulama Dönemi	Ana sorumlu	Paydaşlar
Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentler için gençlik hakları temelli yönetim yapısının kurumsallaştırılması	İşbirliği	Sekreteryaya koordinasyonunda Teknik Komite ve Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi ve yıllık çalışma takviminin oluşturulması	<ul style="list-style-type: none"> Onaylı çalışma usul ve esasları dokümanı: 1 Yıllık çalışma takvimi: 1 	0-6 ay	Sekreteryaya	Teknik Komite Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Kurulu
Kent Konseyi bünyesinde faaliyet gösteren Gençlik Meclisi'nin kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi	Danışma	Gençlerin Hak Temelli Katılımını Destekleyen Yönetişim Mekanizmasının resmîyet kazanması	<ul style="list-style-type: none"> Başkanlık Oluru / resmi karar: 1 	0-6 ay	Sekreteryaya	Teknik Komite, Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Kurulu
	Dahil Etme	Gençlik Meclisi'nin görünürlüğünü ve katılımını artırmak amacıyla eğitim ve tanıtım faaliyetlerinin yürütülmesi	<ul style="list-style-type: none"> Düzenlenen eğitim / bilgilendirme / deneyim paylaşımı sayısı: ≥ 3 Yayınlanan içerik (haber/post): ≥ 5 	0-6 ay	Sekreteryaya	Gençlik Meclisi
	İşbirliği	Gençlik Meclisi ile belediye birimleri arasında düzenli ve yapılandırılmış etkileşim mekanizmalarının kurulması	<ul style="list-style-type: none"> Yapılandırılmış toplantı sayısı: ≥ 2 Sunulan politika öneri dokümanı: ≥ 1 Belediyenin verdiği yazılı geri bildirim: 	0-6 ay	Gençlik Meclisi Kent Konseyi	Belediye Meclisi, Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Kurulu

Alan 2: Karar Alma Süreçleri

Stratejik Hedef	Katılım Basamağı	Eylemler	Başarı Göstergeleri	Uygulama Dönemi	Ana sorumlu	Paydaşlar
İklim Eylem Planı hazırlık sürecine gençlerin ve gençlik paydaşlarının katılımının sağlanması	Danışma	Danışma kurulu oluşturulması, gençlere yönelik anket uygulanması ve paydaş çalıştaylarının düzenlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> Danışma kurulunda yer alan gençlik paydaşı sayısı: ≥ 4 Uygulanan anket: 1 Düzenlenen çalıştay: 11 	6-12 ay	İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü	Gençlik Meclisi, Kent Konseyi, STK'lar, üniversiteler, gençlik toplulukları, Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Kurulu

Alan 2: Hizmet Sunumu ve Kaynak Kullanımı

Stratejik Hedef	Katılım Basamağı	Eylemler	Başarı Göstergeleri	Uygulama Dönemi	Ana sorumlu	Paydaşlar
Gençlerin istihdama erişimini ve ekonomik hayata katılımını güçlendirmek amacıyla mesleki gelişim ve istihdam destek mekanizmalarının oluşturulması	Dahil Etme, İşbirliği	<ul style="list-style-type: none"> Gençler ve gençlik paydaşlarıyla ihtiyaç analizi çalışmasının yürütülmesi Belediye bünyesinde "Meslek Fabrikası" modelinin kurulması ve ihtiyaçlara göre eğitim programlarının tasarlanması Eğitim içeriklerinin Gençlik Meclisi ve ilgili paydaşların katkılarıyla belirlenmesi Eğitim sürecinde genç geri bildirimlerinin düzenli alınması ve programların buna göre güncellenmesi Meslek odaları, özel sektör ve kamu kurumları ile işbirliği kurularak staj, çıraklık ve istihdam imkanlarının geliştirilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> Meslek Fabrikasının kurulmasına ilişkin alınan karar sayısı: 1 Başlatılan mesleki eğitim / beceri geliştirme programı sayısı: ≥ 2 Programlardan yararlanan genç sayısı: ≥ 100 Eğitim alan gençlerin istihdam, staj veya çıraklık programlarına yönlendirilme oranı: $\geq \%30$ 	0-12. ay	Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Gençlik Meclisi Kent Konseyi İŞKUR İl Müdürlüğü Meslek odaları ve ilgili sektör temsilcileri Üniversiteler ve meslek liseleri Gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları

Adım 5: İzleme, Değerlendirme

Amaç: Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler için Gençlik Hakları Temelli Yerel Eylem Planı kapsamında yürütülen çalışmaların etkinliğini, kapsayıcılığını ve sürdürülebilirliğini güvence altına almak; elde edilen verileri sistematik biçimde toplayıp analiz ederek karar alma süreçlerinde şeffaflık, hesap verebilirlik ve sürekli iyileştirmeyi desteklemek.

İzleme ve Değerlendirme Nedir?

İzleme, planın uygulanma sürecinde faaliyetlerin zamanında, öngörülen kaynaklarla ve planlanan şekilde yürütülüp yürütülmediğini düzenli olarak takip etme sürecidir. Düzenli veri toplanarak ilerlemenin görünür hale gelmesi ve olası sorunların erken fark edilmesini sağlar.

Değerlendirme ise izleme sırasında elde edilen verilerin analiz edilerek Yerel Eylem Planı'nın amaç ve hedeflerine ne ölçüde ulaştığının incelenmesidir. Burada yalnızca faaliyetlerin tamamlanıp tamamlanmadığı değil, gençlerin katılımının niteliği, yönetim ilkelerine uyumu ve elde edilen sonuçların etkisi de dikkate alınır.

İzlenecek Adımlar

İzleme ve değerlendirme stratejisini oluşturun. Stratejiyi iki bölüm halinde kurgulayın: izleme stratejisi ve değerlendirme stratejisi.

İzleme Stratejisi

- **Çıktı göstergelerini tanımlayın;** göstergeleri Yerel Eylem Planı hedefleri ve mevcut durum analizi ile uyumlu seçin.
- **Veri toplama araçlarını belirleyin** (raporlar, anketler, dijital platform verileri, katılım listeleri vb.); gerektiğinde ek veri toplama yöntemleri kullanın.
- **Süreyi takvimlendirin** (yıllık raporlama, 6 aylık ara izleme).

- **Düzenli izleme toplantılarını planlayın** ve Teknik Komite ile Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Kurulu'nun sürece aktif katılımını sağlayın.

Değerlendirme Stratejisi

- Değerlendirmeyi belediyenin **yasal, kurumsal ve yerel bağlamını dikkate alarak yürütün.**
- **Etki göstergelerini tanımlayın;** gençlerin katılımının yönetim yapıları üzerindeki etkisini hem nicel hem nitel verilerle ölçün.
- Gerekli durumlarda odak grup, görüşme, çalıştay ve belge analizi gibi **nitel yöntemler kullanın.**
- **İzleme verilerini değerlendirmeye entegre ederek** süreçler arası bütünlüğü sağlayın.
- Gerektiğinde **dış uzmanları sürece dahil edin.**

İzleme Süreci

İzleme sürecinin güvenilir ve uygulanabilir olması için verileri **düzenli, karşılaştırılabilir ve erişilebilir biçimde toplayın.** Bu süreci üç paydaş grubu ile yürütün: belediye birimleri, Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Kurulu ve dış paydaşlar.

Belediye Birimleri: Her bir müdürlük tarafından, kendi sorumluluk alanındaki faaliyetlere ilişkin uygulama verileri düzenli aralıklarla Çalışma Grubu'na iletir. Bu veriler; faaliyet raporları, bütçe kullanımı, katılım listeleri, hizmetten yararlanan kişi sayıları, dijital platform erişim verileri gibi hem nicel hem de nitel bilgileri kapsar.

Sürdürülebilir Kentler ve Gençlik Kurulu: Gençlerin katılım deneyimlerine ilişkin gözlemler, öneriler ve değerlendirmeler düzenli raporlar halinde Çalışma Grubu ile paylaşılır. Bu raporlarda yalnızca sayısal göstergeler değil, gençlerin katılım süreçlerinde karşılaştıkları engeller, iyileştirme önerileri ve olumlu deneyimler de yer alır.

- Verileri; anketler, odak grup görüşmeleri, dijital platformlardan elde edilen kullanım istatistikleri, katılımcı gözlem notları ve idari kayıtlar aracılığıyla toplayın. Çalışma Grubu olarak periyodik değerlendirme öncesinde verileri içeren rapor hazırlayın.
- Toplanan tüm verileri, Çalışma Grubu **olarak ortak bir izleme tablosuna** işleyin. Bu tabloyu,
  - ◊ Katılım düzeyleri (bilgilendirme, danışma, dahil etme, işbirliği, güçlendirme)
  - ◊ İyi yönetim ilkeleri (şeffaflık, temsiliyet, adillik, hesap verebilirlik, sorumluluk, etkililik) çerçevesinde sınıflandırın. Böylece yalnızca yapılan faaliyetler değil, aynı zamanda bu faaliyetlerin gençlerin katılım düzeyine ve yönetim kalitesine etkisini görünür kılın.
  - ◊
- İzleme verileri yılda en az bir kez Çalışma Grubu toplantılarında gözden geçirin.

Değerlendirme Süreci

Değerlendirme sürecini, Yerel Eylem Planı'nın uygulama düzeyindeki ilerlemesini, hedeflere ulaşma düzeyini, gençlerin katılımının niteliğini ve yönetim yapıları üzerindeki etkisini ortaya koyacak şekilde kurgulayın. Değerlendirmeyi, izleme bulgularının derinlemesine analizi üzerine inşa edin.

- Değerlendirme sürecini yürütürken belediyenin içinde bulunduğu yasal, politik ve kurumsal bağlamı; yerelin sosyal ve kültürel özelliklerini dikkate alın. Yalnızca nicel verilere değil, süreci etkileyen dışsal faktörlere de yer verin.
- **Çıktı ve Etki Göstergelerini** tanımlayın.
- **Çıktı göstergeleri:** Katılım toplantısı sayısı, katılan genç sayısı, yayımlanan raporlar, bütçe kullanımı vb. somut veriler.

- **Etki göstergeleri:** Gençlerin önerilerinin belediye kararlarına yansıtılma oranı, gençlerin yerel yönetim mekanizmalarına güven düzeyi, gençlerin politika süreçlerinde güçlenme deneyimleri gibi uzun vadeli ve nitel boyutları ölçen göstergeler.
- Nicel verilerin yanı sıra **odak grup görüşmeleri, derinlemesine mülakatlar, katılımcı çalıştaylar, belge analizi ve gözlem** gibi nitel yöntemleri kullanın. Bu araçlarla gençlerin deneyimlerini, karşılaştıkları engelleri ve süreçteki değişimleri analiz edin.
- Değerlendirmeyi, önceki yıl boyunca yürütülen izleme faaliyetlerinden elde edilen veriler üzerinden gerçekleştirin. **Yıllık değerlendirmeye** yalnızca son verileri değil, süreç boyunca kaydedilen gelişmeleri dahil edin.
- Toplanan verileri aşağıdaki çerçevede analiz edin:
  - ◊ **Katılım düzeyleri** (bilgilendirme, danışma, dahil etme, işbirliği, güçlendirme),
  - ◊ **İyi yönetim ilkeleri** (şeffaflık, temsiliyet, adillik, hesap verebilirlik, sorumluluk, etkililik),
  - ◊ **Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin güçlendirilmesine katkı**

Bu çerçeve, değerlendirmeyi sadece faaliyetlerin yapılmasına indirgemek yerine, gençlerin anlamlı katılımını ve yönetim kalitesi açısından ele alın.

- **Değerlendirme Takvimi** oluşturun.
- Yıllık kapsamlı değerlendirmeyi yıl sonunda tüm paydaşların katılımıyla gerçekleştirin.
- Altı ayda bir ara değerlendirmeler yaparak sorunlara zamanında müdahale edin.

- Gerekli durumlarda **bağımsız uzmanlar, üniversiteler veya alanında yetkin STK'lardan destek alın.** Dış uzmanlığı, kurum içi sorumlular ve gençlik temsilcileriyle birlikte çalışacak şekilde kurgulayın.

Raporlama

İzleme ve değerlendirme sürecinin çıktıları için düzenli, erişilebilir ve anlaşılır bir raporlama sistemi oluşturun.

Yıllık İzleme Raporu

- Yıllık izleme raporunu Çalışma Grubu koordinasyonunda hazırlayın; belediye birimlerinden gelen verileri ve paydaş katkılarını entegre edin.
- Raporda yalnızca faaliyetleri listelemekle yetinmeyin; katılım düzeylerine göre analizlere, başarı göstergelerine, güçlü yönler ve gelişim alanlarına yer verin.
- Raporu Belediye Meclisi'ne sunun; onay sürecinin ardından kamuoyu ile paylaşın.

Gençlere Özel Raporlama

- Yıllık raporun özetini gençlere uygun formatlarda hazırlayın.
- İnfografik, dijital broşür, kısa video ve sosyal medya içerikleri üretin; içeriği sade, erişilebilir ve görsel açıdan anlaşılır kurgulayın.
- Bu içerikleri Gençlik Meclisi, dijital katılım platformları ve belediyenin sosyal medya kanalları üzerinden yaygınlaştırın.

Şeffaflık ve Erişim

- Tüm raporları belediyenin web sitesinde açık erişimle paylaşın.

- Raporları kent konseyi, üniversiteler, STK'lar ve diğer paydaşlarla doğrudan paylaşın.
- Raporlama sürecini hesap verebilirliği güçlendiren bir araç olarak kurgulayın.

Üst Yönetim ve Paydaş Bilgilendirmesi

- Üst yönetime düzenli bilgilendirme yapın; rapor bulgularını stratejik plan ve performans programı ile ilişkilendirin.
- Paydaşlara yönelik bilgilendirme toplantıları düzenleyin; bulguları birlikte değerlendirin ve ortak çözüm önerileri geliştirin.

Sonuçların Kullanımı

- İzleme ve değerlendirme bulgularını bir sonraki yılın Yerel Eylem Planı'na doğrudan girdi olarak kullanın.
- Gelişim alanlarını bir sonraki dönem eylemlerinin önceliklendirilmesinde dikkate alın.
- Özet bulguları gençler ve paydaşlarla paylaşarak şeffaflığı ve hesap verebilirliği güçlendirin.

Adım 6: Sürdürülebilirlik ve Yaygınlaştırma

Amaç: Gençlik katılımını destekleyen uygulamaları belediyenin kurumsal yapılarına, politika ve planlama süreçlerine entegre ederek kalıcı ve sürdürülebilir hale getirmek; elde edilen deneyim ve iyi uygulamaları belgeleyerek belediye içinde ve diğer yerel yönetimlerle paylaşmak ve yaygınlaştırmak.

Neden Önemli?

Yerel eylem planları çoğu zaman proje döngüleriyle sınırlı kalabilmektedir. Oysa gençlerin yerel yönetime anlamlı katılımının güçlenmesi, kurumsal yapılarda yer alan ve sürdürülebilir mekanizmalarla mümkündür. Sürdürülebilirlik; gençlik katılımının belediyenin günlük işleyişine, karar alma süreçlerine ve hizmet sunumuna entegre edilmesini ifade ederken, yaygınlaştırma ise bu deneyimlerin diğer belediyeler ve paydaşlarla paylaşılmasını ve yaygın olarak uygulanmasını amaçlar.

Sürdürülebilirlik için İzlenebilecek Adımlar:

- **Politikaların uyumlaştırılması** için çalışma yürütün. Gençlik katılım mekanizmalarını belediyenin stratejik planı, performans programı, bütçe süreçleri ve ilgili politika belgelerinin (örneğin yerel eşitlik eylem planı, kentsel planlama, afet risk azaltım planları, ulaşım ana planı, çevre ve atık yönetimi, enerji ve iklim eylem planları) hazırlanması ve izleme ve değerlendirme süreçlerine dahil edin.
- Gençlik katılım mekanizmalarının etkin çalışmasını desteklemek için **düzenli kaynak ayrılması** önemlidir. Bütçe tahsisi için çalışma yürütün, ilgili birimler içinde sorumlu personel tanımlayın.
- Gençlik meclisleri, STK'lar, üniversiteler ve özel sektörle **işbirliklerini uzun vadeli protokoller ile** güvence altına alın.

- Belediye içinde düzenli **iyi uygulama toplantıları** organize edin; deneyimleri ve başarı örneklerini kurum içinde paylaşın.
- İzleme ve değerlendirme bulgularını ve gençlerden gelen geri bildirimleri dikkate alarak uygulamaları düzenli olarak gözden geçirin ve güncelleyin.

Yaygınlaştırma için İzlenecek Adımlar:

- **Başarılı uygulamaları belgeleyin;** vaka analizleri, raporlar, rehber dokümanlar ve kısa videolar hazırlayın.
- **iyi uygulamaları belediyenin farklı mahallelerine ve birimlerine yaygınlaştırın;** uygulamaları yalnızca belirli alanlarla sınırlı bırakmayın.
- Belediye birlikleri, ulusal ve uluslararası ağlar aracılığıyla deneyim paylaşımı yapın; **modelin farklı yerel yönetimlere aktarılmasını sağlayın.**
- Gençlik temsilcileri ve belediye personeli için **karşılıklı ziyaretler, staj programları ve yerinde öğrenme faaliyetleri düzenleyin.**
- Görünürlüğü artırmak için **yerel medya, belediyenin web sitesi ve sosyal medya kanallarını aktif biçimde kullanın;** başarı hikayelerini kamuoyuyla paylaşın.
- Yaygınlaştırmayı tek seferlik bir faaliyet olarak değil, sürekli bir süreç olarak planlayın; **deneyim paylaşımını düzenli aralıklarla tekrarlayın.**

EKLER

EK-1: Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler için Gençlik Hakları Temelli Kent Yönetişimi

Belediyeler için Öz Değerlendirme Tablosu

Alan	Göstergeler	Yönetişim İlkesi	Değerlendirme (Var / Kısmen Var / Yok)	Var, Kısmen Var İse Etkinlik & Verimlilik Değerlendirme Notları
KARAR ALMA SÜREÇLERİ	Belediye misyonu ve/ya vizyonu kapsamında "sürdürülebilirlik", "kapsayıcılık" ve "iyi yönetim" ifadeleri yer almaktadır.	Sorumluluk ve Duyarlılık		
	Stratejik planda Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına (SKA) referans verilmekte; hedefler kentin çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliği ile ilişkilendirilmektedir.	Sorumluluk ve Duyarlılık		
	Belediye stratejik planında kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla ilişkili hedeflere ve alt hedeflere yer verilmektedir.	Sorumluluk ve Duyarlılık		
	Belediye, SKA hedeflerini stratejik planındaki somut performans göstergeleri ile eşleştirmiştir.	Etkililik ve Verimlilik		
	Stratejik planda gençlerin kent yaşamındaki mevcut durumu ve karar alma süreçlerine katılım düzeylerine ilişkin değerlendirme bulunmaktadır.	Etkililik ve Verimlilik		

Alan	Göstergeler	Yönetişim İlkesi	Değerlendirme (Var / Kısmen Var / Yok)	Var, Kısmen Var İse Etkinlik & Verimlilik Değerlendirme Notları
KARAR ALMA SÜREÇLERİ	<p>Stratejik plan / performans programında;</p> <p>a. gençlerin anlamlı katılımına (bilgilendirme, danışma, dahil etme, iş birliği, güçlendirme) ilişkin hedefler/göstergeler</p> <p>b. farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin anlamlı katılımına (bilgilendirme, danışma, dahil etme, iş birliği, güçlendirme) ilişkin hedefler/göstergeler yer almaktadır.</p> <p><i>*Her bir maddeyi değerlendiriniz.</i></p> <p>Stratejik plan ve performans programında kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla ilişkili alanlarda gençlerin katılımına dair hedef ve göstergeler yer almaktadır.</p>	<p>Katılım ve Temsiliyet / Adillik ve Kapsayıcılık</p>		
	<p>Stratejik plan hazırlık sürecinde;</p> <p>a. gençlerin anlamlı katılımı farklı yöntemlerle (anket, odak grup, çalıştay vb.),</p> <p>b. farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin anlamlı katılımı farklı yöntemlerle (anket, odak grup, çalıştay vb.),</p> <p>c. gençlik STK'larının anlamlı katılımı,</p> <p>d. Kent Konseyi Gençlik Çalışma Grubu/Gençlik Meclisinin anlamlı katılımı sağlanmaktadır.</p> <p><i>*Her bir maddeyi değerlendiriniz.</i></p>	<p>Katılım ve Temsiliyet</p> <p>Katılım ve Temsiliyet/ Adillik ve Kapsayıcılık</p>		

**KARAR ALMA
SÜREÇLERİ**

Belediye, gençlik hakları ve gençlerin karar alma süreçlerine katılımını güçlendirmeye yönelik; hedef, faaliyet, performans göstergesi ve sorumlu birimleri tanımlanmış bir Gençlik Eylem Planı/Strateji Belgesi vb. hazırlamış ve kamuoyuyla paylaşmıştır.

Gençlik Eylem Planı/Strateji Belgesi hazırlanmasında;

- gençlerin,
- farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin,
- gençlik STK'larının,
- Kent Konseyi Gençlik Çalışma Grubu/Gençlik Meclisinin anlamlı katılımı sağlanmaktadır.

Belediyenin kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerle ilişkili politika belgelerinin (afet, risk azaltım, ulaşım, eşitlik, yerel kalkınma vb.) hazırlanmasında;

- gençlerin,
- farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin,
- gençlik STK'larının,
- Kent Konseyi Gençlik Çalışma Grubu/Gençlik Meclisinin anlamlı katılımı sağlanmaktadır.

*Belgeleri listeleyiniz, her belgeyi yukarıda listelenmiş paydaşlar açısından değerlendiriniz.

Sorumluluk ve Duyarlılık/
Etkililik ve Verimlilik

Adillik ve Kapsayıcılık

Katılım ve Temsiliyet/
Adillik ve Kapsayıcılık

Alan	Göstergeler	Yönetişim İlkesi	Değerlendirme (Var / Kısmen Var / Yok)	Var, Kısmen Var İse Etkinlik & Verimlilik Değerlendirme Notları
KARAR ALMA SÜREÇLERİ	Belediye, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının (SKA) yerel düzeyde uygulanmasına ilişkin bir Yerel Gönüllü Değerlendirme (Local Voluntary Review – LVR) raporu veya benzeri bir sürdürülebilirlik izleme raporu hazırlamıştır ve kamuoyuyla paylaşmaktadır.	Sorumluluk ve Duyarlılık, Şeffaflık		
	Yerel Gönüllü Değerlendirme Raporu'nun hazırlık sürecinde gençlerin ve gençlik STK'larının anlamlı katılımını sağlamaktadır.	Adillik ve Kapsayıcılık		
	Belediye, sürdürülebilir kent hedeflerine ilişkin ilerleme durumunu periyodik olarak kamuoyuyla paylaşmaktadır.	Şeffaflık		
	Belediye stratejik planı, performans programı, faaliyet raporları ile kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerle ilişkili politika belgelerini, gençlerin erişebileceği biçimde belediye internet sitesinde yayımlanmaktadır.	Şeffaflık		
	Kent Konseyi ve Gençlik Meclisi gündemleri ve kararları düzenli olarak kamuoyuyla paylaşılmaktadır.	Şeffaflık, Hesap Verebilirlik		
	Belediye, gençlerin önerilerini sistematik biçimde kayıt altına almakta ve geri bildirim sağlamaktadır.	Hesap Verebilirlik		
	Belediyede, gençlerin önerilerini iletebileceği dijital katılım sistemleri (anket, oylama, e-forum vb.) bulunmaktadır.	Katılım ve Temsiliyet		
	Belediye karar organlarının gündem ve kararları gençler için anlaşılır ve erişilebilir formatlarda paylaşılmaktadır.	Şeffaflık		
Gençlerin karar alma süreçlerine katkısını izlemek amacıyla periyodik veri toplanmakta ve değerlendirme yapılmaktadır.	Hesap Verebilirlik			

Yönetişim Yapı & Süreçleri	Göstergeler	Yönetişim İlkesi	Değerlendirme (Var / Kısmen Var / Yok)	Var, Kısmen Var İse Etkililik & Verimlilik Değerlendirme Notları
KURUMSAL YAPI	Belediye Meclisinde "Gençler" ile ilgili bir Komisyon aktif olarak çalışmaktadır.	Katılım ve Temsiliyet		
	Belediye Meclisinde, kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin			
	<ul style="list-style-type: none"> • çevresel boyutu (İmar ve Bayındırlık, Çevre ve Sağlık, Afet ve Risk Azaltımı, Park ve Bahçeler, Temizlik Hizmetleri vb.), • sosyal boyutu (Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor, Sosyal Hizmetler, Eşitlik ve Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği vb.), • ekonomik boyutuna (Plan ve Bütçe, Yerel Kalkınma, İstihdam, Tarım ve Kırsal Kalkınma vb.)	Sorumluluk ve Duyarlılık		
	ile ilişkili alanlarda aktif çalışan en az birer Belediye Meclis Komisyonu bulunmaktadır.			
	Gençler, gençler ile ilgili ve/veya kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerle ilişkili alanlarda çalışan Komisyonların toplantılarını izleyebilmektedir.	Şeffaflık		
Belediyede, gençlerin üst yönetim düzeyinde görev aldığı pozisyonlar bulunmaktadır.		Katılım ve Temsiliyet		
Gençlerin Belediye Başkanı/Belediye Meclisi üyeleri ile bir araya gelerek kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlere ilişkin görüşlerini paylaşabildiği toplantı veya etkinlikler periyodik olarak düzenlenmektedir.		Katılım ve Temsiliyet		

Yönetişim Yapı & Süreçleri	Göstergeler	Yönetişim İlkesi	Değerlendirme (Var / Kısmen Var / Yok)	Var, Kısmen Var ise Etkililik & Verimlilik Değerlendirme Notları
KURUMSAL YAPI	Kent Konseyi ve/veya belediyeye bağlı bir Gençlik Meclisi veya Kent Konseyi bünyesinde gençlik alanında çalışan bir çalışma grubu bulunmakta ve karar/ önerilerini resmi belediye organlarıyla paylaşmaktadır.	Etkililik ve Verimlilik		
	Kent Konseyi/Gençlik Meclisi bünyesinde, gençlerin katılım sağladığı kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla ilişkili alanlarda birden fazla çalışma grubu bulunmaktadır.	Katılım ve Temsiliyet		
	Belediye Meclisi Komisyonlarının, Kent Konseyinin Gençlik Çalışma Grubunun ve/veya Gençlik Meclisinin çalışma gruplarına ait toplantı tutanakları periyodik olarak kamuoyuyla paylaşılmaktadır.	Şeffaflık		
	Belediye bünyesinde gençlik hakları ve gençlerin katılımı alanında görevli tanımlı bir birim veya sorumlu yapı bulunmaktadır.	Adillik ve Kapsayıcılık		
	Kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerle ilişkili alanlarda gençlerin anlamlı katılımını güçlendirmek amacıyla; belediye içi birimler ile dış paydaşlar (gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, ilgili kamu kurumları vb.) arasında koordinasyonu sağlayan tanımlı ve işleyen bir kurumsal mekanizma bulunmaktadır.	Etkililik ve Verimlilik		
	Belediyede eşitlik ve/veya kapsayıcılık politikalarını koordine eden bir birim bulunmaktadır ve bu birim gençlik politikalarıyla ilişkili çalışmalar yürütmektedir.	Adillik ve Kapsayıcılık		
	Belediyenin kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerle ilişkili alanlarda hibe/fon takibi ve proje geliştirme için çalışma yürüten birimi bulunmaktadır.	Etkililik ve Verimlilik		
Belediye, gençlerin karar alma süreçlerine katılımını artırmak amacıyla dijital katılım araçları (oylama sistemleri, fikir alma platformları vb.) kullanmaktadır.	Katılım ve Temsiliyet			

KURUMSAL YAPI	<p>Gençlerin katılımıyla hayata geçirilen örnek uygulama ve projeler kamuoyuyla paylaşılmaktadır.</p> <p>Gençlerin karar alma süreçlerine katılımını düzenleyen kurumsal yapı ve mekanizmalar, yazılı düzenlemeler (yönerge, iç düzenleme, görev tanımı vb.) ile güvence altına alınmaktadır.</p>	<p>Etkililik ve Verimlilik</p> <p>Sorumluluk ve Duyarlılık</p>		
Yönetişim Yapı & Süreçleri	Göstergeler	Yönetişim İlkesi	Değerlendirme (Var / Kısmen Var / Yok)	Var, Kısmen Var İse Etkililik & Verimlilik Değerlendirme Notları
HİZMET SUNUMU VE KAYNAK TAHSİSİ	<p>Performans Programında, kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla ilişkili alanlarda gençlere yönelik hizmet ve faaliyetler, bunlara ait ölçülebilir performans göstergeleri tanımlanmıştır.</p> <p>Performans Programında, gençlere yönelik hizmet ve faaliyetler için ayrılan bütçe kalemleri açık biçimde paylaşılmaktadır.</p>	<p>Etkililik ve Verimlilik</p> <p>Hesap Verebilirlik</p>		

Yönetişim Yapı & Süreçleri	Göstergeler	Yönetişim İlkesi	Değerlendirme (Var / Kısmen Var / Yok)	Var, Kısmen Var İse Etkililik & Verimlilik Değerlendirme Notları
HİZMET SUNUMU VE KAYNAK TAHSİSİ	Belediye, sunacağı hizmet ve faaliyetlerin planlanması sürecinde;			
	a. gençlerin,			
	b. farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlerin,			
	c. gençlik STK'larının,	Katılım ve Temsiliyet		
d. Kent Konseyi Gençlik Çalışma Grubu/Gençlik Meclisinin görüş ve önerilerini farklı yöntemlerle (anket, odak grup, çalıştay vb.) almaktadır.				
<i>*Her maddeyi değerlendirin.</i>				
Belediye, sunduğu hizmet ve faaliyetlerin uygulanmasında gençlerin anlamlı katılım düzeylerini (bilgilendirme/danışma/ dahil etme/güçlendirme) gözetmektedir.				
Belediye;				
a. gençlere,		Adillik ve Kapsayıcılık		
b. farklı sosyal ve ekonomik arka plandan gençlere yönelik hizmet ve faaliyetler yürütmektedir.				
Belediye, hizmet ve faaliyetlere ilişkin gençlerden ve paydaşlardan aldığı görüş ve önerileri kamuoyuyla paylaşmaktadır.		Şeffaflık		

HİZMET
SUNUMU
VE KAYNAK
TAHSİSİ

Belediye, kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin;

çevresel boyutu (iklim değişikliği ile mücadele ve uyum, enerji verimliliği, atık ve kaynak yönetimi, su ve doğal kaynakların korunması, yeşil ve kamusal alanlar, afet risklerinin azaltılması ve kentsel dirençlilik, vb.),

sosyal boyutu (eğitime erişim ve yaşam boyu öğrenme, toplumsal cinsiyet eşitliği, sağlık ve psikososyal iyi oluş, konut ve güvenli yaşam alanları, kamusal hizmetlere eşit erişim, kent yönetimine katılım, vb.),

ekonomik boyutu (yerel ekonomik dayanıklılık, genç istihdamı, sosyal ve yeşil ekonomi, girişimcilik ve yenilikçilik, vb.) ile ilişkili alanlarda gençlerin anlamlı katılımını destekleyen program ve projeler yürütmektedir.

Belediye, gençlerin desteklenmesine ve/veya katılımına yönelik kurulacak ve/veya hizmet veren yapıları mevcuttur.

a. Gençlik merkezi/gençlik ofisi/gençlik bilgilendirme merkezi

b. Girişimcilik merkezi/sosyal girişimcilik merkezi/iş geliştirme merkezi/kuluçka merkezi, AR-GE merkezi, vb.

c. Teknoloji ve inovasyon alanında merkezler (Maker/STEM Atölyeleri, Fablab, Kodlama Merkezleri, vb.)

d. Mesleki eğitim/istihdam/kariyer merkezleri

Sorumluluk ve Duyarlılık,
Etkinlik ve Verimlilik

Etkinlik ve Verimlilik

Yönetişim Yapı & Süreçleri	Göstergeler	Yönetişim İlkesi	Değerlendirme (Var / Kısmen Var / Yok)	Var, Kısmen Var İse Etkililik & Verimlilik Değerlendirme Notları
HİZMET SUNUMU VE KAYNAK TAHSİSİ	<p>e. Gençlik spor merkezleri</p> <p>f. Gençlerin yararlanabileceği kültür/sanat merkezleri</p> <p>g. Gençlerin yararlanabileceği çevre ile ilişkili merkezler</p> <p>h. Öğrenciler için çalışma ortamı</p> <p>i. Kütüphane hizmeti</p> <p>j. Öğrenci misafir evi</p> <p>k. Sağlık/psikolojik danışmanlık/rehberlik merkezleri</p> <p>l. Gençlik STK'ları/topluluklarının çalışma yürüttüğü merkezler</p> <p>Belediye, gençlerin desteklenmesine ve/veya katılımına yönelik hizmet sunmakta, faaliyet yürütmektedir.</p> <p>a. Gençlere yönelik kültür/sanat faaliyetleri</p> <p>b. Gençlere yönelik spor faaliyetleri</p> <p>c. Gençlere yönelik sağlık ve/veya psikolojik destek alanında faaliyetler (genel sağlık, cinsel sağlık/üreme sağlığı/bağımlılık/ psikolojik destek, vb.)</p> <p>d. Genç girişimciler, sosyal girişimciler ve öğrenci projeleri için destek</p> <p>e. Gençler için gönüllülük faaliyetleri</p>	Etkililik ve Verimlilik		

**HİZMET
SUNUMU
VE KAYNAK
TAHSİSİ**

Belediye, gençlik hakları ve gençlerin katılımı alanında;

a. Gençlere,

b. Personele,

bilgilendirme ve kapasite geliştirme faaliyetleri yürütmektedir.

Belediye, SKA'lar ve kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerin çevresel, sosyal, ekonomik boyutlarına yönelik gençlere bilgilendirme ve kapasite geliştirme çalışmalarını yürütmektedir.

Belediye, kapsayıcı ve sürdürülebilir kentlerle ilişkili, gençlerin anlamlı katılımını destekleyen program ve projelerinde,

a. Gençlik STK'ları

b. Kent Konseyi Gençlik Çalışma Grubu/Gençlik Meclisi

c. Gençlik alanındaki farklı paydaşlar (üniversite, kamu kurumları, vb.) ile iş birliği yapmaktadır.

Faaliyet Raporunda gençlere yönelik hizmet ve faaliyetlerin gerçekleşme durumu, performans göstergeleri üzerinden paylaşılmaktadır.

Faaliyet Raporunda gençlere yönelik hizmet ve faaliyetlere ilişkin göstergeler, farklı sosyal ve ekonomik arka planlardan gençlerin katılımını ve erişimini yansıtacak biçimde sunulmaktadır.

Belediye, gençlere yönelik hizmet ve faaliyetler için ayrılan bütçeye ilişkin erişilebilir veri paylaşmaktadır.

Belediye, gençlerin katılımını destekleyen yapılar ve hizmetler için yapılan harcamalara ilişkin bilgi sunmaktadır.

Temsiliyet ve Katılım

Hesap Verebilirlik

Etkililik ve Verimlilik

Hesap Verebilirlik, Şeffaflık

Adillik ve Kapsayıcılık

Hesap Verebilirlik

Hesap Verebilirlik

Yönetişim Yapı & Süreçleri	Göstergeler	Yönetişim İlkesi	Değerlendirme (Var / Kısmen Var / Yok)	Var, Kısmen Var İse Etkililik & Verimlilik Değerlendirme Notları
HİZMET SUNUMU VE KAYNAK TAHSİSİ	Belediye, gençlere yönelik hizmet ve faaliyetlerde hibe, fon ve proje kaynaklarını kullanmaktadır.	Etkinlik ve verimlilik		
	Belediye, sunduğu hizmet ve yürüttüğü faaliyetlere ilişkin gençlere yönelik verileri düzenli ve erişilebilir biçimde paylaşmaktadır.	Hesap Verebilirlik		
	Belediye, gençlere yönelik hizmet ve faaliyetlerle ilgili izleme-değerlendirme sonuçlarını kamuoyuyla paylaşmaktadır.	Şeffaflık		
	Belediye, gençlere sunduğu hizmetlere ilişkin memnuniyet, talep ve şikâyet verilerini toplamaktadır.	Hesap Verebilirlik		

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentler İçin **GENÇLİK HAKLARI TEMELLİ KENT YÖNETİŞİMİ REHBERİ**

Bu “rehber” Avrupa Birliği’nin mali desteğiyle “Sivil Katılım Hibe Programı” kapsamında hazırlanmıştır.
Bu “rehber” içeriği yalnızca GSM’nin sorumluluğundadır, UNDP ve Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

